

Цементарница „Усје“ АД Скопје

Годишен извештај,
Консолидирани финансиски извештаи,
Консолидирана годишна сметка

За годината која завршува на 31 декември 2021 година

Цементарница „Усје“ АД Скопје

Годишен извештај

За годината која завршува на 31 декември 2021 година



ЦЕМЕНТАРНИЦА УСЈЕ АД СКОПЈЕ

ГОДИШЕН ИЗВЕШТАЈ ЗА 2021 ГОДИНА



Скопје, февруари 2022

СОДРЖИНА

.....	1
1. ОПШТО.....	3
2. ПРОДАЖБА.....	3
3. ТЕКОВНИ ОПЕРАЦИИ.....	4
4. БЕЗБЕДНОСТ И ЗДРАВЈЕ ПРИ РАБОТА.....	4
5. ЧОВЕЧКИ РЕСУРСКИ И КОРПОРАТИВНА ОПШТЕСТВЕНА ОДГОВОРНОСТ.....	5
6. ЖИВОТНА СРЕДИНА.....	6
7. ОСТАНАТИ ОБЕЛОДЕНУВАЊА.....	9
8. КОРПОРАТИВНО УПРАВУВАЊЕ.....	11

1. ОПШТО

Цементарница Усје АД Скопје (“Друштвото” или „Усје“) е основана во Република Северна Македонија со регистрирано седиште на ул. Борис Трајковски 94, Скопје.

Главна дејност на Друштвото е производство и трговија со цемент, сидарски цемент, готов бетон, клинкер и други слични производи.

2. ПРОДАЖБА

ЦЕМЕНТ

Побарувачката за цемент во Северна Македонија се зголеми во текот на 2021 година, и покрај континуираното траење на глобалната пандемија на КОВИД-19. Со оглед на севкупната состојба, зголемени се поединечните инвестиции во недвижности, особено во домашните туристички области, а во исто време има и тековни инфраструктурни проекти во земјава. Така, обемот на продажба на домашниот пазар е зголемен за 7,4% во однос на претходната година.

Косовскиот пазар претставуваше предизвик и годината беше завршена со истите количини продаден цемент како и претходната.

Усје успеа да ги задоволи потребите и на домашниот и на косовскиот пазар и вкупниот раст на обемот на продажба во однос на претходната година изнесува 5%.

Финансиските резултати не соодветствуваа со обемот на продажба, поради драстичното зголемување на цените на енергијата во втората половина од годината. Според тоа, ЕБИТДА на компанијата е помала за 20% од претходната година.

Во 2021 година Усје постигна обем на продажба од 1,032 милиони тони цемент, што претставува најзначајно постигнување по 1977 година.

ВЕРТИКАЛНА ПОВРЗАНОСТ

Иако продадените количини на готов бетон и агрегати беа под планираните, сепак 2021 година резултираше со позитивна ЕБИТДА. Продажбата на 34.6 илјади m³ придонесе за ова достигнување. Беотнската база е значаен фактор во тестирањето на нови типови на еколошки цемента. Имено, оваа година во редовна употреба го воведовме СЕМ II/B V-L 42,5 R, цемент со пониски CO₂ емисии, односно еколошки цемент со исклучително високи перформанси.

И понатаму остануваме на пазарот како производители на бетон со исклучително високи перформанси, добро препознаени од нашите традиционални купувачи.

Дигитализација и декарбонизација

Во текот на 2021 година Цементарница УСЈЕ започна патување кон понатамошно развивање на своето работење преку трансформација, фокусирајќи се на издржливоста и иновациите, движејќи се кон јаглеродно неутрален и дигитален свет. Во нашите цели за ESG од 2025 година и понатаму, се обврзуваме да го намалиме нашиот јаглероден отпечаток до 2030 година.

Иновација во CO₂ – Воведување на нов пакуван цемент СЕМ IV 42,5 N.

Новиот тип на цементен производ лесно почна да ги заменува другите цемента на пазарот, нудејќи ги истите карактеристики. Продажбата на непакуван цемент СЕМ II B-M (V-L) 42,5 R е зголемена, што значи дека полка се наметнува како по „ЕКО“ варијанта. Со замена на овие производи, создаваме помалку CO₂ што докажува дека не само што се грижиме за пазарот и купувачите, туку се грижиме и за животната средина и нашата планета.

Процесот на дигитализација во Усје во 2021 година беше со фокус на подобрувања на процесот и максимизирање на искуството на купувачите.

Концептот на топлинска карта како дигитализација на процесите што се стреми кон вештачка интелигенција беше имплементиран со цел подобрување на следењето и управувањето со производствените процеси (преку анализа на податоци за параметрите на влезниот процес системот проценува и сигнализира дали некоја од клучните променливи е надвор од опсегот). Ова обезбедува подобро функционирање на производниот процес и производствените KPI.

Концептот Pre-cognize е типична дигитализирана алатка за превентивно одржување преку анализа на податоци со која преку снимање на сигнали од повеќе од 2000 сензори ќе може да се предвидат проблеми со опремата пред тие да се појават.

TITANUP мобилна и веб апликација за нашите клиенти - TitanUp беше надграден со нови подобрени верзии и дополнителни апликации со цел да се обезбеди максимално искуство на купувачите. Во 2021 година, TitanUp стана алатка многу „лесна за употреба“ за повеќе од 99% од нашите клиенти кои купуваат цемент и повеќе од 96% од сите нарачки.

3. ТЕКОВНИ ОПЕРАЦИИ

Работата на печките во 2021 година ја следеше побарувачката на домашниот и извозниот пазарот, со акцент на оптимизирање на залихите, средствата и работниот капитал. Во 2021 година, УСЈЕ успеа да замени околу 2.1% од конвенционалното цврсто гориво со алтернативно гориво (текстил и луспа од ориз) што придонесе за подобрување на трошоците на горивото. Специфична потрошена топлинска енергија од горивата (SFHC) е намалена во однос на претходната година. Употребата на природен гас за предгревање на печките и подготовка на суровинско брашно е намалена за 40% во однос на претходната година. Потрошувачката на електрична енергија (kWh/т цемент) е намалена за 3.6% во однос на буџетираните, што беше резултат на континуираната оптимизација на параметрите на процесот. Сето ова придонесе за намалување на емисијата на CO₂ / тон цемент. Соодносот на клинкер во цементот остана на стабилно ниво со тренд на намалување.

4. БЕЗБЕДНОСТ И ЗДРАВЈЕ ПРИ РАБОТА

Во 2021 година успеваме да одржуваме безбедна и здрава работна средина за нашите вработени и изведувачи. Со воведување на различни превентивни мерки и бенефиции (реорганизација на работниот простор, реорганизација на смените, заштитни маски за сите вработени, редовна периодична дезинфекција на работниот простор, PCR тестирања итн.) успеавме да го контролираме ширењето на вирусот Ковид 19 во фабриката. Споредено со претходната година имавме намален број на вработени погодени од вирусот.

Заложбите на менаџментот за подобрување на безбедната и здрава средина за работа беа евидентни и се остварија скоро сите таргети за безбедност и здравје при работа. Сите менаџери беа вклучени во Безбедносни прошетки, програмата одговорен на области, безбедносни аудита итн. По една година намалена обука, поради корона вирусот, се вративме на вистинскиот пат и минатата година достигнавме 17,4 часа по вработен обуки за безбедност за сите наши вработени и 16,4 часа по вработен изведувач што е повисоко од целта (15 часа по вработен и изведувач).

Надворешните ревизии и државниот инспекторат ја потврдија усогласеноста на компанијата со регулативата и стандардите за безбедност и здравје при работа. Внатрешната ревизија од директорот за безбедност и здравје на Групацијата беше оценета со зелено светло (прифатливо).

Оваа година имавме вкупно три повреди на работно место, две кај вработени на изведувачи и еден наш вработен.

5. ЧОВЕЧКИ РЕСУРСКИ И КОРПОРАТИВНА ОПШТЕСТВЕНА ОДГОВОРНОСТ

Повеќе од шеесет години Цементарница УСЈЕ се стреми да создава дополнителна вредност за луѓето, општеството и животната средина преку целиот свој синџир на вредности и целокупното работење. Нашиот фокус е соработка и инволвирање на сите наши внатрешни и надворешни засегнати страни, меѓународни и клучни партнери на локално ниво, со цел да придонесеме за заштита на животната средина и здравјето, како и за развојот на заедницата.

Грижа за вработените

Развој на луѓето – Следејќи ја заложбата на нашата Групација за континуиран развој на нашите луѓе насочена кон зајакнување и развој на организацијата кон остварување на нашите деловни цели, спроведени се серија на унапредувања, ротации и збогатување на работните места на вработените на клучни позиции. Покрај тоа, континуираниот развој на нашите луѓе е наш приоритет, затоа во 2021 година обезбедивме вкупно 12.064 часови за обука кои главно беа фокусирани на теми за безбедност и здравје при работа, технолошки процеси и одржување, како и лидерски и менаџерски вештини.

Грижа за нашите луѓе - Компанијата продолжи со својата посветеност да ги поддржува нашите луѓе и работењето во време на криза. Беше обезбедена реорганизација на луѓето и активностите во вонредни околности со главен фокус на здравјето на нашите вработени, упатствата за самозаштита и кампањи за здравјето.

- За дополнително да ја промовираме нашата грижа за благосостојбата на нашите вработени која е една од нашите клучни заложби, оваа година ја воведовме Кампањата за ментално здравје „Како си?“. Преку оваа кампања обезбедивме корисни ресурси заедно со Програмата ЕАП, со цел да ја зацврстиме и подобриме благосостојбата на нашите луѓе.

- Програмата за поддршка на вработените и нивните семејства ЕАП беше имплементирана за да помогне во одржувањето на здравјето, менталната и емоционалната благосостојба и перформансите на нашите луѓе.

- Акцискиот план кој произлезе од Анкетата на вработените изготвен во декември 2020 година беше целосно имплементиран во текот на годината.

Интерна комуникација

- По повод остварувањето на рекордот во продажба од еден милион тони цемент, организирани беа средби со сите вработени за заедно да го прославиме успехот и да им оддадеме признание на сите наши луѓе.

- Денот за комуникација со сите вработени беше организиран во јули 2021 година, за време на кој менаџерскиот тим ги презентираше и нагласи најважните достигнувања на Компанијата, нашите вредности, програмите за благосостојба и технолошките подобрувања, квалитетот на нашите производи, како и нашите напори за безбедност и здравје при работа и заштита на животната средина.

- Отворениот ден за вработените и членовите на нивните семејства беше организиран со свечено доделување на наградите за безбедност и здравје.

Отворен дијалог и транспарентна комуникација со нашите засегнати страни

За да ги разбереме проблемите и предизвиците со кои се соочува заедницата, одржуваме редовен дијалог и ги проценуваме потребите и можностите, по што придонесуваме со ресурси и го

споделуваме нашето знаење за да помогнеме во градењето цврсти темели за подобра иднина за сите:

- Организиран е настан за комуникација со засегнатите страни со повеќе од 200 присутни гости како деловни партнери, купувачи, добавувачи, професори, новинари, претставници на невладини организации, локалната самоуправа и министерствата. Главниот извршен директор сподели информации за резултатите на УСЈЕ и нашите заложби за одржливост.

- Нова веб-страница на компанијата – На нашата нова компаниска веб-страница достапна на www.usje.mk редовно комуницираме за сите наши активности и заложби, одржливиот развој, безбедноста и здравјето при работа, нашата посветеност за заштита на животната средина, како и проектите што ги спроведуваме низ целата земја. Понатаму, резултатите од следењето на емисиите редовно се објавуваат на нашата веб-страница, а се споделуваат и до медиумите и пошироката јавност на неделно ниво.

Заложба за декарбонизација

Оваа година УСЈЕ го продолжува учеството во проектот „Енергија од отпад за Западен Балкан“ заедно со цементарницата Антеа во Албанија и цементарницата Косјериќ во Србија, чија цел е да се подигне свеста за употреба на алтернативни горива кај пошироката јавност.

Поддршка на заедницата во борбата со пандемијата

Имајќи ја предвид кризата со Ковид-19, УСЈЕ ја поддржа пошироката заедница со неколку донации како што се градежни материјали за градската болница за подобрување на условите во болничките простории, апарати за крвни анализи на универзитетската клиника и соработка со Министерството за труд и социјална политика и граѓанското здружение (ЦеПроСард) за опремување на центри за сместување лица со попреченост со 24-часовна грижа.

Продолжување на проектот Партнерство со училиштата

Во 2021 година УСЈЕ го продолжи проектот Партнерство со училиштата со цел да се подобри безбедноста и здравјето како и еколошката и енергетската ефикасност на градинките и основните училишта во општината. Во рамките на овој проект минатата година едно основно училиште беше опремено со техничка опрема за олеснување на воспитно-образовниот процес за време на пандемијата, реновирана е локална детска градинка за подобрување на енергетски ефикасните услови за децата и реновирани се санитарни простории во центарот за деца со оштетен слух.

Годишен извештај за одржливост

Нашиот Годишен извештај за одржливост целосно го имплементира широкиот опсег на индикатори за клучните перформанси за заштита на животната средина, социјалните перформанси и создавањето вредност на Групацијата Титан. Овие клучни показатели за успешност ги опфаќаат споделените информации за усогласеноста на Групацијата со Десетте принципи на Глобалниот договор на ОН и стандардите за известување воспоставени во согласност со секторскиот пристап на Групацијата ТИТАН.

Признание за Предводник на целите за одржлив развој

УСЈЕ доби Признание за предводник на целите за одржлив развој за нашите најдобри практики главно фокусирани на следните цели за одржлив развој (SDG): Цел 3: Добро здравје и благосостојба, Цел 4: Квалитетно образование и Цел: 13 Климатски промени.

6. ЖИВОТНА СРЕДИНА

Како дел од Групацијата ТИТАН, Цементарница УСЈЕ се залага за одржлив развој и континуирано подобрување во животната средина. Од 2011 година Цементарница УСЈЕ АД Скопје има А-ИСКЗ дозвола со план за усогласување, која е надградена во А-интегрирана еколошка дозвола, издадена од Министерството за животна средина и просторно планирање.

Друштвото има воспоставено, документирано, спроведено и одржува Систем за управување со животната средина и постојано ја подобрува неговата ефикасност во согласност со барањата на стандардот ISO 14001:2015. Системот за управување со животната средина е дел од Интегрираниот систем за управување во Усје. Опсегот на Системот е да ги покрие сите еколошки прашања кои се однесуваат на производството и експлоатацијата на рудниците. Системот се одржува и се ревидира на годишна основа за неговата усогласеност. Последната ресертификација на EMC беше извршена во август 2021 година. Активностите поврзани со заштитата на животната средина се инкорпорирани во сите наши активности. Во овој контекст, дел од проектите реализирани во текот на 2021 година се наведени подолу:

Зелен појас

Во рамките на проектот Зелен појас во 2021 година беа засадени вкупно 36728 растенија, од кои 30301 дрвца беа засадени на завршните етажи на рудникот за лапор, 4070 дрвја беа засадени во рудникот за варовник во Говрлево и 2357 растенија (дрвца, цвеќиња и грмушки) беа засадени на зелени површини во фабриката. Зголемувањето на зелените површини позитивно придонесува за намалување на фугитивната прашина и минимизирање на визуелните влијанија врз соседството.

Намалување на бучавата

Нивото на бучава измерено на точките за мониторинг на периметарот на фабриката и рудниците не ги надминува пропишаните дозволени граници.

Следејќи ја нашата заложба да правиме повеќе добро и да го минимизираме нашето негативно влијание и покрај тоа што бучавата генерирана од нашето работење е под законските граници, во 2021 година УСЈЕ продолжи да спроведува активности за минимизирање на бучавата согласно Акцискиот план од Студијата за минимизирање на бучава изготвена од Техничкиот факултет во Штип.

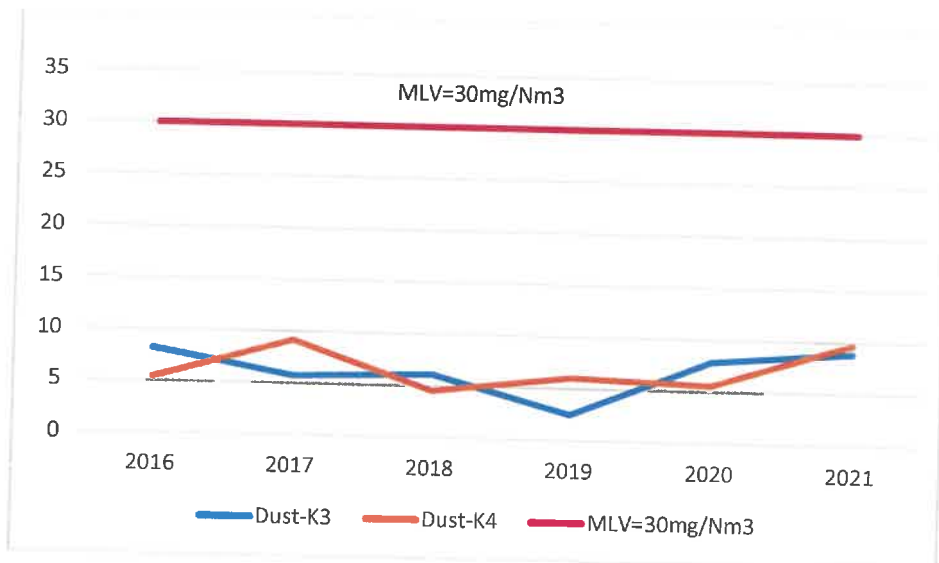
Енергетска ефикасност

Мерките за енергетска ефикасност се повеќе се препознаваат како важни средства за постигнување одржливо снабдување со енергија. Понатаму, со имплементација на мерките за енергетска ефикасност се намалуваат емисиите на стакленички гасови, се подобрува безбедноста на снабдувањето со енергија, се намалуваат трошоците, па дури и се унапредува конкурентноста. Во 2021 година беа реализирани дел од планираните проекти за подобрување на енергетската ефикасност, како што се замена и модернизација на внатрешно и надворешно осветлување, изолација на административни згради како дел од предлог мерките од Деталните енергетски контроли за објекти. Исто така, во 2021 година го сертифициравме ISO 50001:2018 Систем за управување со енергија.

Емисии на воздух

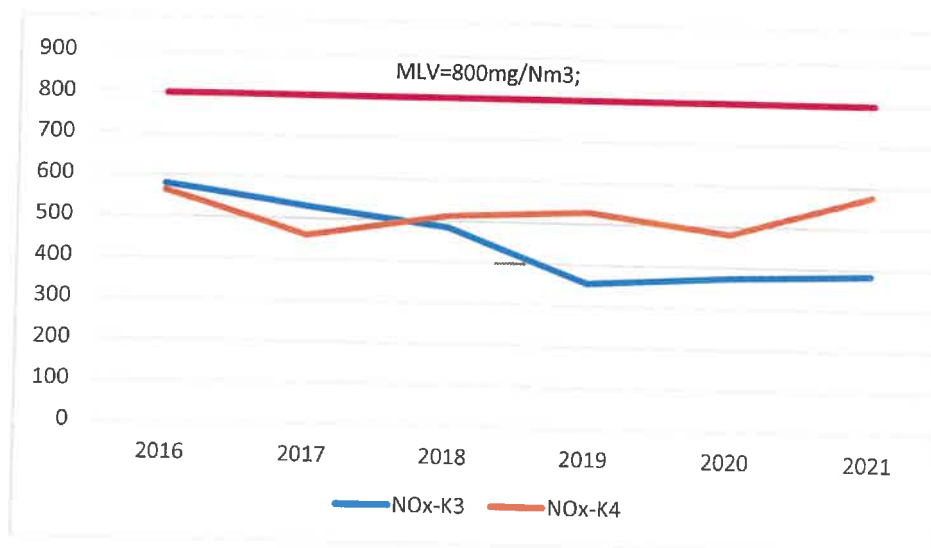
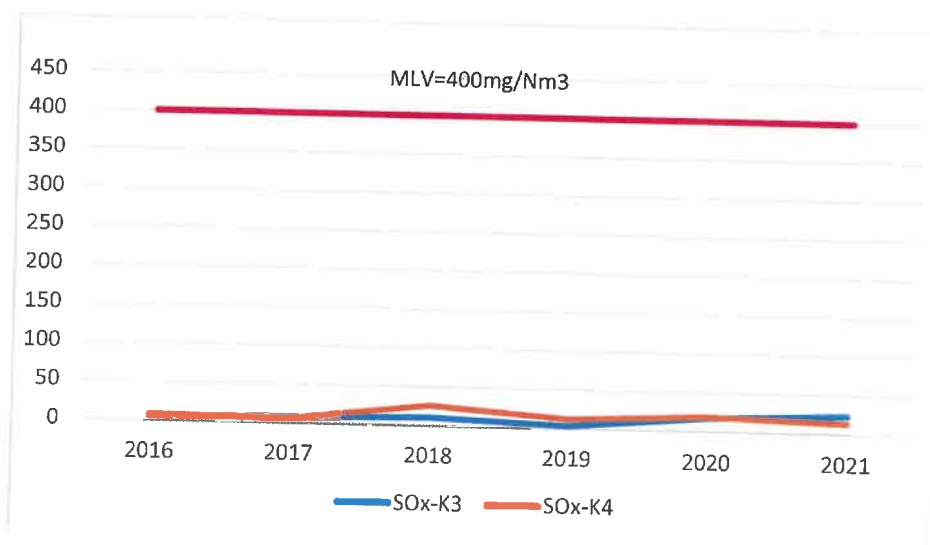
Следењето на емисиите во воздухот е предуслов за контрола и ублажување на влијанијата од производството на цемент врз животната средина. Цементарница УСЈЕ има независен 24-часовен систем за континуирано следење на емисиите, што ни овозможува детално следење на емисиите во реално време и преземање навремени корективни мерки. Како корпоративно општествено одговорна компанија, УСЈЕ редовно на неделно ниво ги објавува извештаите за емисиите во воздухот на својата веб-страница. Истите извештаи ги испраќаме и до медиумите.

Годишниот просек на емисиите во воздухот од главните извори на емисии се прикажани на следните графикани:



*MLV=50 mg/Nm³ – Максимална гранична вредност за емисии согласно националното законодавство

*MLV=30 mg/Nm³ – Максимална гранична вредност прифатена од УСЈЕ во А-ИСКЗ



Намалување на емисии на фугитивна прашина

Следејќи го Акцискиот план за минимизирање на емисиите на фугитивна прашина во фабриката и рудниците на УСЈЕ, во текот на 2021 година беа спроведени следните активности кои опфаќаат поединечни или комбинирани мерки:

- Делумно затворање на отворените делови од предгрејачот со поставување метални бариери
- Затворање на отворените делови од халата за песок и варовник со поставување метални сидови и врати
- Континуирано следење и менување на помошните филтри за отстранување прашина,
- Обнова на пристапните патишта во рамките на фабриката - континуирана активност,
- Создавање зелен појас околу фабриката и рудниците - континуирана активност.

Во согласност со А-интегрираната еколошка дозвола за усогласување со оперативниот план, независна акредитирана лабораторија изврши мерења на PM10 честички на периметарот на фабриката. Врз основа на тие мерења, Државниот инспекторат за животна средина потврди дека не постои директна корелација помеѓу работата на УСЈЕ и измерените вредности на PM10 во амбиенталниот воздух. Овие вредности главно зависат од временските услови.

Употреба на алтернативни горива

Во 2018 година, УСЈЕ воведо нова, модерна технологија која овозможува замена на одреден процент од конвенционалните фосилни горива што се користат за печките, со алтернативни горива. Со цел да се зголеми искористеноста и да се зголеми можноста за користење на различни алтернативни горива, Цементарница УСЈЕ во мај 2021 година инсталираше нова опрема за сецкање и дозирање. Оваа опрема му овозможува на УСЈЕ да користи различни фракции на неопасен отпад како алтернативно гориво. Користењето алтернативните горива е во согласност со А-интегрираната еколошка дозвола. Во овој процес ги користиме најдобрите светски практики, докажано ефикасни технологии и опрема.

7. ОСТАНАТИ ОБЕЛОДЕНУВАЊА

Раководството на УСЈЕ е цврсто посветено да продолжи со интеграцијата на правилата и практиките во работењето на Друштвото, кои промовираат транспарентност, одговорност, доверливост, одржлив развој и корпоративна општествена одговорност во секој аспект и област на активност на Друштвото и односите со акционерите, вработените, купувачите, добавувачите, изведувачите и општеството. Согласно сето погоренаведено, УСЈЕ ги обелоденува следниве информации:

1. УСЈЕ има два извршни членови на Одборот на директори, и тоа Главниот извршен директор и Извршниот директор, и пет неизвршни членови од кои двајца се независни.
2. Главниот извршен директор и Извршниот директор не добиваат никакви примања врз основа на нивното членство во Одборот на директори. Вкупните примања (плата, надоместоци на плата, бонуси, осигурувања и други примања) на извршните членови на Одборот на директори и на останатите членови на клучниот персонал на Друштвото во 2021 година изнесуваат 109.747 илјади денари. Никој од петте неизвршни членови немаат примања врз основа на нивното членство во Одборот на директори.
3. *Дивидендна политика*

Врз основа на дивидендната политиката на компанијата, дивидендата се дистрибуира секоја година, врз основа на предлогот на Одборот на директори и по одобрувањето на Годишното собрание на акционери.

Распределба на дивиденда на акционерите на Компанијата се признава како обврска во финансиските извештаи на Компанијата во периодот во кој дивидендата е одобрена од акционерите на Компанијата.

На 25 мај 2021 година, Собранието на акционери донесе Одлука за распределба на преостанатата дивиденда за 2020 година по исплатата на авансна дивиденда за периодот 1 јануари-30 септември 2020 година согласно Законот за трговски друштва. Објавената дивиденда изнесува 528.105 илјади денари што се состои од 81.769 илјади денари добивка од 2020 година, 140.362 илјади денари неискористена реинвестирана добивка од 2015 година и преостанатата добивка од 2020 година во износ од 305.974 илјади денари која беше реинвестирана односно се искористи даночно поттикнување за инвестициски вложувања на Друштвото.

Објавената преостаната дивиденда за 2020 платена во 2021 година изнесуваше 394 МКД по акција.

На 22 септември 2021 година, Одборот на директори донесе Одлука за исплата на авансна дивиденда за периодот јануари - јуни 2021 година согласно Законот за трговски друштва. Објавената дивиденда беше во износ од 927.988 илјади денари согласно одобрените поединечни законски финансиски извештаи на 30 јуни 2021 година и пренесените ревалоризациони вишоци како дел од капиталот, а поврзано со ставката недвижности, постројки и опрема директно на нераспределената добивка, како нето износ од 241.694 илјади денари (207.829 денари согласно финансиските информации подготвени во согласност со сметководствените политики на Групацијата Титан) и истовремено создавајќи обврска за плаќање на данокот на добивка на ревалоризационите резерви при преносот во акумулираната добивка во износ од 26.854 илјади денари. Трансферот од ревалоризациони вишоци во акумулирана добивка не се спроведува преку добивката или загубата.

Објавената и платена дивиденда за периодот од јануари - јуни 2021 година изнесуваше 1.646 МКД по акција.

4. Извори на средства на Друштвото се неговите оперативни готовински приливи.
5. Финансиските резултати за 2021 година се составен дел на Финансиските извештаи на Групацијата и Друштвото за годината што завршува на 31 декември 2021 година.
6. Следствено на претходното, Политиката за управување со финансискиот ризик детално е објаснета во Забелешка 20 кон Финансиските извештаи на Групацијата и Друштвото за годината што завршува на 31 декември 2021 година.
7. Во текот на 2021 година, сите трансакции со заинтересираните страни се реализирани со редовен тек на работење на Друштвото (Забелешка 18 кон Финансиските извештаи на Групацијата и Друштвото за годината што завршува на 31 декември 2021 година).
8. УСЈЕ ја споделува Визијата и Политиката на Корпоративна Општествена Одговорност (КОО) на Групацијата Титан, за „да го води својот бизнис на етички и општествено одговорен начин правејќи помалку штета и настојувајќи да направи повеќе добро“.

8. КОРПОРАТИВНО УПРАВУВАЊЕ

Изјава за корпоративно управување

Принципите на добро корпоративно управување и сеопфатно управување со ризикот се од суштинско значење за градење ефективни надворешни односи, а со тоа и за стабилноста на компанијата. Овие принципи заедно со нашите корпоративни вредности не водат низ секој аспект од нашиот бизнис. Усогласеноста и примената на истите во секојдневното работење се обезбедува на највисоко ниво преку функционирање на повеќе одбори и комитети: Одбор на директори, Централен управен комитет, Одбор за кредитна контрола, Комитет за БЗР, Одбор за општествена одговорност и Одбор за квалитет и животна средина.

Ефективното управување со ризиците е од суштинско значење за постигнување на стратешките цели на компанијата и долгорочниот одржлив развој. Компанијата има развиено агилни системи за следење, елиминирање или минимизирање на различни потенцијални и значајни ризици. Централниот управен комитет е генерално одговорен за плановите за управување со ризици на компанијата, имплементација и оценување на нивната ефикасност секоја година преку системите за управување. Одборот на директори потврдува дека Компанијата има воспоставени системи за внатрешна контрола и политики за управување со ризик и дека е информирана од Главниот извршен директор и надлежните раководни лица на Групацијата за нивната ефикасност. Механизмот за уверување во однос на интегритетот на финансиските извештаи на Друштвото се состои од комбинација од вградените процеси за управување со ризик, применетите активности за финансиска контрола, користената релевантна информатичка технологија и изготвените, доставени и следени финансиски информации. Месечното следење на финансиските извештаи е клучен елемент на контролниот механизам за квалитетот и интегритетот на финансиските резултати. Надворешните ревизори ги разгледуваат полугодишните финансиски извештаи и годишните финансиски извештаи на Друштвото.

Нашите деловни практики засновани на усогласеност се водени од и засновани на вредностите и Кодексот на однесување на Групацијата ТИТАН. Според политиката за борба против поткуп и корупција на Групацијата ТИТАН, имаме принципи за работа со добавувачи, изведувачи или други засегнати страни. Тие се во согласност со сите важечки закони и доброволно преземаат договорна обврска, онаму каде што е изводливо, да покажат дека се придржуваат до релевантните правила за борба против поткуп и корупција.

Во текот на 2021 година, Усје ги сподели и ја подигна свеста преку обуки на нашите клучни вработени за следните политики: Човекови права, борба против поткуп и корупција, усогласеност со законот за конкуренција, политика за санкции, политика за БЗР на Групацијата, како и потсетување за Кодексот на однесување.

Усје е компанија која котира на официјалниот пазар на Македонска берза АД Скопје во под-сегментот „задолжителна котација“. Согласно Правилата за котација на Македонската берза, достапни на нивната веб-страница, Усје како компанија која котира во под-сегментот „задолжителна котација“, нема обврска да ги применува принципите содржани во новиот Кодекс за корпоративно управување на Македонската берза од 2021 година, за деловната 2021 година.

Усје ги применува принципите на добро корпоративно управување во согласност со стандардите утврдени во Законот за трговски друштва. Усје не усвои посебен кодекс за корпоративно управување, но донесе внатрешни акти што го регулираат корпоративното управување и начинот на кој се ставаат на располагање интерните акти.


Јанис Паниарас

Претседател на Одбор на директори

ЦЕМЕНТАРНИЦА “УСЈЕ” АД - СКОПЈЕ

**Консолидирани финансиски извештаи
за 31 декември 2021 година
со извештај на независниот ревизор**

Содржина

Извештај на независниот ревизор.....	2
КОНСОЛИДИРАН ИЗВЕШТАЈ ЗА СЕОПФАТНА ДОБИВКА	4
КОНСОЛИДИРАН ИЗВЕШТАЈ ЗА ФИНАНСИСКА СОСТОЈБА	5
КОНСОЛИДИРАН ИЗВЕШТАЈ ЗА ПАРИЧНИ ТЕКОВИ.....	6
КОНСОЛИДИРАН ИЗВЕШТАЈ ЗА ПРОМЕНИТЕ ВО ГЛАВНИНАТА	7
1. Општи информации за Групацијата	8
2.1 Основа за подготовка на финансиските извештаи	8
2.2 Значајни сметководствени политики.....	9
2.3 Значајни сметководствени проценки.....	21
2.4 Деловна комбинација	22
3. Приходи и трошоци.....	23
4. Данок на добивка.....	25
5. Заработувачка по акција	27
6. Недвижности, постројки и опрема.....	28
7. Нематеријални средства	29
8. Вложувања во недвижности.....	29
9. Истражување за и вреднување на минерални ресурси	31
10. Залихи.....	33
11. Побарувања од купувачи и останати побарувања.....	33
12. Пари и парични средства	33
13. Акционерски капитал.....	34
14. Останати резерви.....	35
15. Долгорочни резервации за отпремнини	36
16. Обврски спрема добавувачи и останати обврски.....	39
17. Превземени и потенцијални обврски	39
18. Трансакции со поврзани страни.....	41
19. Трошоци според природа	43
20. Управување со финансискиот ризик	43
21. Последователни настани.....	47

ОПШТИ ИНФОРМАЦИИ

Главен извршен директор

Борис Хрисафов

Седиште

Борис Трајковски бр. 94
1000 Скопје
Република Северна Македонија

Адвокати

Адвокатска канцеларија Поленак - надворешен адвокат
Наташа Филиповска - надворешен адвокат
Адвокатско друштво Чакмакова Адвокати Скопје- - надворешен адвокат

Банки

Комерцијална Банка АД - Скопје
Стопанска Банка АД - Скопје
НЛБ Банка АД - Скопје
ПроКредит Банка АД - Скопје
Шпаркасе Банка Македонија АД - Скопје
Халкбанка АД - Скопје

Ревизори

Прајсвотерхаускуперс Ревизија ДОО - Скопје
Бул. 8-ми Септември бр. 16, Хипериум бизнис центар, II кат
1000 Скопје
Република Северна Македонија



Извештај на независниот ревизор

До Одборот на директори и Акционерите на Цементарница Усје АД Скопје

Извештај за консолидираните финансиски извештаи

Ние извршивме ревизија на приложените консолидирани финансиски извештаи на Цементарница Усје АД Скопје и нејзините подружници („Групацијата“), коишто го вклучуваат консолидираниот извештај за финансиска состојба заклучно со 31 декември 2021 година, и консолидираниот извештај за сеопфатна добивка, консолидираниот извештај за промени во главнината и консолидираниот извештај за парични текови за годината којашто завршува тогаш и прегледот на значајните сметководствени политики и други објаснувачки информации.

Одговорност на раководството за консолидираните финансиски извештаи

Раководството е одговорно за подготвувањето и објективното презентирање на овие консолидирани финансиски извештаи во согласност со сметководствените стандарди прифатени во Република Северна Македонија, и интерната контрола којашто е релевантна за подготвувањето на консолидирани финансиски извештаи кои што се ослободени од материјално погрешно прикажување, без разлика дали е резултат на измама или грешка.

Одговорност на ревизорот

Наша одговорност е да изразиме мислење за овие консолидирани финансиски извештаи врз основа на нашата ревизија. Ние ја спроведовме нашата ревизија во согласност со Стандардите за ревизија прифатени во Република Северна Македонија („Стандардите“). Тие стандарди бараат да ги почитуваме етичките барања и да ја планираме и извршиме ревизијата за да добиеме разумно уверување за тоа дали консолидираните финансиски извештаи се ослободени од материјално погрешно прикажување.

Ревизијата вклучува извршување на постапки за прибавување на ревизорски докази за износите и обелоденувањата во консолидираните финансиските извештаи. Избраните постапки зависат од расудувањето на ревизорот, вклучувајќи ја и проценката на ризиците од материјално погрешно прикажување на консолидираните финансиски извештаи, без разлика дали е резултат на измама или грешка. Кога ги прави тие проценки на ризикот, ревизорот ја разгледува интерната контрола релевантна за подготвувањето и објективното презентирање на консолидираните финансиски извештаи на ентитетот за да обликува ревизорски постапки коишто се соодветни во околностите, но не за целта на изразување на мислење за ефективност на интерната контрола на ентитетот.

Ревизијата исто така вклучува и оценка на соодветноста на користените сметководствени политики и на разумноста на сметководствените проценки направени од страна на раководството, како и оценка на севкупното презентирање на консолидираните финансиски извештаи.

Ние веруваме дека ревизорските докази коишто ги имаме прибавено се достатни и соодветни за да обезбедат основа за нашето ревизорско мислење.

Мислење

Според нашето мислење, консолидираните финансиски извештаи објективно ја презентираат, во сите материјални аспекти, финансиската состојба на Групацијата заклучно со 31 декември 2021 година, како и на нејзината финансиска успешност и нејзините парични текови за годината којашто завршува тогаш во согласност со Сметководствените стандарди прифатени во Република Северна Македонија.

Извештај за други правни и регулаторни барања

Годишниот извештај е подготвен од страна на Раководството во согласност со барањата на Законот за Трговски Друштва, член 384.

Раководството е исто така одговорно за подготвувањето на Консолидираната Годишна сметка и Годишниот извештај на Цементарница Усје АД Скопје, кои се одобрени од Одборот на директори.

Според барањата на Законот за Ревизија, известуваме дека историските информации прикажани во Годишниот извештај подготвен од страна на Раководството на Цементарница Усје АД Скопје, во согласност со член 384 од Законот за Трговски Друштва е конзистентен во сите материјални аспекти со финансиските информации прикажани во Консолидираната годишната сметка и ревидираните консолидирани финансиски извештаи на Групацијата на крајот на 31 декември 2021 година и за годината која завршува тогаш.


Драган Давитков
Управител




Драган Давитков
Овластен ревизор

ПрајсвотерхаусКуперс Ревизија DOO Скопје

1 април 2022 година
Скопје, Република Северна Македонија

КОНСОЛИДИРАН ИЗВЕШТАЈ ЗА СЕОПФАТНА ДОБИВКА
За годината што завршува на 31 декември 2021 година

	Белешки	2021 МКД'000	2020 МКД'000
Приходи од продажба	3а	4.887.251	4.574.280
Останати приходи	3б	126.970	103.674
Трошоци на продадени производи	3в	(3.456.831)	(2.650.618)
Бруто добивка		1.557.390	2.027.336
Останати оперативни приходи	3г	158.005	122.471
Останати оперативни трошоци	3д	(186.018)	(215.914)
Трошоци за продажба и маркетинг		(36.354)	(33.863)
Административни трошоци	3е	(214.048)	(223.424)
Добивка од оперативни активности		1.278.975	1.676.606
Приходи од финансирање		2.660	3.232
Курсни разлики, нето		(704)	7.121
Трошоци од финансирање		(6.928)	(3.130)
Нето приходи од финансирање	3е	(4.972)	7.223
Добивка пред оданочување		1.274.003	1.683.829
Данок на добивка	4	(101.624)	(161.673)
Добивка за годината		1.172.379	1.522.156
Останата сеопфатна добивка			
<i>Останата сеопфатна добивка која не се рекласификува во билансот на успех во последователните периоди:</i>			
Ревалоризационен вишок - Вложивања во недвижности	8	14.932	15.800
Курсни разлики		(17)	(18)
Вкупно сеопфатна добивка за годината		1.187.294	1.537.938
Добивка за годината распределна на:			
Акционерски капитал на матичната компанија		1.113.760	1.443.613
Неконтролиранчко учество		58.619	78.543
		1.172.379	1.522.156
<i>Заработувачка по акција</i>			
Основна, вкупна сеопфатна заработувачка по акција која се однесува на имателите на акции на матичното друштво			
	5	2,08	2,70
Вкупно сеопфатна добивка за годината распределна на:			
Акционерски капитал на матичната компанија		1.127.929	1.458.580
Неконтролирачко учество		59.365	79.358
		1.187.294	1.537.938

КОНСОЛИДИРАН ИЗВЕШТАЈ ЗА ФИНАНСИСКА СОСТОЈБА
за 31 декември 2021 година

	Белешки	2021 МКД '000	2020 МКД '000
СРЕДСТВА			
Нетековни средства			
Недвижности, постројки и опрема	6	2.659.926	2.511.875
Нематеријални средства	7	14.001	13.705
Гудвил		2.468	-
Вложувања во недвижности	8	250.812	222.744
Средства за истражување и вреднување	9	1.354	4.466
Одложено даночно побарување		74	44
		2.928.635	2.752.834
Тековни средства			
Залихи	10	1.249.683	864.519
Побарувања од купувачи и останати побарувања	11	496.539	400.833
Побарување за повеќе платен данок на добивка		18.939	128
Краткорочни заеми		15	17
Пари и парични средства	12	356.802	697.609
		2.121.978	1.963.106
ВКУПНО СРЕДСТВА		5.050.613	4.715.940
КАПИТАЛ И ОБВРСКИ			
Капитал и резерви			
Акционерски капитал	13	1.747.730	1.747.730
Акционерска премија		1.122	307
Акумулирана добивка		484.101	385.727
Останати резерви	14	319.681	573.315
Реинвестирана добивка		1.105.778	940.166
		3.658.412	3.647.245
Нетековни обврски			
Долгорочни резервации за отпремнини	15	55.543	49.438
Резервација за ревитализација на рудниците		1.493	6.894
		57.036	56.332
Тековни обврски			
Обврски спрема добавувачи и останати обврски	16	1.318.186	968.707
Резервација за неискористен годишен одмор		4.003	4.496
Тековен дел на долгорочни резервации за отпремнини	15	3.040	3.728
Обврска за данок на добивка		9.495	30.931
Обврска за дивиденда		441	4.501
		1.335.165	1.012.363
ВКУПЕН КАПИТАЛ И ОБВРСКИ		5.050.613	4.715.940

Потпишано од страна на овластени лица на Друштвото на 28 февруари 2022 година;

Борис Хрисафов

Главен извршен директор

Составувач, овластен сметководител со број на уверение 102613:

Барлаќоска Габриела

Раководител на локално сметководство

Никос Моусурас

Финансов директор



КОНСОЛИДИРАН ИЗВЕШТАЈ ЗА ПАРИЧНИ ТЕКОВИ
За годината што завршува на 31 декември 2021 година

	<i>Белешка</i>	
	2021	2020
	МКД'000	МКД'000
<i>Парични текови од оперативни активности</i>		
Добивка пред оданочување	1.274.003	1.683.829
<i>Исправки за:</i>		
Добивка од продажба на НПО	(801)	-
Амортизација на НПО	206.927	182.267
Актуарска загуба, нето	7.387	6.239
Трошок за камата, пресметка на резервации за обврски за пензионирање	1.535	1.617
Приход од камати	(2.660)	(3.232)
Отпис на застарена залиха и корекција на истата	19.359	49.484
Кусок на залиха	493	(5.576)
(Добивки)/загуби од вреднување на инвестициони вложувања, нето	(11.111)	1.484
Трошок за камати	5.393	1.514
Отпис на застарени побарувања	400	978
Нето сегашна вредност на продадени и отпишани НПО	3.141	12
Оперативна добивка пред промени во оперативниот капитал	1.504.066	1.918.616
Намалување на побарувања од купувачи и останати побарувања	(96.106)	(78.209)
Намалување на залихите	(404.524)	(197.356)
Зголемување на обврски спрема добавувачи и останати обврски	340.210	320.483
Парични средства генерирани од оперативни активности	1.343.646	1.963.534
Платени камати	(5.393)	(1.514)
Платен данок на добивка	(168.649)	(165.274)
Нето парични текови од оперативни активности	1.169.604	1.796.746
<i>Парични текови од инвестициони активности</i>		
Набавка на недвижности, постројки и опрема	(357.383)	(223.996)
Зголемување на вложување во подружници	(2.468)	(21.593)
Средства за истражување и вреднување	-	271
Примања од продажба на НПО	973	12
Примања од поврат на заеми	-	(17)
Примени приходи од камата	2.660	3.232
Нето парични текови користени во инвестициони активности	(356.218)	(242.091)
<i>Парични текови од финансиски активности</i>		
Дивиденда платена на акционери во Групацијата	(1.094.487)	(2.338.633)
Дивиденда платена на малцинските акционери	(59.692)	(123.300)
Нето парични текови користени во финансиски активности	(1.154.179)	(2.461.933)
Нето намалување на пари и парични средства	(340.794)	(907.278)
Нето курсни разлики	(13)	3
Пари и парични средства на 1 јануари	697.609	1.604.884
Пари и парични средства на 31 декември	356.802	697.609

12

КОНСОЛИДИРАН ИЗВЕШТАЈ ЗА ПРОМЕНИТЕ ВО ГЛАВНИНАТА

За годината што завршува на 31 декември 2021

	Акционерски капитал	Акционерска премија	Акумулирана добивка	Останати резерви (белешка 14)	Реинвестирана добивка	Вкупно
	МКД'000	МКД'000	МКД'000	МКД'000	МКД'000	МКД'000
На 1 јануари 2021 година	1.747.730	307	385.727	573.315	940.166	3.647.245
Добивка за годината	-	-	1.172.379	-	-	1.172.379
Останата сеопфатна добивка	-	-	32	14.932	-	14.964
Останата сеопфатна добивка (курсни разлики)	-	-	-	(17)	-	(17)
Вкупно сеопфатна добивка	-	-	1.172.411	14.915	-	1.187.326
Објавени дивиденди, нето	-	-	(222.131)	-	-	(222.131)
Авансна дивиденда	-	-	(927.988)	-	-	(927.988)
Пренос на акумулирана добивка	-	-	382.056	(268.549)	(140.362)	(26.855)
Пренос од акумулирана добивка	-	-	(305.974)	-	305.974	-
Акционерски опции	-	815	-	-	-	815
На 31 декември 2021 година	1.747.730	1.122	484.101	319.681	1.105.778	3.658.412

На 25 мај 2021 година, Собранието на акционери донесе Одлука за распределба на преостанатата дивиденда за 2020 година по исплатата на авансна дивиденда за периодот 1 јануари-30 септември 2020 година согласно Законот за трговски друштва. Објавената дивиденда изнесува 528.105 илјади денари што се состои од 81.769 илјади денари добивка од 2020 година, 140.362 илјади денари неискористена реинвестирана добивка од 2015 година и преостанатата добивка од 2020 година во износ од 305.974 илјади денари која беше реинвестирана односно се искористи даночно потикнување за инвестициски вложувања на Друштвото.

На 22 септември 2021 година, Одборот на директори донесе Одлука за исплата на авансна дивиденда за периодот јануари - јуни 2021 година согласно Законот за трговски друштва. Објавената дивиденда беше во износ од 927.988 илјади денари согласно одобрените поединечни законски финансиски извештаи на 30 јуни 2021 година и пренесените ревалоризациони вишоци како дел од капиталот, а поврзано со ставката недвижности, постројки и опрема директно на нераспределената добивка, како нето износ од 241.694 илјади денари и истовремено создавајќи обврска за плаќање на данокот на добивка на ревалоризационите резерви при преносот во акумулираната добивка во износ од 26.854 илјади денари. Трансферот од ревалоризациони вишоци во акумулирана добивка не се спроведува преку добивката или загубата.

За годината што завршува на 31 декември 2020

	Акционерски капитал	Акционерска премија	Акумулирана добивка	Останати резерви (белешка 14)	Реинвестирана добивка	Вкупно
	МКД'000	МКД'000	МКД'000	МКД'000	МКД'000	МКД'000
На 1 јануари 2020 година	1.747.730	-	1.273.103	557.533	996.625	4.574.991
Добивка за годината	-	-	1.522.156	-	-	1.522.156
Останата сеопфатна добивка (Белешка 8)	-	-	-	15.800	-	15.800
Останата сеопфатна добивка (курсни разлики)	-	-	-	(18)	-	(18)
Вкупно сеопфатна добивка	-	-	1.522.156	15.782	-	1.537.938
Објавени дивиденди, нето	-	-	(1.330.530)	-	-	(1.330.530)
Авансна дивиденда	-	-	(1.135.461)	-	-	(1.135.461)
Пренос на акумулирана добивка	-	-	210.161	-	(210.161)	-
Пренос од акумулирана добивка	-	-	(153.702)	-	153.702	-
Акционерски опции	-	307	-	-	-	307
На 31 декември 2020 година	1.747.730	307	385.727	573.315	940.166	3.647.245

1. Општи информации за Групацјата

Цементарница “Усје” АД - Скопје (“Друштвото”) е основано во Република Северна Македонија, со регистрирано седиште на Борис Трајковски бр.94, Скопје. Друштвото заклучно со известувачкиот период има една странска подружница, TROJAN CEM EOOD Бугарија во 100% сопственост на Друштвото и една во Република Северна Македонија, ИД Компани ДООЕЛ експорт Кочани исто така во 100% сопственост (во понатамошниот текст заедно “Групацјата”).

Основната дејност на Друштвото е производство и трговија со цемент, усјемал, готов бетон, клинкер и други производи од цемент. Основната дејност на подружницата во Бугарија TROJAN CEM е услуги за поддршка на продажбата во Бугарија. Основната активност на домашната подружница ИД Компани ДООЕЛ е производство на мелнички производи. Домашната подружница е сопственик на Опалит ДООЕЛ Чешиново, чија главна дејност е други рударски активности и истражување камења.

Групацјата е контролирана од Titan Cement Netherlands B.V. со седиште во Холандија. кој поседува 95% од акциите на Друштвото. На 31 декември 2021 година краен сопственик на Друштвото е Titan Cement International S.A. Белгија.

Официјално од 1 јули 2013 година, Цементарница “Усје” АД - Скопје стана котирачко друштво на Македонската берза (под оддел Задолжителна котација). Котираните друштва имаат постојано обврски да ги објавуваат сите ценовно чувствителни информации, информации потребни за проценка на моменталната состојба на друштвата.

Бројот на вработени на Групацјата на 31 декември 2021 година е 244 (2019: 243 вработени).

Финансиските извештаи на Групацјата за годината што завршува на 31 декември 2021 година се усвоени од страна на Одборот на директори на 28 февруари 2022 година. Овие финансиски извештаи се предмет на одобрување од Собранието на акционери на Групацјата.

2.1 Основа за подготовка на финансиските извештаи

Консолидираните финансиски извештаи на Групацјата беа подготвени во согласност со Законот за трговски друштва (Службен весник на Република Македонија број 28/04, 84/05, 25/07, 87/08, 42/10, 48/10, 24/11, 166/12, 70/13 119/13, 120/13, 187/13, 38/14, 41/14, 138/14, 88/15, 192/15, 6/16, 30/16, 61/16, 64/18, 120/18, 239/18 и 290/20 и Службен весник на Република Северна Македонија број 215/2021) и сметководствените принципи (“македонски ОПСП”), кои се во согласност со новиот Правилник за водење на сметководство објавен на 29 декември 2009 година (Службен весник на Република Македонија 159/09, 164/10 8 107/11) применлив од 1 јануари 2010 година. Овој Правилник ги содржи ажурираните и соодветно преведените Меѓународни стандарди за финансиско известување т.е. основниот текст на Меѓународните стандарди за финансиско известување вклучувајќи ги и ПКТ и КТМФИ како што се објавени од страна на ИАСБ заклучно со 1 јануари 2009 година.

Во периодот заклучно со 31 декември 2009 година во примена беа меѓународните сметководствени стандарди објавени во Службен весник на Република Македонија како што следи:

- Ревидираните меѓународни сметководствени стандарди, МСС 1 до МСС 39 беа објавени на 30 декември 2004 година, претходните со важност од 5 ноември 1999 година. Датумот на стапување во сила на сите ревидирани стандарди е 1 јануари 2005 година. Меѓународните сметководствени стандарди, МСС 40 и МСС 41 се објавени и стапуваат во сила на 1 јануари 2005 година.
- На 10 февруари 2005 година е објавен меѓународниот стандард за финансиско известување 1. Датата на стапување во сила е 17 февруари 2005 година.

**Белешки кон консолидираните финансиски извештаи
за годината која завршува на 31 декември 2021**

2.1 Основа за подготовка на финансиските извештаи (продолжува)

- На 29 декември 2005 година се објавени Меѓународните стандарди за финансиско известување, МСФИ 2 до МСФИ 7. Датумот на стапување во сила е 30 декември 2005 година.

МСФИ 9, МСФИ 10, МСФИ 11, МСФИ 12, МСФИ 13, МСФИ 14, МСФИ 15, МСФИ 16, МСФИ 17, КТМФИ 18, КТМФИ 19, КТМФИ 20, КТМФИ 21, КТМФИ 22 и КРМФИ 23 не се вклучени во Правилникот за сметководство и не се применети од страна на Групацјата.

Консолидираните финансиски извештаи на Групацјата беа подготвени врз основа на историска набавна вредност. Консолидираните финансиски извештаи на Групацјата се презентирани во македонски денари (МКД) која е функционална и презентациска валута на Друштвото и сите износи се заокружени во најблискиот износ во илјади (‘000) освен ако не е поинаку наведено.

Консолидираните финансиски извештаи се подготвени на пресметковна основа и принцип на континуитет.

Консолидираните финансиски извештаи се состојат од финансиски извештаи на Друштвото и неговите подружници TROJAN SEM EOOD Бугарија и ИД Компани ДООЕЛ експорт Кочани во 100% сопственост на Групацјата. ИД Компани пак има една подружница во своја целосна сопственост, ОПАЛИТ ДООЕЛ с. Чешиново - Облешево. Финансиските извештаи на подружниците се подготвени за истата година на известување како и извештаите на матичната компанија, користејќи консистентни сметководствени политики.

На 18 декември 2017 година Друштвото доби лиценца за трговија со електрична енергија со која носи одредени одговорности кон Државната регулаторна комисија. Во 2019 година има само една трансакција поврзана со трговија со електрична енергија и понатаму не се случиле активности поврзани со лиценцата.

Сите меѓукомпаниски салда, трансакции, приходи и трошоци и добивки и загуби кои произлегуваат од трансакциите во рамките на Групацјата, а кои се евидентираат како средства целосно се елиминирани во целост. Подружниците се целосно консолидирани од датумот на превземањето, кој всушност е датум на кој Групацјата ја стекнала контролата, и продолжува да се консолидира се до датумот до кој таквата контрола ќе постои.

2.2 Значајни сметководствени политики

а. Вложувања во подружници

Подружници се сите ентитети во кои Друштвото има моќ да владее со финансиските и оперативните политики, главно пропратена со сопственост на повеќе од една половина од гласачките права. Постоенето и ефектот од потенцијалните гласачки права кои што во моментот се на располагање или пак можат да се конвертираат се земаат во предвид при утврдување дали Друштвото има контрола над ентитетот.

б. Оперативни сегменти

Оперативните сегменти се компоненти кои се ангажираат во деловното работење кои можат да заработат приходи и кои предизвикуваат трошоци, кои оперативни резултати се редовно следени од страна на раководството и за кои финансиски информации се достапни.

2.2 Значајни сметководствени политики (продолжува)

б. Оперативни сегменти (продолжува)

Раководството е лице или група на лица кои алоцираат ресурси и кои ги проценуваат перформансите на Групацијата.

Функциите на раководството се извршуваат од страна на Бордот на директори на Групацијата. Интерното известување во рамките на Групацијата кое се презентира на Раководството е на ниво на Групацијата како еден оперативен сегмент. Одлуките донесени од страна на Раководството се базирани на примени извештаи презентирани како еден оперативен сегмент.

в. Компаративи

Со цел да се одржи доследност со презентацијата на тековната година, одредени ставки можеби се прекласифицирани за споредбени цели. Материјалните промени во обелоденувањата, доколку ги има, се детално опишани во соодветните белешки.

г. Преведување на странски валути

Групацијата ги подготвува финансиските извештаи во македонски денари, кои се функционална и презентирачка валута на Групацијата за локални законски потреби. Секој ентитет во Групацијата определува сопствена функционална валута и елементите на финансиските извештаи за секој ентитет се мерат користејќи ја таа валута.

Трансакциите во странски валути иницијално се евидентираат во функционална валута по курсот кој е важечки на денот на трансакцијата. Монетарните и немонетарните средства и обврски деноминирани во странски валути се сведени во функционалната валута по курс кој е важечки на датумот на известување. Сите разлики се пренесени во билансот на успех.

Функционалните валути на македонските ентитети е македонски денар а на странските операции, TROJAN СЕМ ЕООД - Бугарија е евро. На секој датум на известување, средствата и обврските на оваа подружница се сведени преку конверзија на евра во валутата на презентирање на Цементарница УСЈЕ АД (македонски денар) по курс кој важи на датумот на известувањеeuвawe (2021: 61,6270 за 1 EUR; 2020: МКД 61,6940 за 1 EUR), а неговиот биланс на успех е сведен по пондериран просечен годишен курс (2021: МКД 61,6324 за 1 EUR; 2020: МКД 61,6934 за 1 EUR). Курсните разлики кои произлегуваат од ова сведување се пренесени директно во останата сеопфатна добивка. При продажба на странскиот ентитет кумулативот од овие разлики признати во останата сеопфатна добивка кој се однесува на соодветниот странски ентитет се признава во билансот на успех.

д. Недвижности, постројки и опрема

Недвижности, постројки и опрема, се евидентираат како што следи:

- За средствата набавени до 31 декември 1998 година, ревалоризацијата направена во согласност со претходните ОПСП, на датумот на прифаќање на МСФР од страна на Групацијата (1 јануари 2004 година) е прифатена како претпоставен трошок бидејќи ревалоризацијата беше приближно еднаква на трошокот за амортизација според МСФР корегирани за порастот на индексот на цени на индустриските производители.
- Средствата набавени по 31 декември 1998 година се евидентираат по набавна вредност намалени за акумулираната амортизација и последователните акумулирани загуби поради обезвредување.

2.2 Значајни сметководствени политики (продолжува)

Набавките се евидентираат по набавна вредност. Набавната вредност претставува набавна цена од добавувачот заедно со сите трошоци настанати при ставање во употреба на новата недвижност, постројка и опрема.

Последователните трошоци се вклучени во сметководствената вредност на средството или се признаваат како посебно средство, соодветно, само кога е веројатно дека идните економски користи поврзани со предметот ќе бидат извесни за Групацијата и трошокот може веродостојно да се измери. Сите останати поправки и одржување се признаваат во Билансот на успех за време на финансискиот период во кој тие се направени.

Ставките на недвижности, постројки и опрема кои се отпишуваат или оттуѓуваат се елиминираат од извештајот за финансиска состојба, заедно со соодветната акумулирана амортизација. Добивките или загубите од отуѓувањето се определуваат со споредување на приходот со сметководствената вредност. Тие се вклучуваат во добивката или загубата.

Амортизацијата на недвижностите, постројките и опремата е утврдена за да се отпише набавната вредност или проценетата вредност на недвижностите, постројките и опремата врз основа на право-пропорционална метода во текот на проценетиот корисен век на употреба на средствата. Основните амортизациони стапки се следните:

Згради	2,5 -10%
Опрема	5 - 25%

Земјата се евидентира во извештајот за финансиска состојба по набавната вредност намалена за исправките поради обезвреднување и не се амортизира, бидејќи се претпоставува дека има неограничен век на траење, освен за рудниците кои се амортизираат врз основа на степенот на исцрпеност. Исцрпеноста се евидентира како процес на материјално извлекување, а се користи методот на единица на производство.

Методите на амортизација, корисниот век на употреба и резидуалната вредност на средствата се преоценуваат на секој датум на известување.

ѓ. Вложувања во недвижности

Вложувањата во недвижности, главно се состои од земјиште, производни објекти со деловни канцеларии и градежен објект - ресторан и кафекуварница кои немаат своја намена, и се чуваат за долгорочно изнајмување и не се користат од страна на Групацијата. Вложувањата во недвижности се водат по фер вредност, односно пазарна, која ги одразува пазарните услови на денот на известување. Добивките или загубите кои произлегуваат од промените во фер вредноста на вложувањата во недвижности се составен дел на билансот на успех во периодот во кој истите настануваат, вклучувајќи ги и соодветните даночни ефекти. Пазарната вредност се одредува на основа на проценка спроведена од независни проценители кои го користат методот на приходи и моделот на пазарни услови како основни модели на проценки кои се општо прифатени во Европската пракса.

Вложувањата во недвижности се депривираат кога ќе бидат оттуѓени или кога тие трајно ќе бидат повлечени од употреба, а идна економска корист не се очекува од нивната продажба. Разликата помеѓу нето приливите од продажба и сметководствената вредност на средството се признава во билансот на успех во периодот кога средството е депривираено.

Преносот во или од вложувања во недвижности се прави кога има промена во употребата на средството. За пренос од вложување во недвижност во средство кое се користи од страна на Групацијата, набавната вредност во последователната евиденција на средството е објективната вредност на тоа средство на датумот кога е направен преносот.

2.2 Значајни сметководствени политики (продолжува)

г. Вложувања во недвижности (продолжува)

Доколку средство кое се користи од страна на Групацијата се пренесе во вложувања во недвижности, вредноста на тоа средство се утврдува во согласност со политиката за недвижности, постројки и опрема до датумот кога е направен преносот. Групацијата треба да ја третира секоја разлика на датумот помеѓу сметководствената вредност на недвижностите во согласност со МСС 16 и нивната објективна вредност, на ист начин како и ревалоризацијата во согласност со МСС 16.

е. Средства за истражување и вреднување

Издатоците за истражување и вреднување (географски врзано за концесијата, дозволата или одобрената рударска лиценца) се капитализираат и се признаваат како средство доколку е одлучено од страна на раководството дека рударските активности економски се оправдани и може да се развијат за комерцијално производство. На крајот на периодот на известување, овие трошоци ги вклучуваат трошоците за стекнување на концесии за детални геолошки истражувања. Сите други издатоци за истражување и вреднување се признаваат како трошок во билансот на успех во моментот на нивното настанување.

Административните и општи трошоци поврзани со истражувањата и вреднувањата се признаваат како трошоци во билансот на успех во моментот на нивното настанување.

ж. Финансиски инструменти - иницијално признавање и последователно мерење

Финансиски средства

Иницијално признавање

Според МСС 39, финансиските средства се класифицираат како финансиски средства по објективна вредност преку добивката или загубата, заеми и побарувања, инвестиции кои се чуваат до доспевање, финансиски средства расположливи за продажба или деривативи определени како хеџинг инструменти во ефективен хеџинг, соодветно. Групацијата ја утврдува класификацијата на финансиските средства при иницијалното признавање. Финансиските средства иницијално се признаваат по објективна вредност плус директно поврзаните трансакциони трошоци, во случај кога вложувањата се вреднуваат по вредност која е различна од објективната вредност преку добивка или загуба. Набавката или продажбата на финансиските средства кои подразбираат испорака на средства во временски период утврден со правна регулатива или пазарна спогодба (редовен начин на набавка) се признаваат на датумот на трансакцијата т.е. датумот на кој Групацијата се обврзува да купи или продаде средство.

Финансиските средства на Групацијата вклучуваат пари и парични средства и краткорочни депозити, побарувања од купувачи и останати побарувања.

Последователни мерења- Заеми и побарувања

Заемите и побарувањата се недезивитивни финансиски средства со фиксни или утврдливи плаќања, кои не котираат на активниот пазар. Овие финансиски средства се сведуваат по амортизирана набавна вредност со користење на метод на ефективна каматна стапка. Добивките и загубите се признаваат во билансот на успех во моментот кога заемите и побарувањата се анулираат или им се намалува вредноста поради обезвреднување, како и преку процесот на амортизација.

2.2 Значајни сметководствени политики (продолжува)

ж. Финансиски инструменти - иницијално признавање и последователно мерење (продолжува)

Финансиски средства (продолжува)

Депризнавање

Финансиските средства (или, доколку е соодветно дел од финансиско средство или дел од група на слични финансиски средства) се депризнаваат доколку:

- правото за прием на парични приливи од средството е истечено; или
- Групациската ги има префрлено своите права за прием на парични приливи во целосен износ без значајно одложување на трето лице преку „аранжмани на посредник” и или (а) Групациската има префрлено значителен дел од сите ризици и користи од средството, или (б) Групациската нема префрлено ниту задржано значителен дел од сите ризици и користи од средството, но ја има префрлено контролата на средството.

Намалување на вредноста поради обезвреднување

Групациската на секој датум на известување утврдува дали постои објективен доказ дека финансиското средство или група на финансиски средства се обезвреднети. Финансиското средство или група на финансиски средства се смета за обезвреднето ако, и само ако, постои објективен доказ за намалување на вредноста поради обезвреднување како резултат на еден или повеќе настани кои настануваат по иницијалното признавање на средството („настан на загуба”) и тој настан за загуба има влијание на проценетите идни парични приливи на финансиското средство или на група на финансиски средства кои може со сигурност да се проценат. Доказот за обезвреднување може да вклучува индикатори дека должниците или група на должници се соочуваат со значителни финансиски проблеми, неисполнување на обврските за исплата на камата или враќање на главницата, веројатноста дека ќе објават стечај или друга финансиска реорганизација и каде што постојат видливи индикации за мерливо намалување на проценетите идни парични текови, како што се промени во областа на економските услови кои доведуваат до неуспех.

Загуба поради обезвреднување во однос на финансиските средства вреднувани по амортизационен трошок се пресметуваат како разлика помеѓу нивната сметководствена вредност и сегашната вредност на проценетите идни парични приливи дисконтирана по оригинална ефективна каматна стапка. Поединечните значителни финансиски средства се тестираат за намалување на вредноста поради обезвреднување поединечно. Останатите финансиски средства се проценуваат заедно во групи кои имаат слични карактеристики во врска со кредитниот ризик.

Сите загуби поради обезвреднување се признаваат во билансот на успех. Загубата поради обезвреднување може да се анулира доколку може објективно да се поврзе со настанот по признавањето на загубата поради обезвреднување. За финансиските средства кои се вреднуваат по амортизирана набавна вредност, анулирањето се признава во добивката или загубата.

2.2 Значајни сметководствени политики (продолжува)

ж. Финансиски инструменти - иницијално признавање и последователно мерење (продолжува)

Финансиски обврски

Иницијално признавање

Според МСС 39, финансиските обврски се класифицираат како финансиски обврски по објективна вредност преку добивка или загуба, како заеми и позајмици или како деривативи кои служат како хединг инструменти со ефективен хединг, соодветно. Групацијата ја определува класификацијата на финансиските обврски при иницијалното признавање. Финансиските обврски иницијално се признаваат по објективна вредност, плус директно поврзаните трошоци на трансакцијата доколку се класифицираат како заеми и позајмици.

Финансиските обврски на Групацијата вклучуваат обврски спрема добавувачите и други обврски.

Последователно мерење- Заеми и позајмици

По иницијалното признавање, каматонските заеми и позајмици последователно се мерат низ процесот на нивна амортизација со користење на метод на ефективна каматна стапка. Добивките и загубите се признаваат во билансот на успех кога обврските се анулираат, како и низ процесот на нивна амортизација.

Де признавање

Финансиската обврска се де-признава кога задолжението за обврската е подмирено, поништено или престанува да важи.

Кога постоечка финансиска обврска е заменета со друга од ист заемодавател по значително поразлични услови, или пак условите на постоечката обврска значително се променети, таква размена или измена се третира како де-признавање на оригиналната обврска и признавање на новата обврска, а разликата на соодветните сметководствени износи се признава во билансот на успех.

Нетирање на финансиските инструменти

Финансиските средства и финансиските обврски се нетираат и нето износот е презентираан во консолидираниот извештајот за финансиската состојба, ако и само ако, постои применливо законско право за нетирање на евидентирани износи и постои намера да се порамни на нето основа, или да се признаат средствата или да се порамнат обврските истовремено.

з. Залихи

Залихите се вреднуваат според пониската вредност од набавната и нето реализационата вредност. Набавната вредност се утврдува според методот на просечни цени. Цената на чинење на готовите производи и производството во тек вклучува суровини, директна работна сила, останати директни трошоци и поврзани производствени режиски трошоци, исклучувајќи ги продажните и административните трошоци. Нето реализационата вредност е проценетата продажна цена во редовниот тек на работењето, намалена за предвидените трошоци за довршување и предвидените трошоци за да се изврши продажбата.

Ситниот инвентар се отпишува 100% при ставање во употреба.

2.2 Значајни сметководствени политики (продолжува)**s. Пари и парични средства**

Парите и паричните средства вклучуваат готовина во благајна, парични средства во банки и депозити со рок на доспевање до три месеци или помалку.

и. Акционерски капитал

Обични акции се класифицирани во капитал.

ј. Долгорочен план за стимулирање, заснован на акции

Користите засновани на акции се обезбедуваат на членовите на високото раководство преку шеми на акции на Групацијата кои покриваат неколку подружници. Во моментот, Групацијата ги има следниве шеми: 1) планови за опции за споделување (2014 и 2017 година) и 2) долгорочен план за стимулирање воведен во 2020 година, што се однесува на награди во вид на акции.

Трансакција за плаќање врз основа на акции на Групацијата е класифицирана од гледна точка на секое друштво што известува, наместо со давање единствена одредба за класификација што е применлива за сите друштва во Групацијата. Друштвото учествува во долгорочниот план за стимулирање за 2020 година, кој е класифициран како готовина во финансиските извештаи на Групацијата, но е класифициран како капитал во посебните финансиски извештаи на Друштвото, бидејќи Друштвото нема обврска да ги подмирува наградите. Следствено, ја признава објективната вредност на наградите како трошок за користи на вработените во билансот на успех, со соодветно зголемување на капиталот на Друштвото.

Вкупниот износ што треба да признае како трошок се утврдува со упатување на објективната вредност на доделените награди, што се заснова на цената на акциите на мајката компанија на датумот на доделување. Вкупниот трошок се признава во текот на периодот на доделување, што е периодот во кој треба да се задоволат наведените услови за услуга. На крајот на секој период, Друштвото ги ревидира своите проценки за бројот на награди што се очекува да ги дадат врз основа на наведените услови за давање на правата и стапката на одземање. Се признава влијанието на ревизијата на оригиналните проценки, доколку ги има, во билансот на успех, со соодветно прилагодување на капиталот.

к. Даноци*Данок на добивка*

Данокот на добивка за периодот се состои од тековен и одложен данок. Данокот се признава со добивката или загубата, освен за делот кој се однесува на ставки прикажани во останати сеопфатни приходи или директно во капиталот. Во тој случај, данокот се признава во останати сеопфатни приходи или директно во капиталот, соодветно.

Тековен Данок на добивка

Тековниот данок на добивка е пресметан врз основа на даночните закони усвоени пред или по датумот на извештајот за финансиската состојба, во земјите каде што Групацијата и неговата подружница работат и генерираат оданочлив приход. Раководството периодично ги проценува заземените позиции во однос на даночни поврати, земајќи ги предвид деловите од даночната регулатива кои што се подложни на толкување. Како резултат на истите, каде што е соодветно, се утврдуваат резервации врз основа на износите кои се очекуваат да бидат платени на даночните власти.

2.2 Значајни сметководствени политики (продолжува)**к. Даноци (продолжува)***Одложен данок на добивка*

Одложениот данок на добивка се признава на привремените разлики кои произлегуваат помеѓу даночната основица на средствата и обврските и нивните нето сегашни вредности во консолидираните финансиски извештаи. Меѓутоа, обврските за одложениот данок на добивка не се признаени ако произлегуваат од иницијалното признавање на гудвил; одложен данок на добивка сметководствено не се прикажува, доколку произлегуваат од иницијално признавање на средство или обврска во трансакција надвор од бизнис комбинација која во времето на трансакцијата не влијае ниту на сметководствената, ниту на оданочливата добивка или загуба.

Одложениот данок на добивка се утврдува користејќи даночни стапки (и закони) кои што биле донесени до, или последователно донесени по датумот на издавање на извештајот за финансиска состојба и се очекува да се употребат кога поврзаното средство или обврска на одложен данок на добивка ќе се подмирени.

Одложени даночни средства се признаваат само до нивото до кое е веројатно дека идни даночни добивки ќе бидат расположливи, во однос на кои, привремените разлики ќе може да бидат искористени. Одложените даночни средства и обврски се нетираат кога за тоа има правно применливо право за нетирање на тековни даночни средства во однос на тековни даночни обврски и кога одложените даночни средства и обврски се однесуваат на данок на добивка спрема ист даночен регулатор за истиот даночен ентитет или различни даночни ентитети каде има интенција да се подмират салдата на нето основа.

л. Користи за вработените*Пензии*

Групацијата, во нормалниот тек на работењето, врши уплата на придонесите на вработените за пензии, здравство, вработување и персонален данок на доход кои се пресметани со примена на законските стапки кои се важечки во земјата во текот на годината на бруто платите. Групацијата ги врши овие уплати во владините здравствени и пензиски фондови.

Трошокот за овие уплати се прикажува во билансот на успех во истиот период во кој е прикажан и поврзаниот трошок за платите.

Групацијата не работи според било каква друга пензиска шема или план за надоместоци од пензионирање и поради тоа нема никакви дополнителни обврски по овие основи.

Надоместоци за престанок на работен однос и надоместоци од пензии

Надоместоците за престанок на работен однос на вработениот ќе престане пред нормалниот рок за пензионирање или кога вработениот ќе прифати доброволно да замине во замена за овој надоместок. Групацијата признава надоместок за престанок на работен однос во случај кога има одлука за престанок на работниот однос на одредени вработени без можност за повлекување на одлуката или кога постои доброволно пријавување од вработените за престанок на нивниот работен однос.

2.2 Значајни сметководствени политики (продолжува)

л. Користи за вработените (продолжува)

Според потпишаниот колективен договор, Групацијата е обврзана да исплати отпремнини во износ кој е еднаков на шест просечни републички плати и помеѓу една и три просечни републички плати да бидат исплатени како јубилејни награди. Бројот на просечните републички плати за јубилејните награди одговара на вкупниот број на години на служба од страна на вработените како што е презентирано во табелата подолу:

Вкупно број на години служба	Број на плати
10	1
20	3
30	3
35 (жени)	3
40 (мажи)	3

Дефинираните користи се пресметуваат годишно од страна на независни актуари со примена на кредитната метода за проектирана единица. Согласно моделот, веројатноста дека паричниот одлив ќе се реализира, е изведена со користење на три декременти и тоа: смрт, инвалидитет и прекин на работен однос. Таблицата на веројатност е конструирана со помош на користење претпоставки за: веројатноста за смрт на вработениот до датумот на кој треба да се пензионира, веројатноста дека вработениот предвремено ќе се пензионира како последица на инвалидитет и веројатноста дека вработениот ќе го прекине работниот однос во Компанијата пред датумот на пензионирање. Сегашната вредност на обврската за дефинирани користи се утврдува со дисконтирање на проценетите идни парични одливи со користење на есконтната стапка од приносите на државните обврзници издадени во Северна Македонија во 2021 година и класифицирани по рочност.

Надоместоци за стипендии на деца на вработени

Почнувајќи од 31 декември 2009 година, во актуарската пресметка е вклучена и пресметката на надоместоците за стипендии кои ги обезбедува Групацијата на децата на вработените кои се на редовни додипломски и последипломски студии, како и на децата на починатите вработени додека се средношколци.

Дополнителни користи при пензионирање

Почнувајќи од 31 декември 2013 година, актуарската пресметка беше дополнета со пресметка на сегашната вредност на идните користи за ново воведената долгорочна корист за одредена категорија на вработени - дополнителни користи при пензионирање. Пресметката е направена врз основа на просечни параметри на споменатата популација и вкупно очекуваниот износ за исплата, доставен од страна на Групацијата.

Актуарските добивки и загуби кои произлегуваат како резултат на искусни проценки и промени во актуарските претпоставки се признаваат како приходи или трошоци во периодот кога истите настанале.

2.2 Значајни сметководствени политики (продолжува)

љ. Резервации

Резервирањата се признаваат и пресметуваат кога Групацијата има сегашна законска или договорена обврска како резултат на минати настани, и кога е веројатно дека ќе биде потребен одлив на средства за да се подмири обврската; и кога може да биде направена реална проценка на износот. Резервациите на Групацијата се состојат од резервации за отпремнини, јубилејни награди, стипендии и ревитализација на рудниците. Резервациите не се признаваат за идни оперативни загуби.

Онаму каде што постојат голем број на слични обврски, веројатноста дека ќе биде потребен одлив на средства за да се подмират обврските, се одредува со земање во предвид на класата на обврските како една целина. Резервации се признаваат дури и кога веројатноста дека одлив на средства ќе биде потребно е многу мала, а се однесува на било која ставка вклучена во истата класа на обврски.

Резервациите се вреднуваат по сегашната вредност на очекуваните издатоци кои се потребни да настанат со цел да се подмири обврската со употреба на pre-tax стапка која ги отсликува тековно пазарните проценки на временската вредност на парите и поврзаните специфични ризици на дадените обврски. Зголемувањето на резервациите како резултат на временските растојанија се признаваат како трошоци по камати.

м. Признавање на приходите

Приходите се признаваат до степенот до кој е веројатно дека Групацијата ќе има прилив на идни економски користи и тие користи можат веродостојно да се измерат. Приходот се вреднува според објективната вредност на примениот надомест или побарувањето за продадени добра и услуги намален за одобрените дисконти, работи и данокот на додадена вредност. Следниве специфични критериуми исто така треба да бидат задоволени пред приходот да биде признат.

Продажба на стоки

Приходите се признаваат кога значајниот ризик од доделување на сопственоста на стоките ќе се пренесе на купувачот.

Давање на услуги

Надоместоци од обезбедени услуги се признаваат за периодот во кој услугите се дадени и прифатени од купувачот.

Приходи од камати

Каматите по депозити се пресметуваат по истекување на орочувањето на истите.

Приходи од закупнина

Приходи од закупнина се однесуваат на приходите остварени од оперативен наем од вложувањата во недвижности и се признаваат на праволиниска основа во текот на целиот период на наемот.

2.2 Значајни сметководствени политики (продолжува)

н. Наеми

Наемите со кои значаен дел од ризикот и наградите од сопственоста се задржани од страна на наемодавачот се класифицира како оперативен наем. Плаќањата направени по основ на оперативниот наем (нето од било какви поттикнувања од страна на наемодавачот) се признаваат во билансот на успех на праволиниска основа во текот на периодот на наемот.

њ. Распределба на дивиденди

Распределбата на дивидендите на акционерите на Групацијата се признава како обврска во финансиските извештаи во периодот во кој се одобрени дивидендите од страна на акционерите на Групацијата.

о. Настани после датумот на известување

Настаните после датумот на известување, кои обезбедуваат евиденција за состојбата која постои на датумот на известување, се третираат како корективни настани во овие финансиски извештаи. Оние кои се индикативни на состојбата која произлегува после датумот на известување имаат третман на некорективни настани.

п. Управување со финансискиот ризик

Сметководствени проценки и претпоставки

Групацијата прави проценки и претпоставки кои се однесуваат на иднината. Резултирачките сметководствени проценки, по дефиниција многу ретко се идентични со актуелните резултати. Проценките и претпоставките кои влијаат значително на предизвикување материјални корекции до сегашните вредности на средствата и обврските во рамките на идната финансиска година се презентирани подолу.

Резервација за ревитализација на рудниците

Друштвата што вршат експлоатација на минерални сировини од рудниците потребно е истите на крајот од нивниот век на експлоатација да ги вратат во првобитна состојба, односно во онаква какви што биле на почетокот пред да бидат експлоатирани, што е во согласност со законската регулатива односно со Законот за екологија применлив во земјата во која друштвата работат (да се врати земјиштето во првобитна состојба после три години откако ќе се затвори рудникот и откако ќе заврши неговата експлоатација), и тоа до ниво кое е во законските рамки и до ниво кое е во согласност со политиката и праксата која се води за заштита на животната средина.

Резервацијата за ревитализација на рудниците ја одразува сегашната вредност на очекуваните идни трошоци за рекултивизација кои се очекува да настанат за оние делови од рудниците кои биле експлоатирани со датумот на известување. Резервацијата претставува сегашна вредност на очекувани идни одливи на пари кои се очекува дека ќе настанат за ревитализација на рудниците. Ова вклучува и одредување на вредноста на основа на проектот за ревитализација, дисконтните стапки и очекувани инфлационски стапки. Резервациите се преоценуваат на секој известувачки датум и се корегира со цел да ја одрази сегашната вредност на идните трошоци потребни за да се исполни обврската.

2.2 Значајни сметководствени политики (продолжува)

п. Управување со финансискиот ризик (продолжува)

Сегашната вредност на очекуваните трошоци за реставрирање (тоа е оригиналната проценка како и промените во сметководствените проценки) се признава во извештајот за сеопфатна добивка освен ако не се поврзани со основните средства кои се наоѓаат и се поврзани со рудниците, при нивното првично признавање во кој случај, трошоците се капитализираат и амортизираат во текот на нивниот век на употреба.

Секоја промена во нето сегашната вредност на исправката за ревитализација на рудниците во текот на временското растојание се признава како финансиски трошоци во извештајот за сеопфатна добивка.

Користи за вработените

Сегашната вредност на обврската за пензионирање зависи од голем број на фактори кои се одредуваат на годишна основа со употреба на голем број на претпоставки. Употребените претпоставки во одредувањето на нето ефектот (трошок или приход) за пензионирање вклучува дисконтни стапки. Било какви промени во овие претпоставки ќе се одразат на сегашната вредност на обврската за пензионирање и другите бенефици за вработените.

Групацијата користи претпоставена годишна дисконтна стапка. Тоа е каматна стапка која би требало да се употребува со цел да ја одрази сегашната вредност на претпоставените идни парични одливи кои се очекува да настанат со цел да се подмират обврските за дефинираните користи. Во одредувањето на соодветна дисконтна стапка, Групацијата ја употребува дисконтна стапка на Народна Банка на Република Северна Македонија во отсуство на пазар на висококвалитени корпоративни обврзници или државни обврзници кои се деноминирани во валута во која бенефициите ќе бидат исплатени, и кои имаат услови за доспевање приближни на условите на поврзани обврски за пензионирање.

Останатите клучни претпоставки за пресметка на обврската за пензионирање во еден дел се засниваат на тековните пазарни услови.

Објективна вредност

Паричните средства и паричните еквиваленти, побарувањата од купувачите и другите тековни финансиски средства главно имаат краткорочна рочност. Номиналната вредност намалена за проценетите загуби поради оштетување на средствата и обврските со рок на доспевање помалку од една година е приближна на нивната објективна вредност. Финансиските обврски вклучени во категоријата, Обврски спрема добавувачи и останати обврски главно имаат краткорочна рочност. Поради оваа причина, нивната сметководствена вредност на датумот на известување е приближна на нивната објективна вредност. Објективната вредност на долгорочните финансиски обврски се утврдува со користење на техника на вреднување на дисконтирани парични текови.

р. Определување на објективните вредности

Голем број на сметководствени политики и обелоденувања бараат определување на објективната вредност, како за финансиските и нефинансиските средства така и за обврските. Објективните вредности се определуваат за мерење и/или за обелоденувачки цели на основа на повеќе методи. Онаму каде што е возможно, понатамошни информации во делот на претпоставките земени при одредување на објективната вредност се обелоденуваат во забелешките поврзани со конкретните средства или обврски.

2.3 Значајни сметководствени проценки

Сметководствените проценки направени од страна на Групацијата постојано се следат и се базираат на претходно искуство и останати фактори, вклучувајќи предвидување на идни настани кои се оценуваат како разумни во дадените услови.

а. Значајни сметководствени проценки

Групацијата прави проценки и претпоставки за во иднина. Проценките постојано се следат, а се базираат врз основа на минати искуства и други фактори, вклучувајќи ги очекувањата за идните настани. Најзначајните проценки и претпоставки се прикажани подолу.

Корисен век на средствата

Корисниот век на средствата се утврдува врз основа на минато искуство со слични средства, како и идниот технолошки развој и промени на економските и индустриските фактори. Покрај тоа, како основен водич се користат сметководствените политики за амортизациони стапки пропишани од страна на даночната регулатива. Соодветноста на проценетиот корисен век се оценува годишно, или кога постојат индикации за значителни промени на проценките.

Поради значителното учество на средствата кои се амортизираат во вкупните средства, влијанието на евентуални промени во овие претпоставки може да биде материјално за финансиската позиција и резултатот од активностите. Доколку трошокот за депрецијација се намали/ зголеми за 1% ова ќе резултира со промена во годишниот трошок за амортизација во износ од приближни 2.069 илјади денари (2020: 1.823 илјади денари).

Потенцијално оштетување на недвижностите, постројките и опремата и нематеријалните средства

Групацијата ја проценува потребата од оштетување на недвижностите, постројките и опремата и нематеријалните средства секогаш кога постои причина дека сметководствената вредност може значително да ја надминува надоместливата вредност и кога оштетувањето е предвидено. Надоместливата вредност се утврдува со помош на пресметки на употребната вредност, при што се користат широк обем на проценки и фактори кои влијаат врз неа.

Покрај тоа, Групацијата ги зема во предвид идните приходи и трошоци, макроекономските индикации, технолошката застареност, прекин на активностите и други промени на факторите кои можат да доведат до оштетување. Доколку се идентификува оштетување со калкулацијата на употребната вредност, исто така се утврдува разликата меѓу објективната вредност и трошоците за продажба, со цел да се пресмета точниот износ на оштетување. Бидејќи оваа пресметка е субјективна, износот на потенцијалното оштетување може значително да се разликува од резултатите од овие калкулации.

Исправка на вредноста на побарувањата од купувачите и останати побарувања

Калкулацијата за исправка на спорни побарувања се пресметува врз основа на проценетите загуби од неспособноста на купувачите да ги исплатат бараните износи.

Резервации

Резервациите генерално се субјективни, посебно во случај на судски спорови. Групацијата ја проценува можноста за негативен настан, како резултат на минати настани и доколку таа изнесува над педесет проценти, Групацијата во целост ја прикажува обврската. Групацијата вообичаено извршува разумна проценка, но поради високото ниво на несигурност, во некои случаи евалуацијата можно е да се разликува од крајниот ефект на судскиот спор.

2.3 Значајни сметководствени проценки (продолжува)

а. Значајни сметководствени проценки (продолжува)

Објективна вредност на недвижен имот

Вложувањата во недвижности се искажуваат по објективна вредност, што ги рефлектира пазарните услови на датумот на известување. Објективните вредности се утврдуваат врз основа на годишна проценка извршена од страна на независен проценител користејќи го методот на приход и методот на споредба на пазарот како примарни методи за вреднување кои се општо прифатени во европската практика за вреднување.

2.4 Деловна комбинација

Групацијата се здоби со 100% од основната главнина на ИД Компани за 21 милион МКД готовина на 4 ноември 2020 година. ИД Компани поседува 100% од капиталот на ОПАЛИТ Дооел компанија која поседува одредени лиценци за истражување и развој на Оопалт. ИД Компани е стекната со цел Групацијата да добие пристап до дополнителни резерви. Објективните вредности на идентификуваните средства и обврски купени со датумот на стекнување беа:

Средства	Објективна вредност МКД ‘000	Сегашна вредност МКД ‘000
Недвижности, постројки и опрема	10.761	10.761
Средства за истражување и вреднување	333	333
Залихи	6.988	6.988
Побарувања од купувачи и останати побарувања	7.876	7.876
Пари и парични средства	259	259
	<hr/>	<hr/>
	26.217	26.217
Обврски		
Обврски спрема добавувачи и останати обврски	4.304	4.304
Краткорочни заеми	301	301
	4.606	4.606
Вкупно идентификувани нето средства по објективна вредност	21.611	21.611
Платено во 2021	24.079	
Гудвил	2.468	-

Раководството ја процени објективна вредност на недвижностите, постројките и опремата врз основа на пристапот за замена на трошоците со цел да се одреди објективната вредност.

3. Приходи и трошоци

а. Приходи од продажба

	2021 МКД'000	2020 МКД'000
Домашен пазар	3.162.849	3.167.982
Странски пазар	1.724.402	1.406.298
	<u>4.887.251</u>	<u>4.574.280</u>
Домашен пазар		
Приходи од цемент	2.903.943	2.720.138
Приходи од останати производи	258.906	447.844
	<u>3.162.849</u>	<u>3.167.982</u>
Странски пазар		
Приходи од цемент	1.224.770	1.138.626
Приходи од останати производи	499.632	267.672
	<u>1.724.402</u>	<u>1.406.298</u>

Приходите од останати производи, се состојат од приходи од продажба на петрол кокс и јаглен, варовник, РМЦ, клинкер и боксит.

б. Останати приходи

	2021 МКД'000	2020 МКД'000
Приходи од превоз	121.501	100.322
Останато	5.469	3.352
	<u>126.970</u>	<u>103.674</u>

в. Трошоци на продадени производи

	2021 МКД'000	2020 МКД'000
Производни трошоци	2.596.611	1.917.905
Трошоци на продадени трговски стоки	465.241	422.053
Амортизација	191.350	169.141
Транспортни услуги	209.864	168.798
Движење на залихи, нето	(6.235)	(27.279)
	<u>3.456.831</u>	<u>2.650.618</u>

Трошоците за производство се состојат од гориво во печка, електрична енергија, суровини, трошоци за концесија и други варијабилни трошоци. Фиксните трошоци кои се состојат од трошоци за плати и останати поволности, услуги за одржување, обезбедување, контрола на квалитетот на производите и други фиксни трошоци, како што се трошоци за калибрација, интелектуални услуги итн., исто така, се вклучени во трошоците за производство.

3. Приходи и трошоци (продолжува)

г. Останати оперативни приходи

	2021 МКД'000	2020 МКД'000
Приходи од продажба на материјали и суровини	63.280	56.031
Приходи од закупнина	20.081	17.420
Останато	74.644	49.020
	158.005	122.471

Останато во износ од 74.644 илјади денари (2020: 49.020 илјади денари) содржи претежно вишоци на производи поврзани и утврдени за време на спроведувањето на годишниот попис со состојба 31 декември 2021 година, добивки од објективна вредност на вложувања во недвижности како и префактурирање на режиски трошоци за објектите под закуп итн.

д. Останати оперативни трошоци

	2021 МКД'000	2020 МКД'000
Набавна вредност на продадени материјали и суровини	59.528	54.949
Надоместок за подржување на продажбата	57.176	60.696
Останати трошоци	69.314	100.269
	186.018	215.914

Останати трошоци се однесува претежно на кало, растур, крш и расипување на залихи по попис констатирани за време на редовно спроведениот попис со 31 декември 2021 година итн.

ѓ. Административни трошоци

	2021 МКД'000	2020 МКД'000
Услуги за техничка поддршка и знаење и други услуги	102.564	123.212
Реклама, пропаганда и репрезентација	17.922	14.837
Амортизација	12.688	10.690
Останати трошоци	80.874	74.685
	214.048	223.424

Услуги за техничка поддршка и знаење и други услуги се состојат од техничка поддршка и знаење како и ревизија и правни трошоци. Поконкретно, услугите за техничка поддршка и знаење се однесуваат на инженерски и технолошки услуги, набавки, финансиски услуги, информатичка технологија, правни услуги, човечки ресурси, корпоративна и општествена одговорност, корпоративни комуникациски услуги итн.

Останати трошоци содржат плата и други надоместоци, режиски трошоци, компјутерски услуги, одржување на возила, актуарски загуби и резервации итн.

Белешки кон консолидираните финансиски извештаи
за годината која завршува на 31 декември 2021

3. Приходи и трошоци (продолжува)

е. Нето приходи од финансирање

	2021 МКД'000	2020 МКД'000
Приходи од камата	2.660	3.232
Банкарски услуги	(1.783)	(1.459)
Трошок за камата, пресметка на резервација за обврски за пензионирање	(1.535)	(1.617)
Трошоци за камати	(3.610)	(54)
Негативни курсни разлики, нето	(704)	7.121
	(4.972)	7.223

4. Данок на добивка

Данокот на добивка се состои од:

	2020 МКД'000	2019 МКД'000
Тековен данок	101.654	161.711
Одложен данок	(30)	(38)
	161.624	161.673

Заклучно со 31 декември 2020, пресметката на данокот на добивка на непризнати расходи е како што следува:

	2020 МКД'000
Добивка пред оданочување	<u>1.683.829</u>
Загуби од подружници кои не подлежат на оданочување	1.313
Одданочива нето добивка	1.685.142
Данок според законска даночна стапка од 10%	168.514
<i>Данок на непризнати расходи:</i>	8.599
Останати надоместоци на вработените	2.465
Донации во спортски активности	400
Трошоци за репрезентација	623
Трошоци за стипендии	794
Трошоци за спонзорства и донаци	173
Отписи и исправка на вредност на сомнителни и спорни побарувања	2.871
Трошоци кои не се поврзани со главната дејност на друштвото	944
Пенали, затезни камати и данок по задршка	1
Невратени позајмици	269
Останато	59
<i>Намалено за:</i>	
Даночен кредит за наплатени позајмици	(32)
Реинвестирана добивка	(15.370)
	161.711
Ефективна даночна стапка	9,6%

4. Данок на добивка (продолжува)

**Белешки кон консолидираните финансиски извештаи
за годината која завршува на 31 декември 2021**

Заклучно со 31 декември 2021, пресметката на данокот на добивка на непризнати
расходи е како што следува:

	2021 МКД'000
Добивка пред оданочување	1.274.003
Загуби од подружници кои не подлежат на оданочување	5.079
Одданочива нето добивка	1.279.082
Данок според законска даночна стапка од 10%	127.908
<i>Данок на непризнати расходи:</i>	5.394
Останати надоместоци на вработените	1.542
Донации во спортски активности	1.054
Трошоци за репрезентација	1.228
Трошоци за стипендии	525
Трошоци за спонзорства и донаци	136
Отписи и исправка на вредност на сомнителни и спорни побарувања	40
Трошоци кои не се поврзани со главната дејност на друштвото	611
Пенали, затезни камати и данок по задршка	145
Невратени позајмици	100
Останато	13
<i>Намалено за:</i>	
Даночен кредит за наплатени позајмици	(231)
	(820)
Реинвестирана добивка	(30.597)
	101.654
Ефективна даночна стапка	8%

Во продолжение, Групацијата има и одложен данок од Trojan Cem Eood, Бугарија, во износ од 30 илјади денари за 2021 година.

Периодите кои остануваат отворени за контрола од страна на даночните органи во однос на даночните обврски е 5 до 10 години, почнувајќи од датумот на поднесениот даночен извештај. Системот на оданочување е во процес на континуирана контрола и дополнување. Сепак, сеуште постои различно толкување на фискалното законодавство. Даночните власти може да имаат различни пристапи кон одредени прашања во различни околности и да проценат дополнителни даночни обврски заедно со дополнителни камати и казни. Групацијата не очекува последици кои можат да резултираат со потенцијална материјална одговорност во овој поглед.

Раководството на Групацијата смета дека даночните обврски прикажани во овие финансиски извештаи се веродостојни. Иако, Студијата за трансферни цени за 2021 година сè уште не е завршена, раководството на Групацијата проценува дека нема да има материјално влијание врз резултатот земајќи ја предвид студијата за трансферни цени за 2020 година и со оглед дека во 2021 година имало некои нови трансакции.

За делот на промените во однос на трансферните цени, Групацијата има обврска да известува за трансферните цени за 2021 година најдоцна до 30 септември 2022 година.

5. Заработувачка по акција

Основната заработувачка по акција е пресметана. добивката која им припаѓа на имателите на акции на матичното друштво поделена со вкупниот број на акции.

	2021 MKD '000	2020 MKD '000
Добивката која им припаѓа на имателите на акции на матичното друштво:		
Тековни активности	1.172.379	1.522.156
Основна заработувачка (добивка) која им припаѓа на имателите на акции на матичното друштво	1.172.379	1.522.156
Вкупен број на акции на имателите на матичното друштво	563.784	563.784

Белешки кон консолидираните финансиски извештаи
за годината која завршува на 31 декември 2021

6. Недвижности, постројки и опрема

31 декември 2021 година	<i>Згради и земјиште МКД'000</i>	<i>Опрема МКД'000</i>	<i>Инвестиции во тек МКД'000</i>	<i>Вкупно МКД'000</i>
Набавна вредност				
На 1 јануари 2021 година	3.703.229	4.998.106	175.635	8.876.970
Набавки	-	1.059	350.605	351.664
Трансфер од инвестиции во тек	3.306	198.396	(201.702)	-
Трансфер во вложувања во недвижности	(6.708)	-	-	(6.708)
Курсни разлики од пренос во валута	(7)	(6)	-	(13)
Оттуѓување и отпис	-	(12.710)	-	(12.710)
На 31 декември 2021 година	3.699.820	5.184.845	324.538	9.209.203
Амортизација				
На 1 јануари 2021 година	2.278.941	4.086.155	-	6.365.096
Трошок за годината	46.449	154.955	-	201.404
Трансфер во вложувања во недвижности	(4.683)	-	-	(4.683)
Курсни разлики од пренос во валута	-	(1)	-	(1)
Оттуѓување и отпис	-	(12.539)	-	(12.539)
На 31 декември 2021 година	2.320.707	4.228.570	-	6.549.277
Нето сметководствена вредност на 31 декември 2021 година	1.379.113	956.275	324.538	2.659.926
Нето сметководствена вредност на 1 јануари 2021 година	1.424.288	911.951	175.635	2.511.874
31 декември 2020 година				
Набавна вредност				
На 1 јануари 2020 година	3.617.409	4.781.399	232.878	8.631.686
Зголемување од превземање на подружници	23.784	11.906	-	35.690
Набавки	231	772	216.649	217.652
Трансфер од инвестиции во тек	62.969	210.923	(273.892)	-
Трансфер во вложувања во недвижности	(1.184)	-	-	(1.184)
Трансфер во нематеријални средства	-	(2.106)	-	(2.106)
Курсни разлики од пренос во валута	20	19	-	39
Оттуѓување и отпис	-	(4.807)	-	(4.807)
На 31 декември 2020 година	3.703.229	4.998.106	175.635	8.876.970
Амортизација				
На 1 јануари 2020 година	2.227.159	3.939.295	-	6.166.454
Зголемување од превземање на подружници	15.592	10.108	-	25.700
Трошок за годината	37.373	143.945	-	181.318
Трансфер во вложувања во недвижности	(1.184)	-	-	(1.184)
Трансфер во нематеријални средства	-	(2.399)	-	(2.399)
Курсни разлики од пренос во валута	1	1	-	2
Оттуѓување и отпис	-	(4.795)	-	(4.795)
На 31 декември 2020 година	2.278.941	4.086.155	-	6.365.096
Нето сметководствена вредност на 31 декември 2020 година	1.424.288	911.951	175.635	2.511.874
Нето сметководствена вредност на 1 јануари 2020 година	1.350.823	759.519	313.495	2.423.837

Белешки кон консолидираните финансиски извештаи
за годината која завршува на 31 декември 2021

7. Нематеријални средства

	Лиценци МКД'000	Инвестиции во тек МКД'000	Вкупно МКД'000
Набавна вредност			
На 1 јануари 2021 година	29.823	-	29.823
Трансфер од инвестиции во тек	5.719	(5,719)	-
На 31 декември 2021 година	35.542	-	35.542
Амортизација			
На 1 јануари 2021 година	16.118	-	16.118
Трошок за годината	5.423	-	5.423
На 31 декември 2021 година	21.541	-	21.541
Нето сметководствена вредност на 31 декември 2021 година	14.001	-	14.001
Нето сметководствена вредност на 1 јануари 2021 година	13.705	-	13.705

	Лиценци МКД'000	Инвестиции во тек МКД'000	Вкупно МКД'000
Набавна вредност			
На 1 јануари 2020 година	21.372	-	21.372
Набавки	-	6.345	6.345
Трансфер од инвестиции во тек	6.345	(6.345)	-
Трансфер од Недвижности, постројќи и опрема	2.106	-	2.106
На 31 декември 2020 година	29.823	-	29.823
Амортизација			
На 1 јануари 2020 година	12.871	-	12.871
Трошок за годината	848	-	848
Трансфер од Недвижности, постројќи и опрема	2.399	-	2.399
На 31 декември 2020 година	16.118	-	16.118
Нето сметководствена вредност на 31 декември 2020 година	13.705	-	13.705
Нето сметководствена вредност на 1 јануари 2020 година	8.501	-	8.501

8. Вложувања во недвижности

**Белешки кон консолидираните финансиски извештаи
за годината која завршува на 31 декември 2021**

	2021 МКД'000	2020 МКД'000
На 1 јануари	222.744	208.428
Добивка/ (Загуба) од корекција на објективната вредност, нето	11.111	(1.484)
Ревалоризациони резерви од преоценка на објективната вредност	14.932	15.800
Трансфер од Недвижности, постројќи и опрема	2.025	-
На крајот на периодот/годината	250.812	222.744

Вложувањата во недвижности се водат по објективна вредност, која ги одразува пазарните услови на денот на известување. Добивките или загубите кои произлегуваат од промените во објективната вредност на вложувањата во недвижности се составен дел на билансот на успех во периодот во кој истите настануваат, вклучувајќи ги и соодветните даночни ефекти. Пазарната вредност се одредува на основа на проценка спроведена од независни проценители кои го користат методот на приходи и моделот на пазарни услови како основни модели на проценки кои се општо прифатени во Европската пракса.

Вложувањата во недвижности главно се состои од земјиште, производни објекти (усјепор и палети) и градежен објект - ресторан и кафекуварница кои немаат своја намена и се чуваат за долгорочно изнајмување и не се користат од страна на Групацијата.

	2021 МКД'000	2020 МКД'000
Приходи од закуп кои произлегуваат од вложувањата во недвижности	18.970	17.420
Добивки кои произлегуваат од вложувања во недвижности по објективна вредност	18.970	17.420

Во текот на 2021 година, Групацијата ја промени намената на одредени имоти, односно делови од зграда, од имот користен од страна на Друштвото во вложувања во недвижности. Пред рекласификацијата, во Извештаите за финансиската состојба на Групацијата, средствата беа евидентирани по нивната набавна вредност намалена за акумулираната амортизација.

На 31 декември 2021 година, Групацијата изврши повторна проценка на своите вложувања во недвижности преку проценката извршена од независен проценител, Грант Торнтон Консалтинг Доо Скопје, кој има призната и релевантна професионална квалификација. Проценката на вложувањата во недвижности е извршена во согласност со Меѓународните Стандарди за Процена 2017, Законот за процена и Методологијата за процена на пазарна вредност на недвижен имот објавени во Службен весник на РМ.

Методологијата применета и клучните влезни податоци во проценката на вложувањата во недвижности е како што следува:

8. Вложувања во недвижности (продолжува)

**Белешки кон консолидираните финансиски извештаи
за годината која завршува на 31 декември 2021**

Недвижности	Методологија	Влезни податоци	Рангови
Објекти	Приходен метод	Стапка на неискористеност Оперативни трошоци Целокупна директна стапка на капитализација	5% 5% 9,12-9,49%
Градежно земјиште	Пазарен пристап - метод на споредливи продажби	Понудени цени на споредливи земјишни парцели во регионот на општина Кисела Вода- Скопје и останати слични локации	35 до 100 суро/м2

Значајните зголемувања (намалувања) во предвидените оперативни трошоци ќе предизвика значајна пониска односно повисока објективна вредност на недвижностите. Исто така, значајните зголемувања (намалувања) на стапката на капитализација во изолација ќе резултира во значајна пониска односно повисока објективна вредност на недвижностите.

Како резултат на проценката на 31 декември 2021 година, објективната вредност на вложувањата во недвижности е усогласена/зголемена за износ од МКД 26.043 илјади. Дел од добивката во износ од МКД 14.932 илјади што произлегува од повторното мерење на објективната вредност во моментот на промена на намената на имотот користен од страна на Групаацијата во вложувања во недвижности како што е објаснето погоре, е признаена во останатата сеопфатна добивка и прикажана во ревалоризацијата. резерва (Види: Извештај за промени во капиталот). Дополнително, преостанатата добивка од објективна вредност во износ од МКД 11.111 илјади е признаена во билансот на успех на Групаацијата за годината што завршува на 31 декември 2021 година (види белешка 3г).

Мерењето на објективната вредност беше извршено со употреба на техники на проценка за кои најниското ниво на влезни податоци кои што се значајни за вреднувањето се необзервативни (ниво 3).

Во текот на 2021 година нема трансфери помеѓу средствата измерени со различни техники на вреднување.

9. Истражување за и вреднување на минерални ресурси

Белешки кон консолидираните финансиски извештаи
за годината која завршува на 31 декември 2021

	<i>Истражување за и вреднување на минерални ресурси МКД'000</i>	<i>Вкупно МКД'000</i>
Набавна вредност		
На 1 јануари 2021 година	18.344	18.344
Зголемување	-	-
Де-признавање	(16.625)	(16.625)
На 31 декември 2021	1.719	1.719
Амортизација		
На 1 јануари 2021 година	13.878	13.878
Промени во текот на годината	100	100
Де-признавање	(13.613)	(13.613)
На 31 декември 2021	365	365
Нето сметководствена вредност на 31 декември 2021 година	1.354	1.354
Нето сметководствена вредност на 1 јануари 2021 година	4.466	4.466

	<i>Истражување за и вреднување на минерални ресурси МКД'000</i>	<i>Вкупно МКД'000</i>
Набавна вредност		
На 1 јануари 2020 година	17.845	17.845
Зголемување	-	-
Зголемување од превземање на подружници	499	499
На 31 декември 2020	18.344	18.344
Амортизација		
На 1 јануари 2020 година	13.613	13.613
Промени во текот на годината	265	265
На 31 декември 2020	13.878	13.878
Нето сметководствена вредност на 31 декември 2020 година	4.466	4.466
Нето сметководствена вредност на 1 јануари 2020 година	4.232	4.232

Белешки кон консолидираните финансиски извештаи
за годината која завршува на 31 декември 2021

10. Залихи

	2021 МКД'000	2020 МКД'000
Суровини и гориво	597.252	231.970
Резервни делови	292.592	278.663
Потрошни материјали	219.514	221.305
Готови производи	66.536	86.531
Производство во тек	42.472	19.493
Вреќи, фолии и палети	29.209	24.877
Трговски стоки за препродажба	867	401
Дадени аванси за набавка на залихи	1.241	1.279
	<u>1.249.683</u>	<u>864.519</u>

11. Побарувања од купувачи и останати побарувања

	2021 МКД'000	2020 МКД'000
Побарувања од купувачи	334.431	273.526
Однапред платени трошоци	128.805	76.067
Останати побарувања	33.303	51.240
	<u>496.539</u>	<u>400.833</u>

Останати побарувања се однесуваат на побарувања за земјиште и основни средства дадени под закуп, пресметан приход за автоден, побарувања од рефактурирани трошоци за струја, природен гас и вода, однапред платено осигурување, пресметани приходи за камата од орочени депозити, побарувања за отуѓени основни средства итн.

Побарувања од купувачите се без каматни и вообичаено со валута на плаќање од 0 - 75 дена.

Со состојба на 31 декември, старосната анализа на побарувањата е како што следува:

	Вкупно	Ниту доспеани ниту обезвреднети	Доспено но неотпишано				
			< 30 дена	30-60 дена	60-90 дена	90-120 дена	>120 дена
2021	334.431	210.332	73.506	22.396	8.479	5.191	14.527
2020	273.526	198.840	45.347	13.480	4.489	4.150	7.220

12. Пари и парични средства

	2021 МКД'000	2020 МКД'000
Депозити во банки	-	415.000
Парични средства во банка	356.802	282.609
	<u>356.802</u>	<u>697.609</u>

13. Акционерски капитал

Одобрен, издаден и целосно уплатен акционерски капитал е:

Платени и предложени дивиденди

	Број на акции:	МКД '000
Титан Цемент Нетхерландс Б.В. - обични акции по 3.100 МКД за една акција	535.595	95%
Други акционери - обични акции по 3.100 МКД за една акција	28.189	5%
	563.784	100%
		МКД'000
Акционерски капитал според судска регистрација		
На 31 декември 2021 година и 31 декември 2020 година		1.747.730

Платени и предложени дивиденди

Објавени и платени во текот на годината што завршува на 31 декември 2020 година

Конечна дивиденда за 2019 година:

МКД 2.360,00 за една акција

Објавена

1.330.530

Платена

1.330.465

Авансна дивиденда за 2020 година

МКД 2.014,00 за една акција

Објавена

1.135.461

Платена

1.131.468

Објавени и платени во текот на годината што завршува на 31 декември 2021 година

Конечна дивиденда за 2020 година:

МКД 394,00 за една акција

Објавена

222.131

Платена

222.120

Авансна дивиденда за 2021 година

МКД 1.646,00 за една акција

Објавена

927.988

Платена

927.942

Објавените и платени дивиденди целосно се однесуваат на дивиденди во пари на обичните акции.

Белешки кон консолидираните финансиски извештаи
за годината која завршува на 31 декември 2021

14. Останати резерви

	<i>Ревалоризациони резерви на средствата</i> МКД'000	<i>Законски резерви</i> МКД'000	<i>Ревалоризациони резерви на вложувања во недвижности</i> МКД'000	<i>Резерви за курсни разлики</i> МКД'000	<i>Вкупно</i> МКД'000
На 1 јануари 2020 година	268.551	174.772	114.290	(80)	557.533
Останата сеопфатна добивка (белешка 8)	-	-	15.800	-	15.800
Курсни разлики	-	-	-	(18)	(18)
На 31 декември 2020 година	268.551	174.772	130.090	(98)	573.315
Останата сеопфатна добивка (белешка 8)	-	-	14.932	-	14.932
Акумулирана добивка	(268.049)	-	-	-	(268.049)
Курсни разлики	-	-	-	(17)	(17)
На 31 декември 2021 година	2	174.772	145.022	(115)	319.681

Резерви за курсни разлики

Резервите за курсни разлики се користат за да се евидентираат курсните разлики кои произлегуваат од пренос во валута на финансиските извештаи на странската подружница.

Ревалоризациони резерви на вложувања во недвижности

Во текот на 2021 година, Друштвото ја промени намената на одредени имоти, односно делови од зграда, од имот користен од страна на друштвото во вложувања во недвижности. Пред рекласификацијата, во Извештаите за финансиската состојба на Групацијата, истите беа евидентирани по нивната набавна вредност намалена за акумулираната амортизација за делот од зградата.

На 31 декември 2021 година Групацијата изврши повторна проценка на своите вложувања во недвижности преку проценката извршена од независен проценител, Грант Торнтон Консалтинг Доо Скопје, кој има призната и релевантна професионална квалификација. Проценката на вложувањата во недвижности е извршена во согласност со Меѓународните Стандарди за Процена.

Како резултат на проценката на 31 декември 2021 година, објективната вредност во моментот на промена на намената на имотот користен од страна на Групацијата во вложувања во недвижности е прилагодена/зголемена во износ од 14.932 илјади денари и истата е признаена во Останатата сеопфатна добивка и тоа прикажана во ревалоризационите резерви во линија, Останати резерви (Извештај за промените во главнината).

Законски резерви

Според Законот за Трговски Друштва, Групацијата е обврзано да има задолжителни законски резерви издвоени преку резервирања од нето добивката. Годишното издвојување за законски резерви треба да изнесува минимум 5% од добивката, освен доколку Групацијата има веќе издвоено резерви кои изнесуваат една десетина (1/10) од основниот акционерски капитал. Групацијата има достигнато потребното минимално ниво на законски резерви во претходните години и според тоа нема издвојувања за законски резерви во 2021 година

Белешки кон консолидираните финансиски извештаи
за годината која завршува на 31 декември 2021

15. Долгорочни резервации за отпремнини

	2021 МКД'000	2020 МКД'000
Отпремнини	12.956	10.775
Јубилејни годишни награди	12.843	11.148
Стипендии	23.316	23.175
Дополнителни користи при пензионирање	9.468	8.068
	58.583	53.166
<i>Анализирани како:</i>		
Нетековен дел	55.543	49.438
Тековен дел	3.040	3.728
	58.583	53.166

Движењата во текот на годината се како што следува:

	2021 МКД'000	2020 МКД'000
На 01 јануари	53.166	50.254
Трошок за тековни услуги	5.203	4.638
Трошок за камата, пресметка на резервација за обврски за пензионирање	1.535	1.617
Актуарска добивка или загуба, нето (признаена)	2.185	1.600
	62.089	58.109
Исплатено во текот на годината	(3.506)	(4.943)
На 31 декември	58.583	53.166

Износите признаени во билансот на успех се како што следува:

	2021 МКД'000	2020 МКД'000
Трошок за тековни услуги	5.203	4.638
Трошок за камата, пресметка на резервација за обврски за пензионирање	1.535	1.617
Актуарска добивка или загуба (признаена)	2.185	1.600
	8.922	7.855

Белешки кон консолидираните финансиски извештаи
за годината која завршува на 31 декември 2021

15. Долгорочни резервации за отпремнини (продолжува)

Квантитативната анализа на осетливоста при промена на дисконтната стапка и стапката на пораст на плати заклучно со 31 декември 2021 и 2020 година, е како што следува:

2021				
Претпоставки	Дисконтна стапка		Пораст на плати	
	<i>1%</i>	<i>1%</i>	<i>1%</i>	<i>1%</i>
	<i>пораст</i>	<i>намалување</i>	<i>пораст</i>	<i>намалување</i>
Ниво на осетливост	<i>Во %</i>	<i>Во %</i>	<i>Во %</i>	<i>Во %</i>
<i>Отпремнини</i>				
Влијание на нето дефинираните користи на вработените	(8,3)	10	11,4	(9,6)
<i>Јубилејни награди</i>				
Влијание на нето дефинираните користи на вработените	(7,5)	8,8	9	(7,9)
2020				
Претпоставки	Дисконтна стапка		Пораст на плати	
	<i>1%</i>	<i>1%</i>	<i>1%</i>	<i>1%</i>
	<i>пораст</i>	<i>намалување</i>	<i>пораст</i>	<i>намалување</i>
Ниво на осетливост	<i>Во %</i>	<i>Во %</i>	<i>Во %</i>	<i>Во %</i>
<i>Отпремнини</i>				
Влијание на нето дефинираните користи на вработените	(8,1)	9,6	12,1	(10,3)
<i>Јубилејни награди</i>				
Влијание на нето дефинираните користи на вработените	(7)	8,2	9,1	(7,9)

Следниве исплати се очекувани користи кои треба да се реализираат во идните години:

	<i>2021</i>	<i>2020</i>
	<i>МКД'000</i>	<i>МКД'000</i>
Година 1	3.132	3.823
Година 2	5.774	4.326
Година 3	5.156	6.235
Година 4	4.649	4.711
Година 5	4.496	4.205
Години 6-10	23.527	20.436
Над 10 години	102.174	89.877

15. Долгорочни резервации за отпремнини (продолжува)

Основните актуарски претпоставки кои беа користени во 2021 година се како што следи:

Смртност

За проценување на смртноста кај вработените до датумот на нивно пензионирање користена е популациската Таблица на смртност на Република Хрватска 2010 - 2012. Иако Државниот завод на статистика на Република Македонија на редовна основа објавува официјални таблици на смртност за Република Македонија, истите не се соодветни за правење актуарски проценки поради следните причини:

-Нема спроведено попис во Македонија од 2002 година. така што е под знак прашалник методологијата за формирање на табели за население за периодот 2006 - 2008 година;

-Согласно актуарската струка и пракса, таблици на смртност се конструираат доколку во периодот за кој се конструирани имало попис на населението. Оттука имајќи предвид дека последниот попис на населението во Република Македонија се случил во 2002 година, овие таблици на смртност не се погодни за користење при правење актуарски проценки;

Стапка на движење

Од анализата на податоците за сите вработени во Друштвото почнувајќи од 1953 година податоците ги класифицирав на податоци за прекин на работниот однос за лицата кои се вработиле во и после 1992 година и вработени кои се вработиле пред 1992 година. Причината за истото е различната динамика на прекинување на работниот однос во двете категории. Имено, видно од податоците, вработените кои се вработени во Друштвото пред 1992 година го прекинуваат работниот однос неколку години пред пензионирањето (после повеќе од 12 години работен стаж во Компанијата) и со тоа не добиваат надомест за отпремнина после пензионирање што не е случај со вработените после 1992 кои го прекинуваат работниот однос во периодот до остварување 12 години работен стаж. Категоријата на вработени пред 1992 година е моделирана до нејзиниот истек имајќи предвид дека од сите вработени кои биле активни во периодот 31.12.2013-2020, во просек 10% - 17% го прекинуваат работниот однос годишно, за целите на овој модел за оваа категорија на вработени стапка од 10% е користена.

За категоријата на вработени во или после 1992, анализата на податоците покажува зависност меѓу стапката на прекин на работниот однос и работниот стаж на вработените во Друштвото;

Инвалидност

Поради недостаток на јавно достапни информации од релевантни институции, за стапката на заминување на вработените во предвремена пензија, моделот е креиран на начин да Друштвото исплаќа отпремнини при пензионирање само доколку вработениот замине во редовна пензија, односно користена е претпоставка дека стапката на инвалидност за сите вработени е нула. Од актуарската пракса, стапките кои се користат за проценка на интензитетот на појава на инвалидитет како последица од незгода се помали од 0,01% така што вклучувањето на оваа претпоставка не би го променило резултатот материјално.

Данок на личен доход

За еднократни исплати при пензија се применува даночна стапка од 10% само на 4 просечни месечни нето плати, бидејќи данокот на личен доход согласно Законот не се плаќа на еднократна исплата при пензија која е еднаква на износ од две просечни месечни нето плати по вработен во Република Северна Македонија во последните три месеци. За стипендиите се користи даночна стапка од 0%.

15. Долгорочни резервации за отпремнини (продолжува)

Стапка на запишување во основно, односно средно училиште, додипломски и постдипломски студии

Во основно и во средно образование ќе се запишат сите деца на вработените кои ќе починат, а кои ги исполнуваат старосните ограничувања. На додипломски студии ќе се запишат 70% од децата на вработените (вклучително и вработените кои ќе починат), а кои ги исполнуваат старосните ограничувања. На постдипломски студии ќе се запишат 14% од децата кои ги исполнуваат старосните ограничувања за во иднина да можат да се запишат на постдипломски студии. За целите на моделите, се користи претпоставка дека идните месечни рати за сите видови стипендии ќе бидат 10.738 денари.

Користените финансиски претпоставки се како што следи:

Номинален годишен пораст на просечната републичка плата: 3%.

Пресметката се заснова на податоците за просечните месечни нето плати за периодот од јануари 2009 до август 2021 година. За да се проценат апсолутните износи на месечна плата за одредена година, процентот е применет на основицата пресметана како просек на месечната нето исплатени плати по работник во Северна Македонија во последните дванаесет достапни месеци.

Дисконтна стапка: 3%.

Дисконтната стапка е изведена од приносите на државните обврзници издадени во Република Северна Македонија во 2020 година и класифицирани според рочноста. Просечната рочност на доспевање на вкупните обврските на Друштвото за сите видови користи е 20 години, така што дисконтната стапка што се користи во моделот се пресметува за оваа рочност од претходно добиената крива на дисконтната стапка.

16. Обврски спрема добавувачи и останати обврски

	2021 МКД'000	2020 МКД'000
Обврски спрема добавувачи	1.187.928	783.648
Примени аванси од купувачи	83.920	108.150
Останати тековни обврски	33.258	43.449
Добавувачи за основни средства	13.080	33.460
	1.318.186	968.707

Останатите тековни обврски се однесуваат на обврските за плати кон вработените, даноци на плати и социјални придонеси, пресметана обврска за концесиски надоместок и обврски кон други различни доверители.

17. Превземени и потенцијални обврски

Потенцијални обврски

	2021 МКД'000	2020 МКД'000
Банкарски гаранции	114.938	115.303
	114.938	115.303

17. Превземени и потенцијални обврски (продолжува)

Заклучно со 31 декември 2021 година. Групаацијата има обезбедено банкарски гаранции од:

- Халк Банка во корист на Макпетрол Пром Гас од 39.000 илјади денари за набавка на природен гас со важност до 30.01.2023 година, во корист на царината од 15.000 илјади денари со важност до 15 декември 2022 година и 15.000 илјади денари со важност до 2 ноември 2023 година. во корист на МЕПСО АД Македонија од 2.388 илјади денари за пренос на електрична енергија со важност до 31.01.2022 година, во корист на АД Електрани Н. до 01 јануари 2022 година плус 11.200 илјади денари со важност до 2 јануари 2022 година за акциза.

Превземени обврски

Оперативен наем - групацијата како закупец

Групаацијата зема под наем возила со склучување на договори за оперативен наем. Истите имаат различни услови и клаузули. Трошокот се признава во добивката или загубата во текот на периодот.

	2021 МКД'000	2020 МКД'000
До 1 година	5.313	6.313
Подолго од 1 година но не подолго од 5 години	9.622	10.702
	14.935	17.015

Во 2021 година Групаацијата користи 3 терминали (Охрид, Струмица и Оровник) со договори за закуп. Закупот има различни услови и клаузули.

	2021 МКД'000	2020 МКД'000
До 1 година	1.233	689
Подолго од 1 година но не подолго од 5 години	2.600	-
	3.833	689

Групаацијата зема под наем Хоризонтален млин од МИЛЛКО со склучување на договори за оперативен наем.

	2021 МКД'000	2020 МКД'000
До 1 година	16.113	-
Подолго од 1 година но не подолго од 5 години	48.339	-
	64.452	-

Превземени обврски за набавка

Заклучно со 31 декември 2021 година, Групаацијата има склучено договори за набавка на електрична енергија во износ од 33.195 илјади денари за првиот квартал од 2022 година.

Законски постапки

Од време на време и во нормалниот тек на работењето, против Групаацијата можат да бидат поднесени тужби. Врз основа на сопствени проценки, како и на интерни и надворешни консултантски совети, раководството на Групаацијата е на мислење дека никаква материјална штета нема да произлезе од тие спорови и следствено на истото нема потреба од обелоденување на резервации по тој основ во финансиските извештаи на Групаацијата.

18. Трансакции со поврзани страни

Titan Cement Netherlands B.V. поседува 95% од акционерскиот капитал на Групацџјата.

Следните трансакции се извршени со поврзаните страни:

а) Продажби на добра и услуги

	2021 MKD '000	2020 MKD '000
<i>Контролирано од:</i>		
Titan Cement Company - услуги	6.232	6.724
Titan Cement Company - материјали	333	3.139
<i>Правни лица под заедничка контрола:</i>		
Cement Plus Ltd – цемент, песок и бел цемент	265.436	419.193
Cement Plus Ltd - превоз	28.261	46.969
Cement Plus Ltd - материјали	-	1
SHARRCEM SH.P.K - петрол кокс	305.953	179.570
SHARRCEM SH.P.K - клинкер	148.162	59.330
SHARRCEM SH.P.K - превоз	43.149	14.787
SHARRCEM SH.P.K - боксит	20.179	15.142
SHARRCEM SH.P.K - материјали и услуги	62.664	52.539
SHARRCEM SH.P.K - шармал и песок	143.396	119.310
SHARRCEM SH.P.K - туф	10.744	4.509
SHARRCEM SH.P.K - основни средства	308	-
Titan Cementara Kosjeric - клинкер	6.471	932
Titan Cementara Kosjeric - превоз	3.251	-
Antea Cement SHA - услуги	4.237	6.741
МИЛЛКО - ПЦМ Дооел Скопје - рента	2.537	2.537
	1,051,313	931.423

Салдата кои произлегуваат од горе наведените трансакции се прикажани подолу:

Побарувања од поврзаните страни

	2021 MKD '000	2020 MKD '000
<i>Контролирано од:</i>		
Titan Cement Company - услуги	2.702	3.643
Titan Cement Company - материјали	-	3.139
<i>Правни лица под заедничка контрола:</i>		
SHARRCEM SH.P.K - клинкер	68.587	29.241
SHARRCEM SH.P.K - петрол кокс	63.226	36.139
SHARRCEM SH.P.K - варовник и цемент	9.733	12.842
SHARRCEM SH.P.K - останато	1.064	16.713
SHARRCEM SH.P.K - туф	8.005	5.626
SHARRCEM SH.P.K - основни средства	308	-
Antea Cement SHA - услуги	3.317	3.717
МИЛЛКО - ПЦМ Дооел Скопје - наем	249	250
	157.191	111.310

Белешки кон консолидираните финансиски извештаи
за годината која завршува на 31 декември 2021

18. Трансакции со поврзани страни (продолжува)

б) Набавка на добра и услуги

	2021 MKD'000	2020 MKD'000
<i>Контролирано од:</i>		
Titan Cement Company - бел цемент и петрол кокс	106.216	118.331
Titan Cement Company - надомест за менаџмент поддршка	97.699	118.597
Titan Cement Company - останато	14.671	3.357
<i>Правни лица под заедничка контрола:</i>		
Cement Plus Ltd - провизија за поддршка на продажбата	57.176	60.696
SHARRCEM SH.P.K - останато	5.800	4.628
МИЛЈКО ПЦМ Дооел Скопје - услуга	16.146	16.164
Antea Cement SHA - опеки и останато	-	1.031
Titan Zlatna Panega - сив цемент, опрема и останато	5.252	324
	<u>302.960</u>	<u>323.128</u>

Салда кои произлегуваат од горе наведените трансакции се прикажани подолу:

Обврски спрема поврзаните страни

	2021 MKD'000	2020 MKD'000
<i>Контролирано од:</i>		
Titan Cement Company - надомест за менаџмент поддршка	46.303	60.920
Titan Cement Company - капитални инвестиции	14.671	3.353
Titan Cement Company - бел цемент, петрол кокс и услуги	23.319	35.921
<i>Правни лица под заедничка контрола:</i>		
Cement Plus Ltd. - провизија за поддршка на продажбата	8.808	17.897
SHARRCEM SH.P.K - останато	49.506	66.712
МИЛЈКО ПЦМ Дооел Скопје - услуга	13.392	13.098
Antea Cement SHA - опеки и останато	1.035	711
	<u>157.034</u>	<u>198.612</u>

Групацијата остваруваат трансакции со горенаведените поврзани страни според заеднични договорени услови.

Надоместоци на клучното раководство

	2021 MKD'000	2020 MKD'000
Плата и други лични примања	<u>109.747</u>	<u>98.201</u>
	<u>109.747</u>	<u>98.201</u>

Клучното раководство се состои од извршното раководство, проширеното раководство и Управен одбор на Друштвото.

Надоместоци на клучното раководство во износ од 109.747 илјади денари се однесува на плати и други лични примања на менаџерите и на останатите членови на клучниот персонал на Групацијата за 2021 година.

19. Трошоци според природа

	2021 MKD'000	2020 MKD'000
Суровини и материјали	1.114.876	900.914
Режиски трошоци	785.359	375.849
Набавна вредност на продадени стоки и услуги	465.241	422.053
Останати материјални трошоци и услуги	342.638	305.448
Трошоци за вработени	292.318	282.290
Амортизаицја	209.864	168.798
Трошоци за дистрибуција	206.927	182.267
Одржување	98.467	86.119
Надомест за техничка поддршка и други услуги	97.699	118.597
Компјутерски услуги, трошоци и телефонија	(6.235)	(27.278)
Реклама, пропаганда и трошоци за општествена одговорност	23.955	16.167
Патни трошоци	22.759	17.140
Надоместоци кон трети страни	11.094	10.371
Движење на залихи, нето	4.865	4.615
Останати трошоци	37.405	44.555
Вкупно трошоци на продадени производи. трошоци на продажба и маркетинг и административни трошоци	3.707.232	2.907.905

20. Управување со финансискиот ризик

Основните финансиски обврски на Групацијата ги сочинуваат обврски спрема добавувачите и останати обврски. Групацијата располага со разновидни финансиски средства како што се: побарувања од купувачите, пари и парични средства и краткорочни заеми и депозити кои произлегуваат директно од работењето на Групацијата.

Групацијата во своето работење се изложени на повеќе финансиски ризици. Главните ризици се: ризик на ликвидност, девизен ризик и кредитен ризик. Управувањето со секој од овие ризици се одвива во согласност со политиките одобрени од Одборот на директори кој воедно е и одговорен за ревидирање на истите.

а) Пазарен ризик

Пазарниот ризик се дефинира како „ризик од флукуација на пазарната вредност или идните парични текови на финансиските инструменти како резултат на промена на пазарните цени и вклучува каматен ризик, валутен ризик и други ценовни ризици. Најголемиот дел од приходите на Групацијата се остварени од домашен пазар во македонски денари, а преостанатиот дел на странски пазар во ЕУР.

Најголемиот дел од трошоците на Групацијата се остварени од набавки на домашниот и странскиот пазар.

Раководството верува дека ги презема сите неопходни мерки за поддршка на одржливост и раст на бизнисот на компанијата во сегашните околности. Сепак, идните флукуации на пазарот не може да се предвидат со точност и прецизност.

Белешки кон консолидираните финансиски извештаи
за годината која завршува на 31 декември 2021

20. Управување со финансискиот ризик (продолжува)

б) Каматен ризик

Приходите и оперативните парични текови на Групацијата се во голема мера независни од промената на пазарните каматни стапки.

Промена на каматните стапки и каматните маргини можат да влијаат врз финансиските трошоци и повратот на финансиските инвестиции.

Промените на пазарните каматни стапки влијаат на приходите од камати на орочени депозити во банки. На 31 декември 2021 година, Групацијата нема орочени депозити во банките (2020: 415.000 илјади денари). Поради тоа, 1% пораст на каматната стапка на пазарот би предизвикало (*ceteris paribus*) каматата да се зголеми со приближно 4.150 илјади денари на годишно ниво за 2020 година, додека слично намалување би предизвикало исто намалување на каматата.

в) Девизен ризик

Изложеноста на Групацијата на девизен ризик е минимална со оглед на факот дека најголемиот дел од договорите поврзани со меѓународните трансакции (продажбите и набавките) се номинирани во ЕУРО, чијшто курс беше стабилен во текот на целата 2021 година. Исто така, договорите за продажба на домашниот пазар се номинирани во ЕУРО.

За потребите на анализа на чувствителност од девизниот ризик, Раководството користи претпоставка од 1% зголемување на девизниот курс на ЕУР, што се смета за разумно со оглед на стабилната домашна валута во однос на ЕУР во текот на изминатите години. На 31 декември 2021 година, доколку ЕУР би било 1% (2020: 1%) послабо или посилено во споредба со МКД, добивката после оданочување во нето билансот би била 2.601 илјади денари (2020: 2.290 илјади денари) повисока или пониска, соодветно.

Во Извештајот за финансиска состојба, салдата се како што следува:

2021	Вкупно	Домашни	Странски МКД противвред ност
Средства			
Пари и парични средства	356.802	186.848	169.954
Побарувања од купувачи и останати тековни побарувања	367.734	191.254	176.4 80
Вкупно средства	724.536	378.102	346.434
Обврски			
Обврски спрема добавувачи	1.187.928	590.845	597.083
Останати тековни обврски	46.338	36.863	9.475
Вкупно обврски	1.234.266	627.708	606.558
Нето изложеност	(509.731)	(249.607)	(260.124)

Белешки кон консолидираните финансиски извештаи
за годината која завршува на 31 декември 2021

20. Управување со финансискиот ризик (продолжува)

2020	Вкупно	Домашни	Странски МКД противвредн ост
Средства			
Пари и парични средства	697.609	613.142	84.467
Побарувања од купувачи и останати тековни побарувања	324.766	197.786	126.980
Вкупно средства	1.022.375	810.928	211.447
Обврски			
Обврски спрема добавувачи	783.648	355.406	428.242
Останати тековни обврски	76.909	64.747	12.162
Вкупно обврски	860.557	420.153	440.404
Нето изложеност	161.818	390.775	(228.957)

Авансите се исклучени од табелите погоре, бидејќи не се финансиски средства и обврски.

г) Ризик на ликвидност

Управувањето со ризикот на ликвидност подразбира располагање со доволни количества на готовина, како и можност за финансирање преку користење на договорни кредитни аранжмани.

Табелата подолу дава приказ на роковите на плаќање на финансиските обврски на Групацијата со состојба на 31 декември 2021 и 2020 година заснивани на договорените недисконтирани плаќања:

На 31 декември 2021 година

	На барање	До 3 месеци	3 до 12 месеци	1 до 5 години	> 5 години	Вкупно
Обврски спрема добавувачи	-	1.030,895	-	-	-	1.030.895
Останати обврски	-	46.339	-	-	-	46.339
Поврзани субјекти	-	157.034	-	-	-	157.034

**Белешки кон консолидираните финансиски извештаи
за годината која завршува на 31 декември 2021**

19. Управување со финансискиот ризик (продолжува)

г) Ризик на ликвидност (продолжува)

На 31 декември 2020 година

	На барање	До 3 месеци	3 до 12 месеци	1 до 5 години	> 5 години	Вкупно
Обврски спрема добавувачи	-	585.036	-	-	-	585.036
Останати обврски	-	76.909	-	-	-	76.909
Поврзани субјекти	-	198.612	-	-	-	198.612

д) Кредитен ризик

Групацијата немаат значајна концентрација на кредитен ризик. Групацијата имаат воспоставено таква политика која што предвидува продажба на своите производи на клиенти со соодветна кредитна историја. Исто така, Групацијата има воспоставено таква политика која предвидува лимитирање на износот на кредитна изложеност на поединечните клиенти. Посебно, за да се намали овој ризик Групацијата бара обезбедувања како што се: банкарски гаранции и депозити. На 31 декември 2021 година не постојат отворени сомнителни значајни кредитни ризици кои веќе не се покриени со резервација за сомнителни побарувања.

Во врска со кредитниот ризик којшто произлегува од другите финансиски средства на Групацијата, кои се состојат од пари и парични средства, и краткорочни побарувања за позајмица, максималната изложеност на Групацијата на кредитен ризик поради неплаќање на договорната страна е еднаква на сметководствената вредност на овие инструменти. На 31 декември 2021 година, паричните средства и паричните еквиваленти на Групацијата се чуваат како краткорочни депозити и тековни сметки во високо оценети финансиски институции.

Управување со капиталот

Примарната цел на управувањето со капиталот на Групацијата е да се обезбеди и одржува стабилен кредитен рејтинг и соодветни показатели на капиталот со цел да се поддржи работењето и да се максимизира вредноста на акционерите.

Групацијата управува со својата структура на капитал и прави корекции на истиот, кои се во согласност со промените на економските фактори. За да ја одржува и да ја корегира структурата на капиталот, Групацијата може да ја корегира дивидендата исплатена на акционерите, да врати капитал на акционерите или пак да издаде дополнителни нови акции, врз основа на претходна одлука на акционерите. Во текот на годините што завршуваат на 31 декември 2021 година и 31 декември 2020 година не беа направени промени во целите, политиките или процесите на Групацијата.

19. Управување со финансискиот ризик (продолжува)

Управување со капиталот (продолжува)

Групацијата го следи својот акционерски капитал преку добивката пред камата, даноци, амортизација и депресијација (ЕБИТДА) за годината.

	2021 МКД'000	2020 МКД'000
ЕБИТДА	<u>1.485.902</u>	<u>1.858.873</u>

Групацијата не е предмет на никакви надворешно наметнати барања. Структурата и управувањето на капиталот е одредено на Групациско ниво.

Влијанието на Ковид-19 врз работењето и остварувањата на Групацијата во 2021 година беше незначително. Земајќи го предвид нивото на тековните средства на Групацијата и постојаната поддршка од Титан Групацијата, Раководството верува дека има доволно средства за ублажување на било какво идно потенцијално влијание. Во 2022 година, сè уште постои одредена неизвесност за должината на состојбата со коронавирусот во земјата, и истото е земено во предвид во буџетот на Групацијата, со цел да се планира и да се обезбеди поголема ликвидност. Дури и во ситуација на стрес-тест, Титан Групацијата ќе продолжи да обезбедува финансиска поддршка на своите подружници и да ги покрива нивните потреби за ликвидност, доколку ги има.

21. Последователни настани

Нема последователни настани после периодот на известување кои би влијаеле на Извештајот на сеопфатната добивка, на Извештајот на финансиската состојба како и на Извештајот за паричните текови за 2021 година.

Цементарница „Усје“ АД Скопје

Консолидирана годишна сметка

За годината завршена на 31 декември 2021 година

ЕМБС: 04053397

Целосно име: Цементарница УСЈЕ АД Скопје

Вид на работа: 450

Тип на годишна сметка: Консолидирана годишна сметка

Тип на документ: Консолидирана годишна сметка

Година : 2021

Листа на прикачени документи:

Објаснувачки белешки и други прилози

Финансиски извештаи

Биланс на состојба

Ознака за АОП	Опис	Нето за тековна година	Бруто за тековна година	Исправка на вредноста за тековна година	Претходна година
1	-- АКТИВА: А.НЕТЕКОВНИ СРЕДСТВА (002+009+020+021+031)	2.928.560.821,00			2.752.788.842,00
2	-- I.НЕМАТЕРИЈАЛНИ СРЕДСТВА (003+004+005+006+007+008)	17.823.007,00			18.170.202,00
4	-- Концесии, патенти, лиценци, заштитни знаци и слични права	15.355.219,00			18.170.202,00
5	-- Гудвил	2.467.788,00			
9	-- II. МАТЕРИЈАЛНИ СРЕДСТВА (010+013+014+015+016+017+018+019)	2.659.925.395,00			2.511.874.260,00
10	-- Недвижности (011+012)	1.367.707.470,00			1.412.442.993,00
11	-- Земјиште	854.644.486,00			879.715.557,00
12	-- Градежни објекти	513.062.984,00			532.727.436,00
13	-- Постројки и опрема	936.815.201,00			893.350.379,00
14	-- Транспортни средства	1.681.294,00			3.066.138,00
15	-- Алат, погонски и канцелариски инвентар и мебел	17.779.159,00			15.535.703,00
18	-- Материјални средства во подготовка	324.536.732,00			175.634.464,00
19	-- Останати материјални средства	11.405.539,00			11.844.583,00
20	-- III. ВЛОЖУВАЊА ВО НЕДВИЖНОСТИ	250.812.419,00			222.744.380,00
35	-- VI. ОДЛОЖЕНИ ДАНОЧНИ СРЕДСТАВА	73.830,00			43.556,00
36	-- Б. ТЕКОВНИ СРЕДСТВА (037+045+052+059)	2.106.290.989,00			1.948.334.300,00
37	-- I. ЗАЛИХИ (038+039+040+041+042+043)	1.236.919.584,00			856.525.354,00
38	-- Залихи на сировини и материјали	775.469.965,00			411.118.629,00
39	-- Залихи на резервни делови, ситен инвентар, амбалажа и автогуми	351.572.217,00			338.981.981,00
40	-- Залихи на недовршени производи и полупроизводи	42.473.966,00			19.492.171,00
41	-- Залихи на готови производи	66.536.096,00			86.531.841,00
42	-- Залихи на трговски стоки	867.340,00			400.732,00

45	-- III. КРАТКОРОЧНИ ПОБАРУВАЊА (046+047+048+049+050+051)	512.554.748,00			394.182.141,00
46	-- Побарувања од поврзани друштва	157.189.356,00			105.683.760,00
47	-- Побарувања од купувачи	194.980.502,00			208.328.377,00
48	-- Побарувања за дадени аванси на добавувачи	14.511.244,00			25.943.903,00
49	-- Побарувања од државата по основ на даноци, придонеси, царина, акцизи и за останати давачки кон државата (претплати)	134.473.353,00			51.530.966,00
50	-- Побарувања од вработените	1.497.786,00			2.695.135,00
51	-- Останати краткорочни побарувања	9.902.507,00			
52	-- IV. КРАТКОРОЧНИ ФИНАНСИСКИ СРЕДСТВА (053+056+057+058)	15.000,00			18.000,00
57	-- Побарувања по дадени заеми	15.000,00			18.000,00
59	-- V. ПАРИЧНИ СРЕДСТВА И ПАРИЧНИ ЕКВИВАЛЕНТИ (060+061)	356.801.657,00			697.608.805,00
60	-- Парични средства	356.801.657,00			282.608.805,00
61	-- Парични еквиваленти				415.000.000,00
62	-- VI. ПЛАТЕНИ ТРОШОЦИ ЗА ИДНИТЕ ПЕРИОДИ И ПРЕСМЕТАНИ ПРИХОДИ (АВР)	15.687.812,00			14.773.562,00
63	-- ВКУПНА АКТИВА: СРЕДСТВА (001+035+036+044+062)	5.050.613.452,00			4.715.940.260,00
64	-- В. ВОНБИЛАНСНА ЕВИДЕНЦИЈА - АКТИВА	19.900.146.770,00			16.876.859.044,00
65	-- ПАСИВА : А. ГЛАВНИНА И РЕЗЕРВИ (066+067-068-069+070+071+075-076+077-078)	3.658.411.711,00			3.647.244.652,00
66	-- I. ОСНОВНА ГЛАВНИНА	1.747.729.749,00			1.747.729.749,00
70	-- V. РЕВАЛОРИЗАЦИСКА РЕЗЕРВА И РАЗЛИКИ ОД ВРЕДНУВАЊЕ НА КОМПОНЕНТИ НА ОСТАНАТА СЕОПФАТНА ДОБИВКА	146.143.890,00			154.662.806,00
71	-- VI. РЕЗЕРВИ (072+073+074)	1.280.437.082,00			1.359.125.106,00
72	-- Законски резерви	174.772.975,00			174.772.975,00
74	-- Останати резерви	1.105.664.107,00			1.184.352.131,00
76	-- VIII. ПРЕНЕСЕНА ЗАГУБА (-)	7.033.015,00			2.015.890,00
77	-- IX. ДОБИВКА ЗА ДЕЛОВНАТА ГОДИНА	491.134.005,00			387.742.881,00
81	-- Б. ОБВРСКИ (082+085+095)	1.350.614.652,00			1.046.003.140,00
82	-- I. ДОЛГОРОЧНИ РЕЗЕРВИРАЊА ЗА РИЗИЦИ И ТРОШОЦИ (083+084)	57.036.118,00			56.331.605,00
83	-- Резервирања за пензии, отпремнини и слични обврски кон вработените	55.542.926,00			49.437.775,00
84	-- Останати долгорочни резервирања за ризици и трошоци	1.493.192,00			6.893.830,00
95	-- IV. КРАТКОРОЧНИ ОБВРСКИ (од 096 до 108)	1.293.578.534,00			989.671.535,00
96	-- Обврски спрема поврзани друштва	162.178.078,00			198.613.993,00
97	-- Обврски спрема добавувачи	1.052.714.391,00			666.498.940,00
98	-- Обврски за аванси, депозити и кауции	34.413.909,00			41.437.523,00

99	-- Обврски за даноци и придонеси на плата и на надомести на плати	4.935.640,00			4.940.633,00
100	-- Обврски кон вработените	9.871.737,00			9.795.478,00
101	-- Тековни даночни обврски	9.521.742,00			37.816.983,00
102	-- Краткорочни резервирања за ризици и трошоци	7.042.684,00			8.224.407,00
104	-- Обврски по заеми и кредити	700,00			
106	-- Обврски по основ на учество во резултатот	441.030,00			4.500.947,00
108	-- Останати краткорочни обврски	12.458.623,00			17.842.631,00
109	-- V. ОДЛОЖЕНО ПЛАЌАЊЕ НА ТРОШОЦИ И ПРИХОДИ ВО ИДНИТЕ ПЕРИОДИ (ПВР)	41.587.089,00			22.692.468,00
111	-- ВКУПНО ПАСИВА : ГЛАВНИНА, РЕЗЕРВИ И ОБВРСКИ (065+081+094+109+110)	5.050.613.452,00			4.715.940.260,00
112	-- В. ВОНБИЛАНСНА ЕВИДЕНЦИЈА-ПАСИВА	19.900.146.770,00			16.876.859.044,00

Биланс на успех

Ознака за АОП	Опис	Нето за тековна година	Бруто за тековна година	Исправка на вредноста за тековна година	Претходна година
201	-- I. ПРИХОДИ ОД РАБОТЕЊЕТО (202+203+206)	5.405.884.250,00			5.068.169.796,00
202	-- Приходи од продажба	5.208.497.799,00			4.849.561.142,00
203	-- Останати приходи	49.766.606,00			29.932.602,00
204	-- Залихи на готови производи и недовршено производство на почетокот на годината	100.056.026,00			75.760.796,00
205	-- Залихи на готови производи и недовршено производство на крајот на годината	106.291.213,00			103.039.407,00
206	-- Капитализирано сопствено производство и услуги	147.619.845,00			188.676.052,00
207	-- II. РАСХОДИ ОД РАБОТЕЊЕТО (208+209+210+211+212+213+218+219+220+221+222)	4.134.926.452,00			3.420.300.301,00
208	-- Трошоци за сировини и други материјали	2.040.473.040,00			1.478.192.877,00
209	-- Набавна вредност на продадените стоки	449.095.359,00			405.888.936,00
210	-- Набавна вредност на продадените материјали, резервни делови, ситен инвентар, амбалажа и автогуми	59.527.425,00			54.948.220,00
211	-- Услуги со карактер на материјални трошоци	758.637.492,00			675.880.585,00
212	-- Останати трошоци од работењето	165.825.863,00			152.857.337,00
213	-- Трошоци за вработени (214+215+216+217)	313.961.106,00			308.894.489,00
214	-- Плати и надоместоци на плата (нето)	178.820.431,00			173.233.219,00
215	-- Трошоци за даноци на плати и надоместоци на плата	16.750.986,00			16.505.108,00
216	-- Придонеси од задолжително социјално осигурување	74.107.516,00			72.976.731,00
217	-- Останати трошоци за вработените	44.282.173,00			46.179.431,00

218	-- Амортизација на материјалните и нематеријалните средства	206.926.237,00		182.265.658,00
219	-- Вредносно усогласување (обезвреднување) на нетековни средства	3.011.460,00		1.484.000,00
220	-- Вредносно усогласување (обезвреднување) на тековните средства	399.729,00		28.344.848,00
221	-- Резервирања за трошоци и ризици	14.094.019,00		11.723.714,00
222	-- Останати расходи од работењето	122.974.722,00		119.819.637,00
223	-- III. ФИНАНСИСКИ ПРИХОДИ (224+229+230+231+232+233)	13.550.086,00		17.798.965,00
224	-- Финансиски приходи од односи со поврзани друштва (225+226+227+228)	886.284,00		678.595,00
227	-- Приходи по основ на курсни разлики од работење со поврзани друштва	886.284,00		678.595,00
230	-- Приходи по основ на камати од работење со неповрзани друштва	2.659.861,00		3.231.730,00
231	-- Приходи по основ на курсни разлики од работење со неповрзани друштва	10.003.941,00		13.888.640,00
234	-- IV. ФИНАНСИСКИ РАСХОДИ (235+239+240+241+242+243)	16.740.441,00		9.118.161,00
235	-- Финансиски расходи од односи со поврзани друштва (236+237+238)	385.634,00		875.007,00
237	-- Расходи по основ на курсни разлики од работење со поврзани друштва	385.634,00		875.007,00
239	-- Расходи по основ на камати од работење со неповрзани друштва	5.145.364,00		1.671.694,00
240	-- Расходи по основ на курсни разлики од работење со неповрзани друштва	11.209.443,00		6.571.460,00
246	-- Добивка од редовното работење (201+223+244)-(204-205+207+234+245)	1.274.002.630,00		1.683.828.910,00
250	-- Добивка пред оданочување (246+248) или (246-249)	1.274.002.630,00		1.683.828.910,00
252	-- Данок на добивка	101.623.456,00		161.673.077,00
255	-- НЕТО ДОБИВКА ЗА ДЕЛОВНАТА ГОДИНА (250-252+253-254)	1.172.379.174,00		1.522.155.833,00
257	-- Просечен број на вработени врз основа на часови на работа во пресметковниот период (во апсолутен износ)	255,00		261,00
258	-- Број на месеци на работење (во апсолутен износ)	12,00		12,00
259	-- ДОБИВКА/ЗАГУБА ЗА ПЕРИОД	1.172.379.174,00		1.522.155.833,00
260	-- Добивка која им припаѓа на имателите на акции на матичното друштво	1.172.379.174,00		1.522.155.833,00
264	-- ЗАРАБОТУВАЧКА ПО АКЦИЈА	2.079,00		2.700,00
265	-- Вкупна основна заработувачка по акција	2.079,00		2.700,00
269	-- Добивка за годината	1.172.379.174,00		1.522.155.833,00
271	-- Останата сеопфатна добивка (273+275+277+279+281+283) - (274+276+278+280+282+284)	14.916.000,00		15.782.000,00
274	-- Загуби кои произлегуваат од преведување од странско работење	16.000,00		18.000,00
279	-- Промени на ревалоризациските резерви за нетековни средства	14.932.000,00		15.800.000,00

286	-- Нето останата сеопфатна добивка (271-285)	14.916.000,00			15.782.000,00
288	-- Вкупна сеопфатна добивка за годината (269+286) или (286-270)	1.187.295.174,00			1.537.937.833,00
289	-- Сеопфатна добивка која им припаѓа на имателите на акции на матичното друштво	1.187.295.174,00			1.537.937.833,00

Државна евиденција

Ознака за АОП	Опис	Нето за тековна година	Бруто за тековна година	Исправка на вредноста за тековна година	Претходна година
609	-- Земјишта	854.644.486,00			879.715.557,00
612	-- Сегашна вредност на градежни објекти од високоградба кои се користат за вршење дејност (< или = АОП 012 од БС)	458.537.129,00			476.024.061,00
613	-- Сегашна вредност на објекти од нискоградба (< или = АОП 012 од БС)	54.525.855,00			56.703.375,00
614	-- Сегашна вредност на информациска опрема и телекомуникациска опрема (< или = АОП 013 од БС)	2.037.789,00			1.897.335,00
615	-- Сегашна вредност на компјутерска опрема (< или = АОП 013 од БС)	13.743.378,00			12.387.934,00
626	-- Побарувања по основ на продажба на стоки и услуги и аванси дадени на нефинансиски трговски друштва во приватна и државна сопственост и јавни препријатија во земјата (< или=АОП 006+АОП 017+АОП 030+ АОП 046+ АОП 047+АОП 048 од БС)	196.908.860,00			200.012.395,00
628	-- Останати побарувања од нефинансиски трговски друштва во приватна и државна сопственост и јавни препријатија во земјата (< или=АОП 034+ АОП 046+ АОП 047+АОП 051+ АОП 062 од БС)	10.050.215,00			147.707,00
629	-- Останати побарувања од органи на законодавна, извршна и судска власт, ФПИОСМ,ФЗОРСМ,АВРСМ, единици на локална самоуправа и други правни лица финансирани од буџет (< или= АОП 034+АОП 035+АОП 047+АОП 049+АОП 051+АОП 062 од БС)	134.656.756,00			50.829.409,00
630	-- Побарувања по основ на продажба на стоки и услуги и аванси и останати побарувања од сите субјекти во земјата и странство (< или=АОП 006+АОП 017+АОП 030+АОП 034+АОП 035+ АОП 046+ АОП 047+АОП 049+ АОП 050+АОП 051+АОП 057+АОП 062 од БС)	500.321.880,00			371.500.087,00
631	-- Основна главнина (сопственички капитал) во удели поседувани од други трговски друштва во приватна и државна сопственост и јавни препријатија во земјата (< или =АОП 065 од БС)	4.743.000,00			4.743.000,00
632	-- Основна главнина (сопственички капитал) во удели поседувани од физички лица, трговци поединци, занаетчии, земјоделци, самостојни вршители на дејност и непрофитни организации регистрирани во земјата (< или =АОП 065 од БС)	82.624.300,00			82.624.300,00
634	-- Обврски по заеми и кредити земени од нефинансиски трговски друштва во приватна и државна сопственост и јавни	700,00			

	препријатија во земјата(< или =АОП 086+АОП 087+АОП 088+АОП 089+АОП 090+АОП 096+АОП 104+АОП 107 ОД БС)			
635	-- Обврски по основ на набавка на стоки и услуги и аванси (краткорочни трговски кредити) примени од нефинансиски трговски друштва во приватна и државна сопственост и јавни препријатија во земјата(< или =АОП 096+АОП 097+ АОП 098+АОП 108 ОД БС)	609.099.500,00		385.774.342,00
637	-- Останати обврски кон нефинансиски трговски друштва во приватна и државна сопственост и јавни препријатија во земјата (< или=АОП 092+АОП 093+АОП 096+ АОП 106+ АОП 107+АОП 108+ АОП 109 ОД БС)	27.674.020,00		36.320.268,00
638	-- Останати обврски кон органи на законодавна, извршна и судска власт, ФПИОСМ,ФЗОРСМ,АВРСМ, единици на локална самоуправа и други правни лица финансирани од буџет (< или=АОП 092+АОП 093+АОП 094+ АОП 099+ АОП 101+ АОП 107+АОП 108+ АОП 109 ОД БС)	20.835.142,00		46.273.066,00
639	-- Обврски по основ на трговски кредити, аванси и останати обврски кон сите субјекти во земјата и странство (вкупно) (< или=АОП 092+АОП 093+АОП 094+ АОП 096+ АОП 097+ АОП 098+ АОП 099+ АОП 100+ АОП 101+ АОП 107+АОП 108+ АОП 109 ОД БС)	1.326.746.394,00		998.625.701,00
640	-- Приходи од продажба на стоки и услуги (АОП 641+ АОП 642) (< или = АОП 202 од БУ)	20.010.325,00		
641	-- Приходи од продажба на стоки (< или = АОП 202 од БУ)	42.077,00		
642	-- Приходи од продажба на услуги (< или = АОП 202 од БУ)	19.968.248,00		
643	-- Приходи од продажба на производи, стоки и услуги на домашен пазар (< или = АОП 202 од БУ)	3.255.740.073,00		3.258.719.580,00
644	-- Приходи од продажба на производи, стоки и услуги на странски пазар (< или = АОП 202 од БУ)	1.920.810.276,00		1.567.191.587,00
647	-- Приходи од наемнина (< или = АОП 202 од БУ)	27.189.858,00		18.893.025,00
648	-- Приходи од наемнина на земјиште (< или = АОП 202 од БУ)	4.757.592,00		4.756.950,00
654	-- Приходи од вишоци (< или = АОП 203 од БУ)	14.642.276,00		9.196.455,00
655	-- Наплатени отпишани побарувања и приходи од отпис на обврски (< или = АОП 203 од БУ)	1.134,00		
658	-- Приходи од субвенции (< или = АОП 203 од БУ)	3.606.763,00		741.381,00
661	-- Останати приходи од работењето (< или = АОП 203 од БУ)	19.850.864,00		19.914.427,00
668	-- Трошоци за суровини и материјали (< или = АОП 208 од БУ)	593.540.092,00		499.411.380,00
669	-- Огрев, гориво и мазива (< или = АОП 208 од БУ)	14.849.144,00		18.052.855,00
671	-- Канцелариски материјали (< или = АОП 208 од БУ)	1.522.781,00		1.222.446,00
672	-- Трошоци за амбалажа (< или = АОП 208	125.524.066,00		116.670.793,00

	од БУ)			
673	-- Униформи-заштитна облека и обувки (< или = АОП 208 од БУ)	4.846.176,00		4.197.663,00
674	-- Материјал за чистење и одржување (< или = АОП 208 од БУ)	774.901,00		918.735,00
676	-- Потрошена електрична енергија (< или = АОП 208 од БУ)	798.695.904,00		380.266.680,00
677	-- Потрошени енергетски горива (< или = АОП 208 од БУ)	437.155.432,00		403.273.178,00
678	-- Потрошени резервни делови и материјали за одржување (< или = АОП 208 од БУ)	63.663.959,00		55.374.316,00
679	-- Отпис на ситен инвентар, амбалажа и автогуми (во производство) (< или = АОП 208 од БУ)	1.633.153,00		1.241.046,00
680	-- Транспортни услуги во земјата (< или = АОП 211 од БУ)	174.504.596,00		132.233.809,00
681	-- Транспортни услуги во странство (< или = АОП 211 од БУ)	73.394.048,00		80.245.845,00
682	-- ПТТ услуги во земјата (< или = АОП 211 од БУ)	2.887.908,00		2.949.256,00
684	-- Надворешни услуги за изработка на производи (вон производство) (< или = АОП 211 од БУ)	8.595.868,00		1.243.365,00
685	-- Производствени и занаетчиски услуги (< или = АОП 211 од БУ)	218.716.289,00		184.010.939,00
686	-- Наемнини за деловни простории во земјата (< или = АОП 211 од БУ)	1.309.326,00		99.399,00
687	-- Наемнини за опрема (< или = АОП 211 од БУ)	6.992.142,00		7.802.079,00
691	-- Вкалкулирани надомести за време на боледување			8.604,00
693	-- Еднократен надоместок во вид на испратнина заради трајно работно ангажирање под услови утврдени со закон (< или = АОП 217 од БУ)	9.550.121,00		11.871.039,00
695	-- Регрес за годишен одмор (< или = АОП 217 од БУ)	7.875.249,00		8.521.441,00
696	-- Помошти (< или = АОП 217 од БУ)	1.221.919,00		553.836,00
698	-- Дневници за службени патувања, ноќевања и патни трошоци (< или = АОП 217 од БУ)	3.339.979,00		2.707.360,00
700	-- Надомести на трошоците на вработените и подароци (< или = АОП 217 од БУ)	11.894.010,00		6.594.381,00
702	-- Надомести за одвоен живот (< или = АОП 217 од БУ)	80.280,00		574.621,00
703	-- Подароци на вработените (< или = АОП 217 од БУ)	1.597.591,00		1.604.056,00
704	-- Трошоци за организирана исхрана во текот на работа (< или = АОП 217 од БУ)	8.944.304,00		8.331.714,00
706	-- Надомести на ангажирана работна сила преку агенциите за привремени вработувања (< или = АОП 217 од БУ)	474.714,00		2.408.342,00
708	-- Трошоци за спонзорства (< или = АОП 212 од БУ)	12.047,00		
709	-- Репрезентација (< или = АОП 212 од БУ)	13.654.683,00		6.924.948,00

710	-- Премии за осигурување на имот (< или = АОП 212 од БУ)	8.394.054,00			5.815.625,00
711	-- Надомест за банкарски услуги (< или = АОП 212 од БУ)	1.681.122,00			1.457.215,00
712	-- Даноци кои не зависат од резултатот (< или = АОП 212 од БУ)	2.022.462,00			819.159,00
714	-- Членарини на здруженијата во земјата и странство (< или = АОП 212 од БУ)	457.706,00			382.868,00
715	-- Надоместоци за повремени и привремени работи (< или = АОП 217 од БУ)	2.141.979,00			2.255.696,00
717	-- Останати трошоци на работењето (< или = АОП 212 од БУ)	135.513.828,00			126.447.321,00
718	-- Казни, пенали надоместоци за штети и друго (< или = АОП 222 од БУ)	19.138,00			5.228,00
721	-- Исплатени дивиденди	1.154.179.277,00			2.461.933.192,00
722	-- Просечен број на вработени врз основа на состојбата на крајот на месецот	250,00			252,00
723	-- Просечен број на вработени во седиштето на субјектот врз основа на состојбата на крајот на месецот	244,00			243,00
724	-- Број на подружници во кои се врши дејност, без седиштето на субјектот	4,00			3,00

Структура на приходи по дејности

Ознака за АОП	Опис	Нето за тековна година	Бруто за тековна година	Исправка на вредноста за тековна година	Претходна година
2047	- 08.11 - Вадење на декоративен камен и камен за градежништвото, варовник, суров гипс, креда и шкрилци	115.167.507,00			
2052	- 08.99 - Останато рударство и вадење на камен, неспомнато на друго место	31.136.630,00			
2166	- 23.51 - Производство на цемент	4.414.724.681,00			
2170	- 23.63 - Производство на готова бетонска смеса	98.900.103,00			
2370	- 46.71 - Трговија на големо со цврсти, течни и гасовити горива и слични производи	387.943.693,00			
2372	- 46.73 - Трговија на големо со дрва, градежен материјал и санитарна опрема	152.256.174,00			
2376	- 46.77 - Трговија на големо со отпадоци и остатоци	3.886.289,00			
2431	- 52.21 - Услужни дејности поврзани со копнениот превоз	101.816.816,00			
2478	- 64.99 - Други финансиско-услужни дејности, освен осигурување и пензиски фондови, неспомнати на друго место	13.506.961,00			
2490	- 68.10 - Купување и продажба на сопствен недвижен имот	800.908,00			
2491	- 68.20 - Издавање и управување со сопствен недвижен имот или недвижен имот земен под закуп (лизинг)	31.947.450,00			
2545	- 82.99 - Останати деловни помошни	67.347.124,00			

услужни дејности, неспомнати на друго место				
---	--	--	--	--

Потпишано од:

Gabriela Barlakoska

CN=KIBSTrust Issuing Qsig CA G2,
OID.2.5.4.97=NTRMK-5529581, OU=KIBSTrust
Services, O=KIBS AD Skopje, C=MK
KIBSTrust Issuing Qsig CA G2

Изјавувам, под морална, материјална и кривична одговорност, дека податоците во годишната сметка се точни и вистинити.

Податоците од годишната сметка се во постапка на доставување, која ќе заврши со одлука (одобрување/одбивање) од страна на Централниот Регистар.

КОНСОЛИДИРАНИ ОБЈАСНУВАЧКИ БЕЛЕШКИ

1. ОПШТИ ИНФОРМАЦИИ ЗА ГРУПАЦИЈАТА

Цементарница “Усје” АД - Скопје (“Друштвото”) е основано во Република Северна Македонија, со регистрирано седиште на Борис Трајковски бр.94, Скопје. Друштвото заклучно со известувачкиот период има една странска подружница, TROJAN CEM EOOD Бугарија во 100% сопственост на Друштвото и една во Република Северна Македонија, ИД Компани Доел експорт Кочани исто така во 100% сопственост.

Основната дејност на Друштвото е производство и трговија со цемент, усјемал. готов бетон, клинкер и други производи од цемент. Основната дејност на подружницата во Бугарија е услуги за поддршка на продажбата во Бугарија. Основната активност на домашната подружница е производство на мелнички производи. Домашната подружница е сопственик на Опалит ДООЕЛ Чешиново, чија главна дејност е други рударски активности и истражување камења.

Друштвото е контролирано од Titan Cement Netherlands B.V. со седиште во Холандија, кој поседува 95% од акциите на Друштвото. Во 2019 година дојде до промена во матичната компанија на Друштвото. Од 31 декември 2019 година, матична компанија на Друштвото е Titan Cement International S.A. Белгија. Претходна матична компанија беше „Титан цемент“ С.А. - Грција.

Официјално од 1 јули 2013 година, Цементарница “Усје” АД - Скопје стана котирачко друштво на Македонската берза (под оддел Задолжителна котација). Котираните друштва имаат постојано обврски да ги објавуваат сите ценовно чувствителни информации, информации потребни за проценка на моменталната состојба на друштвата.

Бројот на вработени на Групацијата на 31 декември 2021 година е 244 (2019: 243 вработени).

Финансиските извештаи на Групацијата за годината што завршува на 31 декември 2021 година се усвоени од страна на Одборот на директори на 28 февруари 2022 година. Овие финансиски извештаи се предмет на одобрување од Собранието на акционери на Групацијата.

2. ОСНОВА ЗА ПОДГОТОВКА НА КОНСОЛИДИРАНА ГОДИШНА СМЕТКА

Консолидираната годишна сметка на Цементарница Усје А.Д. - Скопје и нејзините подружници (Групацијата) беа подготвени во согласност со Законот за трговски друштва (Службен весник на Република Македонија број 28/04 со измените 84/05, 25/07, 87/08, 42/10, 48/10, 24/11, 166/12, 70/2013, 119/2013 и 187/2013, 38/2014, 41/2014, 138/2014, 88/2015, 192/2015, 6/2016, 30/2016 и 61/2016, 30/16, 61/16, 64/18, 120/18, 239/18 и 290/20) и сметководствените принципи (“македонски ОПСП”), кои се во согласност со новиот Правилник за водење на сметководство објавен на 29 декември 2009 година (Службен весник на Република Македонија 159/09 и 164/10) применлив од 1 јануари 2010 година. Овој Правилник ги содржи ажурираните и соодветно преведените Меѓународни стандарди за финансиско известување т.е. основниот текст на Меѓународните стандарди за финансиско известување вклучувајќи ги и ПКТ и КТМФИ како што се објавени од страна на ИАСБ заклучно со 1 јануари 2009 година.

Во периодот заклучно со 31 декември 2009 година во примена беа меѓународните сметководствени стандарди објавени во Службен весник на Република Македонија како што следи:

- Ревидираните меѓународни сметководствени стандарди, МСС 1 до МСС 39 беа објавени на 30 декември 2004 година, претходните со важност од 5 ноември 1999 година. Датумот на стапување во сила на сите ревидирани стандарди е 1 јануари 2005 година. Меѓународните сметководствени стандарди, МСС 40 и МСС 41 се објавени и стапуваат во сила на 1 јануари 2005 година.
- На 10 февруари 2005 година е објавен меѓународниот стандард за финансиско известување 1. Датата на стапување во сила е 17 февруари 2005 година.
- На 29 декември 2005 година се објавени Меѓународните стандарди за финансиско известување, МСФИ 2 до МСФИ 7. Датумот на стапување во сила е 30 декември 2005 година.

МСФИ 9, МСФИ 10, МСФИ 11, МСФИ 12, МСФИ 13, МСФИ 15, МСФИ 16, КТМФИ 18, КТМФИ 19, КТМФИ 20 и КТМФИ 21, КТМФИ 22 и КТМФИ 23 не се вклучени во Правилникот за сметководство и не се применети од страна на Групаацијата.

Консолидираната годишна сметка на Групаацијата беше подготвена врз основа на историска набавна вредност. Консолидираната годишна сметка на Групаацијата се презентирани во македонски денари (МКД) и сите износи се во илјади ('000) освен ако не е поинаку наведено.

Основи за консолидација

Консолидираната годишна сметка се состојат од годишните сметки на Друштвото и неговите подружници TROJAN CEM EOOD Бугарија и ИД Компани Дооел експорт Кочани во 100% сопственост на Групаацијата. ИД Компани пак има една подружница во своја целосна сопственост, ОПАЛИТ ДООЕЛ с. Чешиново - Облешево. Извештаите на подружниците се подготвени за истата година на известување како и извештаите на матичната команија, користејќи консистентни сметководствени политики.

Исто така, на 28 јули 2015 година Групаацијата регистрира склад во село Оровник (во близина на градот Охрид) за стратешко присуство на своите производи во југозападниот дел на земјата. За истата цел, на 3 Август 2017 година Групаацијата регистрира склад во Битола. На 11.06.2018 година е регистриран нов магацин во Струмица и на 22.07.2021 година нов магацин во Облешево. Магацинот во Битола е затворен во јануари 2018 година.

На 18 декември 2017 година Друштвото доби лиценца за трговија со електрична енергија со која носи одредени одговорности кон Државната регулаторна комисија. Во 2019 година има само една трансакција поврзана со трговија со електрична енергија и понатаму не се случиле активности поврзани со лиценцата.

Сите меѓукомпаниски салда, трансакции, приходи и трошоци и добивки и загуби кои произлегуваат од трансакциите во рамките на Групаацијата, а кои се евидентираат како средства целосно се елиминирани во целост. Подружниците се целосно консолидирани од датумот на превземањето, кој всушност е датум на кој Групаацијата ја стекнала контролата, и продолжува да се консолидира се до датумот до кој таквата контрола ќе постои.

3. ЗНАЧАЈНИ СМЕТКОВОДСТВЕНИ ПОЛИТИКИ

а. Вложувања во подружници

Подружници се сите ентитети во кои Друштвото има моќ да владее со финансиските и оперативните политики, главно пропратена со сопственост на повеќе од една половина од гласачките права. Постоенето и ефектот од потенцијалните гласачки права кои што во моментот се на располагање или пак можат да се конвертираат се земаат во предвид при утврдување дали Друштвото има контрола над ентитетот.

б. Оперативни сегменти

Оперативните сегменти се компоненти кои се ангажираат во деловното работење кои можат да заработат приходи и кои предизвикуваат трошоци, кои оперативни резултати се редовно следени од страна на раководството и за кои финансиски информации се достапни. Раководството е лице или група на лица кои алоцираат ресурси и кои ги проценуваат перформансите на Групацијата.

Функциите на раководството се извршуваат од страна на Бордот на директори на Групацијата. Интерното известување во рамките на Групацијата кое се презентира на Раководството е на ниво на Групацијата како еден оперативен сегмент. Одлуките донесени од страна на Раководството се базирани на примени извештаи презентирани како еден оперативен сегмент.

в. Компаративи

Со цел да се одржи доследност со презентацијата на тековната година, одредени ставки можеби се прекласифицирани за споредбени цели. Материјалните промени во обелоденувањата, доколку ги има, се детално опишани во соодветните белешки.

г. Преведување на странски валути

Групацијата ги подготвува финансиските извештаи во македонски денари, кои се функционална и презентирачка валута на Групацијата за локални законски потреби. Секој ентитет во Групацијата определува сопствена функционална валута и елементите на финансиските извештаи за секој ентитет се мерат користејќи ја таа валута.

Трансакциите во странски валути иницијално се евидентираат во функционална валута по курсот кој е важечки на денот на трансакцијата. Монетарните и немонетарните средства и обврски деноминирани во странски валути се сведени во функционалната валута по курс кој е важечки на датумот на известување. Сите разлики се пренесени во билансот на успех.

Функционалните валути на странските операции, Тројан Цем - Бугарија е евро. На секој датум на известување, средствата и обврските на оваа подружница се сведени преку конверзија на евра во валутата на презентирање на Цементарница УСЈЕ АД (македонски денар) по курс кој важи на датумот на известувањеевawe (2021: 61,6270 за 1 EUR; 2020: МКД 61,6940 за 1 EUR), а неговиот биланс на успех е сведен по пондериран просечен годишен курс (2021: МКД 61,6324 за 1 EUR; 2020: МКД 61,6934 за 1 EUR). Курсните разлики кои произлегуваат од ова сведување се пренесени директно во останата сеопфатна добивка. При продажба на странскиот ентитет кумулативот од овие разлики признати во останата сеопфатна добивка кој се однесува на соодветниот странски ентитет се признава во билансот на успех.

д. Недвижности, постројки и опрема

Недвижности, постројки и опрема, се евидентираат како што следи:

- За средствата набавени до 31 декември 1998 година, ревалоризацијата направена во согласност со претходните ОПСП, на датумот на прифаќање на МСФР од страна на Групацијата (1 јануари 2004 година) е прифатена како претпоставен трошок бидејќи ревалоризацијата беше приближно еднаква на трошокот за амортизација според МСФР коригиран за порастот на индексот на цени на индустриските производители.
- Средствата набавени по 31 декември 1998 година се евидентираат по набавна вредност намалени за акумулираната амортизација и последователните акумулирани загуби поради обезвреднување.

Набавките се евидентираат по набавна вредност. Набавната вредност претставува набавна цена од добавувачот заедно со сите трошоци настанати при ставање во употреба на новата недвижност, постројка и опрема.

Ставките на недвижности, постројки и опрема кои се опишуваат или отуѓуваат се елиминираат од извештајот за финансиска состојба, заедно со соодветната акумулирана амортизација. Добивките или загубите од отуѓувањето се определуваат со споредување на приходот со сметководствената вредност. Тие се вклучуваат во добивката или загубата.

Амортизацијата на недвижностите, постројките и опремата е утврдена за да се опише набавната вредност или проценетата вредност на недвижностите, постројките и опремата врз основа на право-пропорционална метода во текот на проценетиот корисен век на употреба на средствата.

Основните амортизациони стапки се следните:

Згради	2,5 -10%
Опрема	5 - 25%

Земјата се евидентира во извештајот за финансиска состојба по набавната вредност намалена за исправките поради обезвреднување и не се амортизира, бидејќи се претпоставува дека има неограничен век на траење, освен за рудниците кои се амортизираат врз основа на степенот на исцрпеност. Исцрпеноста се евидентира како процес на материјално извлекување, а се користи методот на единица на производство.

Методите на амортизација, корисниот век на употреба и резидуалната вредност на средствата се преоценуваат на секој датум на известување.

ѓ. Вложувања во недвижности

Вложувањата во недвижности, главно се состои од земјиште, производни објекти со деловни канцеларии и градежен објект - ресторан и кафекуварница кои немаат своја намена, и се чуваат за долгорочно изнајмување и не се користат од страна на Групацијата. Вложувањата во недвижности се водат по фер вредност, односно пазарна, која ги одразува пазарните услови на денот на известување. Добивките или загубите кои произлегуваат од промените во фер вредноста на вложувањата во недвижности се составен дел на билансот на успех во периодот во кој истите настануваат, вклучувајќи ги и соодветните даночни ефекти. Пазарната вредност се одредува на основа на проценка спроведена од независни проценители кои го користат методот на приходи и моделот на пазарни услови како основни модели на проценки кои се општо прифатени во Европската пракса.

Вложувањата во недвижности се депризнаваат кога ќе бидат оттуѓени или кога тие трајно ќе бидат повлечени од употреба, а идна економска корист не се очекува од нивната продажба. Разликата помеѓу нето приливите од продажба и сметководствената вредност на средството се признава во билансот на успех во периодот кога средството е депризнаено.

Преносот во или од вложувања во недвижности се прави кога има промена во употребата на средството. За пренос од вложување во недвижност во средство кое се користи од страна на Групацијата, набавната вредност во последователната евиденција на средството е објективната вредност на тоа средство на датумот кога е направен преносот.

Доколку средство кое се користи од страна на Групацијата се пренесе во вложувања во недвижности, вредноста на тоа средство се утврдува во согласност со политиката за недвижности, постројки и опрема до датумот кога е направен преносот. Групацијата треба да ја третира секоја разлика на датумот помеѓу сметководствената вредност на недвижностите во согласност со МСС 16 и нивната објективна вредност, на ист начин како и ревалоризацијата во согласност со МСС 16.

е. Средства за истражување и вреднување

Издатоците за истражување и вреднување (географски врзано за концесијата, дозволата или одобрената рударска лиценца) се капитализираат и се признаваат како средство доколку е одлучено од страна на раководството дека рударските активности економски се оправдани и може да се развијат за комерцијално производство. На крајот на периодот на известување, овие трошоци ги вклучуваат трошоците за стекнување на концесии за детални геолошки истражувања. Сите други издатоци за истражување и вреднување се признаваат како трошок во билансот на успех во моментот на нивното настанување.

Административните и општи трошоци поврзани со истражувањата и вреднувањата се признаваат како трошоци во билансот на успех во моментот на нивното настанување.

ж. Финансиски инструменти - иницијално признавање и последователно мерење

Финансиски средства

Иницијално признавање

Според МСС 39, финансиските средства се класифицираат како финансиски средства по објективна вредност преку добивката или загубата, заеми и побарувања, инвестиции кои се чуваат до доспевање, финансиски средства расположливи за продажба или деривативи определени како хеџинг инструменти во ефективен хеџинг, соодветно. Групацијата ја утврдува класификацијата на финансиските средства при иницијалното признавање. Финансиските средства иницијално се признаваат по објективна вредност плус директно поврзаните трансакциони трошоци, во случај кога вложувањата се вреднуваат по вредност која е различна од објективната вредност преку добивка или загуба. Набавката или продажбата на финансиските средства кои подразбираат испорака на средства во временски период утврден со правна регулатива или пазарна спогодба (редовен начин на набавка) се признаваат на датумот на трансакцијата т.е. датумот на кој Групацијата се обврзува да купи или продаде средство.

Финансиските средства на Групацијата вклучуваат пари и парични средства и краткорочни депозити, побарувања од купувачи и останати побарувања.

Последователни мерења

Последователните мерења на финансиските средства зависат од нивната класификација, како што следи:

Финансиски средства евидентирани по објективна вредност преку добивка или загуба

Финансиски средства евидентирани по објективна вредност преку добивка или загуба вклучуваат финансиски средства расположливи за тргување и финансиски средства утврдени при иницијалното признавање по објективна вредност преку добивка или загуба. Финансиските средства се класифицирани како расположливи за тргување доколку се набават со цел продажба во блиска иднина. Оваа категорија ги вклучува финансиските инструменти - деривативи кои не ги исполнуваат критериумите за употреба во сметководство на хеџинг како што е дефинирано во МСС 39. Групациската нема определено финансиски средства по објективна вредност преку добивка или загуба.

Заеми и побарувања

Заемите и побарувањата се недеривативни финансиски средства со фиксни или утврдливи плаќања, кои не котираат на активниот пазар. Овие финансиски средства се сведуваат по амортизирана набавна вредност со користење на метод на ефективна каматна стапка. Добивките и загубите се признаваат во билансот на успех во моментот кога заемите и побарувањата се анулираат или им се намалува вредноста поради обезвреднување, како и преку процесот на амортизација.

Вложувања кои се чуваат до доспевање

Недеривативните финансиски средства со фиксни или определени плаќања и со фиксен датум на доспевање се класифицираат како вложувања кои се чуваат до доспевање, доколку Групациската има намера и можност да ги чува до доспевање. По иницијалното мерење, вложувањата кои се чуваат до доспевање се вреднуваат по амортизирана набавна вредност со користење на методата на ефективна каматна стапка. Овој метод користи ефективна каматна стапка која прецизно ги дисконтира проценетите идни парични приливи низ очекуваниот век на финансиското средство до нето сметководствената вредност на финансиското средство. Добивките и загубите се евидентираат во билансот на успех во моментот кога вложувањата се анулираат или им се намалува вредноста поради обезвреднување, како и низ процесот на амортизација.

Групациската нема вложувања кои ги чува до доспевање во годините што завршуваат на 31 декември 2021 година и 2020 година.

Финансиски средства расположливи за продажба

Финансиски средства расположливи за продажба се недеривативни финансиски средства кои се определени како расположливи за продажба или не се класифицирани во претходните три категории. По иницијалното мерење, финансиските средства расположливи за продажба се мерат по објективна вредност со евидентирање на нереализираните добивки или загуби евидентирани директно во капиталот се додека вложувањето е анулирано, кога кумулативната добивка или загуба евидентирана во капиталот се признава во билансот на успех, или е утврдено обезвреднување, кога кумулативната загуба евидентирана во капиталот се признава во билансот на успех.

Групациската нема вложувања расположливи за продажба во годините што завршуваат на 31 декември 2021 година и 2020 година.

Депризнавање

Финансиските средства (или, доколку е соодветно дел од финансиско средство или дел од група на слични финансиски средства) се депризнаваат доколку:

- правото за прием на парични приливи од средството е истечено; или
- Групацијата ги има префрлено своите права за прием на парични приливи во целосен износ без значајно одложување на трето лице преку „аранжмани на посредник” и или (а) Групацијата има префрлено значителен дел од сите ризици и користи од средството, или (б) Групацијата нема префрлено ниту задржано значителен дел од сите ризици и користи од средството, но ја има префрлено контролата на средството.

Намалување на вредноста поради обезвреднување

Групацијата на секој датум на известување утврдува дали постои објективен доказ дека финансиското средство или група на финансиски средства се обезвреднети. Финансиското средство или група на финансиски средства се смета за обезвреднето ако, и само ако, постои објективен доказ за намалување на вредноста поради обезвреднување како резултат на еден или повеќе настани кои настануваат по иницијалното признавање на средството („настан на загуба”) и тој настан за загуба има влијание на проценетите идни парични приливи на финансиското средство или на група на финансиски средства кои може со сигурност да се проценат. Доказот за обезвреднување може да вклучува индикатори дека должниците или група на должници се соочуваат со значителни финансиски проблеми, неисполнување на обврските за исплата на камата или враќање на главницата, веројатноста дека ќе објават стечај или друга финансиска реорганизација и каде што постојат видливи индикации за мерливо намалување на проценетите идни парични текови, како што се промени во областа на економските услови кои доведуваат до неуспех.

Загуба поради обезвреднување во однос на финансиските средства вреднувани по амортизационен трошок се пресметуваат како разлика помеѓу нивната сметководствена вредност и сегашната вредност на проценетите идни парични приливи дисконтирана по оригинална ефективна каматна стапка. Поединечните значителни финансиски средства се тестираат за намалување на вредноста поради обезвреднување поединечно. Останатите финансиски средства се проценуваат заедно во групи кои имаат слични карактеристики во врска со кредитниот ризик.

Сите загуби поради обезвреднување се признаваат во билансот на успех. Загубата поради обезвреднување може да се анулира доколку може објективно да се поврзе со настанот по признавањето на загубата поради обезвреднување. За финансиските средства кои се вреднуваат по амортизирана набавна вредност, анулирањето се признава во добивката или загубата.

Финансиски обврски

Иницијално признавање

Според МСС 39, финансиските обврски се класифицираат како финансиски обврски по објективна вредност преку добивка или загуба, како заеми и позајмици или како деривативи кои служат како хеџинг инструменти со ефективен хеџинг, соодветно. Групацијата ја определува класификацијата на финансиските обврски при иницијалното признавање. Финансиските обврски иницијално се признаваат по објективна вредност, плус директно поврзаните трошоци на трансакцијата доколку се класифицираат како заеми и позајмици.

Финансиските обврски на Групацијата вклучуваат обврски спрема добавувачите и други обврски.

Последователно мерење

Мерењето на финансиските обврски зависи од нивната класификација како што следи:

Финансиски обврски евидентирани по објективна вредност преку добивка или загуба

Финансиските обврски евидентирани по објективна вредност преку добивка или загуба вклучуваат финансиски обврски расположливи за тргување и финансиски обврски одредени по објективна вредност преку добивка или загуба при иницијалното признавање. Финансиските обврски се класифицираат како расположливи за тргување доколку се набавени со цел продажба во блиска иднина. Оваа категорија вклучува деривативни финансиски инструменти кои не ги исполнуваат сметководствените услови за хеџинг определени според МСС 39.

Добивките и загубите од обврските кои се чуваат за тргување се признаваат во билансот на успех. Групацјата нема одредено финансиски обврски по објективна вредност преку добивка или загуба.

Заеми и позајмици

По иницијалното признавање, каматоносните заеми и позајмици последователно се мерат низ процесот на нивна амортизација со користење на метод на ефективна каматна стапка. Добивките и загубите се признаваат во билансот на успех кога обврските се анулираат, како и низ процесот на нивна амортизација.

Де-признавање

Финансиската обврска се де-признава кога задолжението за обврската е подмирено, поништено или престанува да важи.

Кога постоечка финансиска обврска е заменета со друга од ист заемодавател по значително поразлични услови, или пак условите на постоечката обврска значително се променети, таква размена или измена се третира како де-признавање на оригиналната обврска и признавање на новата обврска, а разликата на соодветните сметководствени износи се признава во билансот на успех.

Нетирање на финансиските инструменти

Финансиските средства и финансиските обврски се нетираат и нето износот е презентираан во консолидираниот извештајот за финансиската состојба, ако и само ако, постои применливо законско право за нетирање на евидентираниите износи и постои намера да се порамни на нето основа, или да се признаат средствата или да се порамнат обврските истовремено.

3. Залихи

Залихите се вреднуваат според пониската вредност од набавната и нето реализационата вредност. Набавната вредност се утврдува според методот на просечни цени. Цената на чинење на готовите производи и производството во тек вклучува суровини, директна работна сила, останати директни трошоци и поврзани производствени режиски трошоци, исклучувајќи ги продажните и административните трошоци. Нето реализационата вредност е проценетата продажна цена во редовниот тек на работењето, намалена за предвидените трошоци за довршување и предвидените трошоци за да се изврши продажбата.

Ситниот инвентар се отпишува 100% при ставање во употреба.

s. Пари и парични средства

Парите и паричните средства вклучуваат готовина во благајна, парични средства во банки и депозити со рок на доспевање до три месеци или помалку.

и. Акционерски капитал

Обични акции се класифицирани во капитал.

ј. Долгорочен план за стимулирање, заснован на акции

Користите засновани на акции се обезбедуваат на членовите на високото раководство преку шеми на акции на Групацијата кои покриваат неколку подружници. Во моментот, Групацијата ги има следниве шеми: 1) планови за опции за споделување (2014 и 2017 година) и 2) долгорочен план за стимулирање воведен во 2020 година, што се однесува на награди во вид на акции.

Трансакција за плаќање врз основа на акции на Групацијата е класифицирана од гледна точка на секое друштво што известува, наместо со давање единствена одредба за класификација што е применлива за сите друштва во Групацијата. Друштвото учествува во долгорочниот план за стимулирање за 2020 година, кој е класифициран како готовина во финансиските извештаи на Групацијата, но е класифициран како капитал во посебните финансиски извештаи на Друштвото, бидејќи Друштвото нема обврска да ги подмирува наградите. Следствено, ја признава објективната вредност на наградите како трошок за користи на вработените во билансот на успех, со соодветно зголемување на капиталот на Друштвото.

Вкупниот износ што треба да признае како трошок се утврдува со упатување на објективната вредност на доделените награди, што се заснова на цената на акциите на мајката компанија на датумот на доделување. Вкупниот трошок се признава во текот на периодот на доделување, што е периодот во кој треба да се задоволат наведените услови за услуга. На крајот на секој период, Друштвото ги ревидира своите проценки за бројот на награди што се очекува да ги дадат врз основа на наведените услови за давање на правата и стапката на одземање. Се признава влијанието на ревизијата на оригиналните проценки, доколку ги има, во билансот на успех, со соодветно прилагодување на капиталот.

к. Даноци

Данок на добивка

Данокот на добивка за периодот се состои од тековен и одложен данок. Данокот се признава со добивката или загубата, освен за делот кој се однесува на ставки прикажани во останати сеопфатни приходи или директно во капиталот. Во тој случај, данокот се признава во останати сеопфатни приходи или директно во капиталот, соодветно.

Тековен Данок на добивка

Тековниот данок на добивка е пресметан врз основа на даночните закони усвоени пред или по датумот на извештајот за финансиската состојба, во земјите каде што Групацијата и неговите подружници работат и генерираат оданочлив приход. Раководството периодично ги проценува заземените позиции во однос на даночни поврати, земајќи ги предвид деловите од даночната регулатива кои што се подложни на толкување. Како резултат на истите, каде што е соодветно, се утврдуваат резервации врз основа на износите кои се очекуваат да бидат платени на даночните власти.

Одложен данок на добивка

Одложениот данок на добивка се признава на привремените разлики кои произлегуваат помеѓу даночната основица на средствата и обврските и нивните нето сегашни вредности во консолидираните финансиски извештаи. Меѓутоа, обврските за одложениот данок на добивка не се признаени ако произлегуваат од иницијалното признавање на гудвил; одложен данок на добивка сметководствено не се прикажува, доколку произлегуваат од иницијално признавање на средство или обврска во трансакција надвор од бизнис комбинација која во времето на трансакцијата не влијае ниту на сметководствената, ниту на оданочливата добивка или загуба.

Одложениот данок на добивка се утврдува користејќи даночни стапки (и закони) кои што биле донесени до, или последователно донесени по датумот на издавање на извештајот за финансиска состојба и се очекува да се употребат кога поврзаното средство или обврска на одложен данок на добивка ќе се подмирени.

Одложени даночни средства се признаваат само до нивото до кое е веројатно дека идни даночни добивки ќе бидат расположливи, во однос на кои, привремените разлики ќе може да бидат искористени. Одложените даночни средства и обврски се нетираат кога за тоа има правно применливо право за нетирање на тековни даночни средства во однос на тековни даночни обврски и кога одложените даночни средства и обврски се однесуваат на данок на добивка спрема ист даночен регулатор за истиот даночен ентитет или различни даночни ентитети каде има интенција да се подмират салдата на нето основа.

л. Користи за вработените

Пензии

Групацијата, во нормалниот тек на работењето, врши уплата на придонесите на вработените за пензии, здравство, вработување и персонален данок на доход кои се пресметани со примена на законските стапки кои се важечки во земјата во текот на годината на бруто платите. Групацијата ги врши овие уплати во владините здравствени и пензиски фондови.

Трошокот за овие уплати се прикажува во билансот на успех во истиот период во кој е прикажан и поврзаниот трошок за платите.

Групацијата не работи според било каква друга пензиска шема или план за надоместоци од пензионирање и поради тоа нема никакви дополнителни обврски по овие основи.

Надоместоци за престанок на работен однос и надоместоци од пензии

Надоместоците за престанок на работен однос на вработениот ќе престане пред нормалниот рок за пензионирање или кога вработениот ќе прифати доброволно да замине во замена за овој надоместок. Групацијата признава надоместок за престанок на работен однос во случај кога има одлука за престанок на работниот однос на одредени вработени без можност за повлекување на одлуката или кога постои доброволно пријавување од вработените за престанок на нивниот работен однос.

Според потпишаниот колективен договор, Групацијата е обврзана да исплати отпремнини во износ кој е еднаков на шест просечни републички плати и помеѓу една и три просечни републички плати да бидат исплатени како јубилејни награди. Бројот на просечните републички плати за јубилејните награди одговара на вкупниот број на години на служба од страна на вработените како што е презентирани во табелата подолу:

<u>Вкупно број на години служба</u>	<u>Број на плати</u>
10	1
20	3
30	3
35 (жени)	3
40 (мажи)	3

Дефинираните користи се пресметуваат годишно од страна на независни актуари со примена на кредитната метода за проектирана единица. Согласно моделот, веројатноста дека паричниот одлив ќе се реализира, е изведена со користење на три декременти и тоа: смрт, инвалидитет и прекин на работен однос. Таблицата на веројатност е конструирана со помош на користење претпоставки за: веројатноста за смрт на вработениот до датумот на кој треба да се пензионира, веројатноста дека вработениот предвремено ќе се пензионира како последица на инвалидитет и веројатноста дека вработениот ќе го прекине работниот однос во Компанијата пред датумот на пензионирање. Сегашната вредност на обврската за дефинирани користи се утврдува со дисконтирање на проценетите идни парични одливи со користење на есконтната стапка од приносите на државните обврзници издадени во Македонија во 2021 година и класифицирани по рочност.

Надоместоци за стипендии на деца на вработени

Почнувајќи од 31 декември 2009 година, во актуарската пресметка е вклучена и пресметката на надоместоците за стипендии кои ги обезбедува Групацијата на децата на вработените кои се на редовни додипломски и последипломски студии, како и на децата на починатите вработени додека се средношколци.

Дополнителни користи при пензионирање

Почнувајќи од 31 декември 2013 година, актуарската пресметка беше дополнета со пресметка на сегашната вредност на идните користи за ново воведената долгорочна корист за одредена категорија на вработени - дополнителни користи при пензионирање. Пресметката е направена врз основа на просечни параметри на споменатата популација и вкупно очекуваниот износ за исплата, доставен од страна на Групацијата.

Актуарските добивки и загуби кои произлегуваат како резултат на искусни проценки и промени во актуарските претпоставки се признаваат како приходи или трошоци во периодот кога истите настанале.

љ. Резервации

Резервирањата се признаваат и пресметуваат кога Групацијата има сегашна законска или договорена обврска како резултат на минати настани, и кога е веројатно дека ќе биде потребен одлив на средства за да се подмири обврската; и кога може да биде направена реална проценка на износот. Резервациите на Групацијата се состојат од резервации за отпремнини, јубилејни награди, стипендии и ревитализација на рудниците. Резервациите не се признаваат за идни оперативни загуби.

Онаму каде што постојат голем број на слични обврски, веројатноста дека ќе биде потребен одлив на средства за да се подмират обврските, се одредува со земање во предвид на класата на обврските како една целина. Резервации се признаваат дури и кога веројатноста дека одлив на средства ќе биде потребно е многу мала, а се однесува на било која ставка вклучена во истата класа на обврски.

Резервациите се вреднуваат по сегашната вредност на очекуваните издатоци кои се потребни да настанат со цел да се подмири обврската со употреба на pre-tax стапка која ги отсликува тековно пазарните проценки на временската вредност на парите и поврзаните специфични ризици на дадените обврски. Зголемувањето на резервациите како резултат на временските растојанија се признаваат како трошоци по камати.

м. Признавање на приходите

Приходот е износот на надоместокот што се очекува да се добие во замена за пренос на ветените стоки или услуги на клиент, со исклучок на износите собрани во име на трети лица (данок на додадена вредност, други даноци на промет итн.). Варијабилните размислувања се вклучени во цената на трансакцијата и тие се проценуваат со користење или на методот на очекувана вредност или на методот на најверојатниот износ.

Приходите се признаваат кога (или како) обврската за извршување е исполнета со пренесување на контролата на ветеното добро или услуга на клиентот. Клиентот добива контрола на добро или услуга ако може да го насочи користењето и да ги добие суштински сите преостанати придобивки од тоа добро или услуга. Контролата се пренесува со текот на времето или во одреден момент во времето. Приходите од продажба на стоки се признаваат кога контролата на стоката се пренесува на клиентот, обично при испораката и нема неисполнета обврска што може да влијае на прифаќањето на производите од страна на купувачот. Главни производи на Друштвото се цемент, клинкер, готови смеси, летечка пепел и други цементни производи.

Приходите што произлегуваат од услугите се признаваат во пресметковниот период во кој се извршени услугите и се мерат со користење на излезни или влезни методи, во зависност од природата на дадената услуга.

Побарувањето се признава кога постои безусловно право на надоместок за обврските за извршување на клиентот кои се задоволни.

Договорното средство се признава кога обврската за извршување кон клиентот е исполнета пред клиентите да платат или пред плаќањето да доспее, обично кога стоките или услугите се пренесуваат на клиентот пред Групацијата да има право на фактура.

Договорна обврска се признава кога постои обврска за пренос на стоки или услуги на клиент за кои Групацијата добила надомест од клиентот (предплати) или постои безусловно право да се добие надоместок пред компанијата да пренесе добро или услуга (одложен приход). Договорната обврска се депривира кога ветувањето е исполнето, а приходите се евидентираат во билансот на успех.

Приходите од приходите од наемнини кои произлегуваат од оперативните наеми, се евидентираат на праволиниска основа во текот на условите на наемот.

н. Наеми

Наемите со кои значаен дел од ризикот и наградите од сопственоста се задржани од страна на наемодавачот се класифицира како оперативен наем. Плаќањата направени по основ на оперативниот наем (нето од било какви поттикнувања од страна на наемодавателот) се признаваат во билансот на успех на праволиниска основа во текот на периодот на наемот.

њ. Распределба на дивиденди

Распределбата на дивидендите на акционерите на Групаацијата се признава како обврска во финансиските извештаи во периодот во кој се одобрени дивидендите од страна на акционерите на Групаацијата.

о. Настаните после датумот на известување

Настаните после датумот на известување, кои обезбедуваат евиденција за состојбата која постои на датумот на известување, се третираат како корективни настани во овие финансиски извештаи. Оние кои се индикативни на состојбата која произлегува после датумот на известување имаат третман на некорективни настани.

4. КОРИСТЕНИ ПРОЦЕНКИ

Групаацијата прави проценки и претпоставки кои се однесуваат на иднината. Резултираките сметководствени проценки, по дефиниција многу ретко се идентични со актуелните резултати. Проценките и претпоставките кои влијаат значително на предизвикување материјални корекции до сегашните вредности на средствата и обврските во рамките на наредната финансиска година се презентирани подолу.

Резервација за ревитализација на рудниците

Друштвата што вршат експлоатација на минерални сировини од рудниците потребно е истите на крајот од нивниот век на експлоатација да ги вратат во првобитна состојба, односно во состојба во која биле на почетокот пред да бидат експлоатирани, што е во согласност со законската регулатива за заштита на животната средина применлива во земјата во која Групаацијата работи (да се врати земјиштето во првобитна состојба после три години откако ќе се затвори рудникот и откако ќе заврши неговата експлоатација), и тоа до ниво кое е во законските рамки и до ниво кое е во согласност со политиката и праксата која се води за заштита на животната средина.

Резервацијата за ревитализација на рудниците ја одразува сегашната вредност на очекуваните идни трошоци за рекултивизација кои се очекува да настанат за оние делови од рудниците кои биле експлоатирани со датумот на известување. Резервацијата претставува сегашна вредност на очекувани идни одливи на пари кои се очекува дека ќе настанат за ревитализација на рудниците. Ова вклучува и одредување на вредноста на основа на проектот за ревитализација, дисконтните стапки и очекувани инфлационски стапки. Резервациите се преоценуваат на секој известувачки датум и се корегира со цел да ја одрази сегашната вредност на идните трошоци потребни за да се исполни обврската.

Сегашната вредност на очекуваните трошоци за реставрирање (тоа е оригиналната проценка како и промените во сметководствените проценки) се признава во извештајот за сеопфатна добивка освен ако не се поврзани со основните средства кои се наоѓаат и се поврзани со рудниците, при нивното првично признавање во кој случај, трошоците се капитализираат и амортизираат во текот на нивниот век на употреба.

Секоја промена во нето сегашната вредност на исправката за ревитализација на рудниците во текот на временското растојание се признава како финансиски трошоци во извештајот за сеопфатна добивка.

Користи за вработените

Сегашната вредност на обврската за пензионирање зависи од голем број на фактори кои се одредуваат на годишна основа со употреба на голем број на претпоставки. Употребените претпоставки во одредувањето на нето ефектот (трошок или приход) за пензионирање вклучува дисконтни стапки. Било какви промени во овие претпоставки ќе се одразат на сегашната вредност на обврската за пензионирање и другите бенефици за вработените.

Групацијата користи претпоставена годишна дисконтна стапка. Тоа е каматна стапка која би требало да се употребува со цел да ја одрази сегашната вредност на претпоставените идни парични одливи кои се очекува да настанат со цел да се подмират обврските за дефинираните користи. Во одредувањето на соодветна дисконтна стапка, Групацијата ја употребува дисконтна стапка на Народна Банка на Република Македонија во отсуство на пазар на висококвалитетни корпоративни обврзници или државни обврзници кои се деноминирани во валута во која бенефициите ќе бидат исплатени, и кои имаат услови за доспевање приближни на условите на поврзани обврски за пензионирање.

Останатите клучни претпоставки за пресметка на обврската за пензионирање во еден дел се засниваат на тековните пазарни услови.

Објективна вредност

Паричните средства и паричните еквиваленти, побарувањата од купувачите и другите тековни финансиски средства главно имаат краткорочна рочност. Номиналната вредност намалена за проценетите загуби поради оштетување на средствата и обврските со рок на доспевање помалку од една година е приближна на нивната објективна вредност. Финансиските обврски вклучени во категоријата, Обврски спрема добавувачи и останати обврски главно имаат краткорочна рочност. Поради оваа причина, нивната сметководствена вредност на датумот на известување е приближна на нивната објективна вредност. Објективната вредност на долгорочните финансиски обврски се утврдува со користење на техника на вреднување на дисконтирани парични текови.

Голем број на сметководствени политики и обелоденувања бараат определување на објективната вредност, како за финансиските и нефинансиските средства така и за обврските. Објективните вредности се определуваат за мерење и/или за обелоденувачки цели на основа на повеќе методи. Онаму каде што е возможно, понатамошни информации во делот на претпоставките земени при одредување на објективната вредност се обелоденуваат во забелешките поврзани со конкретните средства или обврски.

5.ПРОМЕНА НА СМЕТКОВОДСТВЕНИ ПОЛИТИКИ И КОРЕКЦИИ НА ГРЕШКИ

Сметководствените политики на Групацијата се применуваат од период до период на конзистентна основа. Сметководствените политики се менуваат доколку тоа е условено со измена или донесување на нови МСФИ.

Групацијата прави проценки и претпоставки за во иднина. Проценките постојано се следат, а се базираат врз основа на минати искуства и други фактори, вклучувајќи ги очекувањата за идните настани. Најзначајните проценки и претпоставки се прикажани подолу.

Корисен век на средствата

Корисниот век на средствата се утврдува врз основа на минато искуство со слични средства, како и идниот технолошки развој и промени на економските и индустриските фактори. Покрај тоа, како основен водич се користат сметководствените политики за амортизациони стапки пропишани од страна на даночната регулатива. Соодветноста на проценетиот корисен век се оценува годишно, или кога постојат индикации за значителни промени на проценките.

Поради значителното учество на средствата кои се амортизираат во вкупните средства, влијанието на евентуални промени во овие претпоставки може да биде материјално за финансиската позиција и резултатот од активностите. Доколку трошокот за депрецијација се намали/ зголеми за 1% ова ќе резултира со промена во годишниот трошок за амортизација во износ од приближни 2.069 илјади денари (2020: 1.823 илјади денари).

Потенцијално оштетување на недвижностите, постројките и опремата и нематеријалните средства

Групацијата ја проценува потребата од оштетување на недвижностите, постројките и опремата и нематеријалните средства секогаш кога постои причина дека сметководствената вредност може значително да ја надминува надоместливата вредност и кога оштетувањето е предвидено. Надоместливата вредност се утврдува со помош на пресметки на употребната вредност, при што се користат широк обем на проценки и фактори кои влијаат врз неа.

Покрај тоа, Групацијата ги зема во предвид идните приходи и трошоци, макроекономските индикации, технолошката застареност, прекин на активностите и други промени на факторите кои можат да доведат до оштетување. Доколку се идентификува оштетување со калкулацијата на употребната вредност, исто така се утврдува разликата меѓу објективната вредност и трошоците за продажба, со цел да се пресмета точниот износ на оштетување. Бидејќи оваа пресметка е субјективна, износот на потенцијалното оштетување може значително да се разликува од резултатите од овие калкулации.

Исправка на вредноста на побарувањата од купувачите и останати побарувања

Калкулацијата за исправка на спорни побарувања се пресметува врз основа на проценетите загуби од неспособноста на купувачите да ги исплатат бараните износи.

Резервации

Резервациите генерално се субјективни, посебно во случај на судски спорови. Групацијата ја проценува можноста за негативен настан, како резултат на минати настани и доколку таа изнесува над педесет проценти, Групацијата во целост ја прикажува обврската. Групацијата вообичаено извршува разумна проценка, но поради високото ниво на несигурност, во некои случаи евалуацијата можно е да се разликува од крајниот ефект на судскиот спор.

Објективна вредност на недвижен имот

Вложувањата во недвижности се искажуваат по објективна вредност, што ги рефлектира пазарните услови на датумот на известување. Објективните вредности се утврдуваат врз основа на годишна проценка извршена од страна на независен проценител користејќи го методот на приход и методот на споредба на пазарот како примарни методи за вреднување кои се општо прифатени во европската практика за вреднување.

6. УПРАВУВАЊЕ СО РИЗИК

Основните финансиски обврски на Групацијата ги сочинуваат обврски спрема добавувачите и останати обврски. Групацијата располага со разновидни финансиски средства како што се: побарувања од купувачите, пари и парични средства и краткорочни заеми и депозити кои произлегуваат директно од работењето на Групацијата.

Групацијата во своето работење се изложени на повеќе финансиски ризици. Главните ризици се: ризик на ликвидност, девизен ризик и кредитен ризик. Управувањето со секој од овие ризици се одвива во согласност со политиките одобрени од Одборот на директори кој воедно е и одговорен за ревидирање на истите.

а) Пазарен ризик

Пазарниот ризик се дефинира како „ризик од флукуација на пазарната вредност или идните парични текови на финансиските инструменти како резултат на промена на пазарните цени,“ и вклучува каматен ризик, валутен ризик и други ценовни ризици. Најголемиот дел од приходите на Групацијата се остварени од домашен пазар во македонски денари, а преостанатиот дел на странски пазар во ЕУР.

Најголемиот дел од трошоците на Групацијата се остварени од набавки на домашниот и странскиот пазар.

Раководството верува дека ги презема сите неопходни мерки за поддршка на одржливост и раст на бизнисот на компанијата во сегашните околности. Сепак, идните флукуации на пазарот не може да се предвидат со точност и прецизност.

б) Каматен ризик

Приходите и оперативните парични текови на Групацијата се во голема мера независни од промената на пазарните каматни стапки.

Промена на каматните стапки и каматните маргини можат да влијаат врз финансиските трошоци и повратот на финансиските инвестиции.

Промените на пазарните каматни стапки влијаат на приходите од камати на орочени депозити во банки. На 31 декември 2021 година, Групацијата нема орочени депозити во банките (2020: 415.000 илјади денари). Поради тоа, 1% пораст на каматната стапка на пазарот би предизвикало (*ceteris paribus*) каматата да се зголеми со приближно 4.150 илјади денари на годишно ниво за 2020 година, додека слично намалување би предизвикало исто намалување на каматата.

в) Девизен ризик

Изложеноста на Групацијата на девизен ризик е минимална со оглед на факот дека најголемиот дел од договорите поврзани со меѓународните трансакции (продажбите и набавките) се номинирани во ЕУРО, чијшто курс беше стабилен во текот на целата 2021 година. Исто така, договорите за продажба на домашниот пазар се номинирани во ЕУРО.

За потребите на анализа на чувствителност од девизниот ризик. Раководството користи претпоставка од 1% зголемување на девизниот курс на ЕУР. што се смета за разумно со оглед на стабилната домашна валута во однос на ЕУР во текот на изминатите години. На 31 декември 2021 година, доколку ЕУР би било 1% (2020: 1%) послабо или посилено во споредба со МКД. добивката после оданочување во нето билансот би била 2.601 илјади денари (2020: 2.290 илјади денари) повисока или пониска, соодветно.

г) Ризик на ликвидност

Управувањето со ризикот на ликвидност подразбира располагање со доволни количества на готовина, како и можност за финансирање преку користење на договорни кредитни аранжмани.

д) Кредитен ризик

Групацијата немаат значајна концентрација на кредитен ризик. Групацијата имаат воспоставено таква политика која што предвидува продажба на своите производи на клиенти со соодветна кредитна историја. Исто така, Групацијата има воспоставено таква политика која предвидува лимитирање на износот на кредитна изложеност на поединечните клиенти. Посебно, за да се намали овој ризик Групацијата бара обезбедувања како што се: банкарски гаранции и депозити. На 31 декември 2021 година не постојат отворени сомнителни значајни кредитни ризици кои веќе не се покриени со резервација за сомнителни побарувања.

Во врска со кредитниот ризик којшто произлегува од другите финансиски средства на Групацијата, кои се состојат од пари и парични средства, и краткорочни побарувања за позајмица, максималната изложеност на Групацијата на кредитен ризик поради неплаќање на договорната страна е еднаква на сметководствената вредност на овие инструменти. На 31 декември 2020 година, паричните средства и паричните еквиваленти на Групацијата се чуваат како краткорочни депозити и тековни сметки во високо оценети финансиски институции.

Управување со капиталот

Примарната цел на управувањето со капиталот на Групацијата е да се обезбеди и одржува стабилен кредитен рејтинг и соодветни показатели на капиталот со цел да се поддржи работењето и да се максимизира вредноста на акционерите.

Групацијата управува со својата структура на капитал и прави корекции на истиот, кои се во согласност со промените на економските фактори. За да ја одржува и да ја корегира структурата на капиталот, Групацијата може да ја корегира дивидендата исплатена на акционерите, да врати капитал на акционерите или пак да издаде дополнителни нови акции, врз основа на претходна одлука на акционерите. Во текот на годините што завршуваат на 31 декември 2021 година и 31 декември 2020 година не беа направени промени во целите, политиките или процесите на Групацијата.

Деловна комбинација

Групацијата се здоби со 100% од основната главнина на ИД Компани за 21 милион МКД готовина на 4 ноември 2020 година. ИД Компани поседува 100% од капиталот на ОПАЛИТ Доел компанија која поседува одредени лиценци за истражување и развој на Оопалт. ИД Компани е стекната со цел Групацијата да добие пристап до дополнителни резерви.

7. НЕМАТЕРИЈАЛНИ СРЕДСТВА

	Патенти и лиценци	Гудвил	Софтвер	Останат и средства	Средства во подготовка	Вкупно
Набавна вредност						
Салдо на 1 Јануари 2021	18.344.060	-	29.822.599	-	-	48.166.659
Зголемување	-	2.467.788	5.718.887	-	-	8.186.675
Намалување	(16.625.060)	-	-	-	-	(16.625.060)
Салдо на 31 Декември 2021	1.719.000	2.467.788	35.541.486	-	-	39.728.274
Исправка на вредноста						
Салдо на 1 Јануари 2020	13.878.627	-	16.117.830	-	-	29.996.457
Амортизација	99.720	-	5.422.690	-	-	5.522.410
Намалување	(13.613.600)	-	-	-	-	(13.613.600)
Салдо на 31 Декември 2021	364.747	-	21.540.520	-	-	21.905.267
Нето сметководствена вредност на 31 Декември 2021	1.354.253	2.467.788	14.000.966	-	-	17.823.007
Нето сметководствена вредност на 1 Јануари 2021	4.465.533	-	13.704.769	-	-	18.170.202
Набавна вредност						
Салдо на 1 Јануари 2020	17.845.460	-	-	-	-	17.845.460
Зголемување	498.600	-	29.822.599	-	6.344.730	36.665.929
Намалување	-	-	-	-	(6.344.730)	(6.344.730)
Салдо на 31 Декември 2020	18.344.060	-	29.822.599	-	-	48.166.659
Исправка на вредноста						
Салдо на 1 Јануари 2020	13.613.600	-	-	-	-	13.613.600
Амортизација	265.027	-	16.117.830	-	-	16.382.857
Намалување	-	-	-	-	-	-
Салдо на 31 Декември 2020	13.878.627	-	16.117.830	-	-	29.996.457
Нето сметководствена вредност на 31 Декември 2020	4.465.533	-	13.704.769	-	-	18.170.202
Нето сметководствена вредност на 1 Јануари 2020	4.231.860	-	-	-	-	4.231.860

8. МАТЕРИЈАЛНИ СРЕДСТВА

	Земјиште	Градежни објекти	Опрема	Инвестици во тек	ВКУПНО
Набавна вредност					
Салдо на 1 Јануари 2021	1.045.518.235	2.657.713.833	4.997.774.167	175.634.464	8.876.640.699
Зголемување	-	3.305.725	199.787.737	355.591.949	558.685.411
Намалување	-	(6.708.353)	(12.710.226)	(206.689.681)	(226.108.260)
Курсни разлики	-	(7.657)	(7.472)	-	(15.129)
Салдо на 31 Декември 2021	1.045.518.235	2.654.303.548	5.184.844.206	324.536.732	9.209.202.721
Исправка на вредноста					
Салдо на 1 Јануари 2021	153.958.095	2.124.986.397	4.085.821.947	-	6.364.766.439
Амортизација	25.510.115	20.938.399	155.287.132	-	201.735.646
Намалување	-	(4.683.314)	(12.538.522)	-	(17.221.836)
Курсни разлики	-	(1.491)	(1.432)	-	(2.923)
Салдо на 31 Декември 2021	179.468.210	2.141.239.991	4.228.569.125	-	6.549.277.326
Нето сметководствена вредност на 31 Декември 2021	866.050.025	513.063.557	956.275.081	324.536.732	2.659.925.395
Нето сметководствена вредност на 1 Јануари 2021	891.560.140	532.727.436	911.951.220	175.634.464	2.511.874.260
Набавна вредност					
Салдо на 1 Јануари 2020	1.030.573.144	2.586.835.290	4.802.770.760	232.878.168	8.653.057.362
Зголемување	14.945.091	72.040.526	213.027.959	308.602.555	608.616.131
Намалување	-	(1.184.430)	(18.044.594)	(365.846.259)	(385.075.283)
Курсни разлики	-	22.447	19.042	-	41.489
Салдо на 31 Декември 2020	1.045.518.235	2.657.713.833	4.997.774.167	175.634.464	8.876.640.699
Исправка на вредноста					
Салдо на 1 Јануари 2020	136.819.847	2.090.342.027	3.952.163.853	-	6.179.325.727
Амортизација	17.138.248	34.643.450	137.636.573	-	189.418.271
Намалување	-	-	(3.980.360)	-	(3.980.360)
Курсни разлики	-	920	1.881	-	2.801
Салдо на 31 Декември 2020	153.958.095	2.124.986.397	4.085.821.947	-	6.364.766.439
Нето сметководствена вредност на 31 Декември 2020	891.560.140	532.727.436	911.951.220	175.634.464	2.511.874.260
Нето сметководствена вредност на 1 Јануари 2020	893.753.297	496.493.263	850.606.907	232.878.168	2.473.731.635

9. **БИОЛОШКИ СРЕДСТВА**

	Недовршени земјоделски производи	Основно стадо	Обртно стадо	Повеќе- годишни насади	Средства во подготовка	ВКУПНО
Состојба на 1 Јануари 2021	-	-	-	-	-	-
Зголемување како резултат на набавки	-	-	-	-	-	-
Намалување како резултат на продажби	-	-	-	-	-	-
Ожнеани земјоделски производи пренесени во залихи	-	-	-	-	-	-
Промена на вредноста на биолошките средства	-	-	-	-	-	-
Трошоци на амортизација на биолошките средства	-	-	-	-	-	-
Состојба на 31 Декември 2021	-	-	-	-	-	-
<i>Нетековни средства</i>						
<i>Тековни средства</i>						
Вкупно биолошки средства 2021	-	-	-	-	-	-
Состојба на 1 Јануари 2020	-	-	-	-	-	-
Зголемување како резултат на набавки	-	-	-	-	-	-
Намалување како резултат на продажби	-	-	-	-	-	-
Ожнеани земјоделски производи пренесени во залихи	-	-	-	-	-	-
Промена на вредноста на биолошките средства	-	-	-	-	-	-
Трошоци на амортизација на биолошките средства	-	-	-	-	-	-
Состојба на 31 Декември 2020	-	-	-	-	-	-
<i>Нетековни средства</i>						
<i>Тековни средства</i>						
Вкупно биолошки средства 2020	-	-	-	-	-	-

10. ДОЛГОРОЧНИ ФИНАНСИСКИ СРЕДСТВА

	Тековна година	Претходна година
Вложувања во конвертибилни обврзници	-	-
Вкупно:	-	-

Број на конвертибилни обврзници:

Права кои ги носат конвертибилните обврзници:

11. ПОБАРУВАЊА ОД КУПУВАЧИ

	Тековна година	Претходна година
Побарувања од купувачи во земјата	182.994.361	187.031.781
Побарувања од купувачи во странство	169.175.496	126.980.356
Застарени, сомнителни и спорни побарувања	3.433.530	4.268.554
Вредносно усогласување на побарувања	(3.433.530)	(4.268.554)
Вкупно:	352.169.857	314.012.137

12. ПАРИЧНИ СРЕДСТВА

	Тековна година	Претходна година
Парични средства на денарски сметки	188.180.339	613.142.115
Парични средства во денарска благајна	-	-
Девизна сметка	168.621.318	84.466.690
Девизна благајна	-	-
Вкупно:	356.801.657	697.608.805

13. ОСНОВНА ГЛАВНИНА

Родови на акции	Во сопственост на	Состојба					
		01.01.2021	%	згол.ем.	намал.	31.12.2021	%
Обични акции	Физички лица	90.263.305	5,16	-	8,33%	82.639.769	4,73
	Правни лица	1.657.466.444	94,84	0,45%	-	1.665.089.980	95,27
	Откупени сопствени акции	-	-	-	-	-	-
Приоритетни акции	ФПИО	-	-	-	-	-	-
Вкупно		1.747.729.749	100	-	-	1.747.729.749	100

Родови на акции	Во сопственост на	Состојба					
		01.01.2020	%	згол.ем.	намал.	31.12.2020	%
Обични акции	Физички лица	90.263.305	5,16	-	-	90.263.305	5,16
	Правни лица	1.657.466.444	94,84	-	-	1.657.466.444	94,84
	Откупени сопствени акции	-	-	-	-	-	-
Приоритетни акции	ФПИО	-	-	-	-	-	-
Вкупно		1.747.729.749	100	-	-	1.747.729.749	100

14. ДОЛГОРОЧНИ ОБВРСКИ

Обврски со рок на достасување над 5 години:	Тековна година	Претходна година
Вид на обврска:		
Вид на обезбедување:		
Обврски спрема поврзани друштва	-	-
Обврски кон добавувачи	-	-
Обврски спрема поврзани друштва по основ на заеми	-	-
Обврски по основ на кредити	-	-
Обврски по основ на заеми	-	-
Останати долгорочни обврски:	-	-
Вкупно:	-	-

15. КРАТКОРОЧНИ ОБВРСКИ СПРЕМА ДОБАВУВАЧИ

	Тековна година	Претходна година
Добавувачи во земјата	571.961.149	352.966.237
Добавувачи во странство	629.263.687	492.969.307
Добавувачи за нефактурирани стоки	13.667.633	19.177.389
Вкупно:	1.214.892.469	865.112.933

16. КРАТКОРОЧНИ ОБВРСКИ ПО ЗАЕМИ И КРЕДИТИ

	Тековна година	Претходна година
Краткорочни обврски по заеми и кредити спрема поврзани друштва	-	-
Краткорочни кредити во земјата	700	-
Краткорочни кредити во странство	-	-
Вкупно:	700	-

17. ПРИХОДИ ОД ПРОДАЖБА

	Тековна година	Претходна година
Приходи од продажба во земјата	3.255.740.073	3.258.719.580
Приходи од продажба во странство	1.920.810.276	1.567.191.587
Вкупно:	5.176.550.349	4.825.911.167

	Тековна година	Претходна година
Приходи од наемнини	31.947.450	23.649.975
Приходи од наплатени отпишани побарувања	1.134	-
Приходи од државни поддршки	148.704	-
Вкупно:	32.097.288	23.649.975

19. ОСТАНАТИ РАСХОДИ

	Тековна година	Претходна година
Транспортни услуги	227.404.666	212.479.654
Трошоци за саеми	-	-
Наемнина	8.301.468	7.901.478
Дневници за службени патувања и патни трошоци	3.339.979	2.707.360
Трошоци за членови на органот на управување, надзорниот одбор и за членовите на останатите органи	-	-
Трошоци за промоција, пропаганда и реклама	3.593.997	1.463.896
Премии за осигурување	13.214.251	11.156.022
Банкарски услуги и трошоци за платен промет	1.681.122	1.457.215
Трошоци за ревизија	2.610.999	2.467.783
Трошоци за останати интелектуални услуги	11.649.394	16.583.997
Вредносно усогласување на краткорочни побарувања	399.729	977.681
Загуби од отуѓување на нетековни средства	130.157	12.140
Останати расходи	28.331.509	29.722.500
Вкупно останати оперативни расходи	300.657.271	286.929.726

20. ТРАНСАКЦИИ СО ПОВРЗАНИ ДРУШТВА

	Тековна година	Претходна година
Побарувања по основ на купопродажни односи	157.189.356	111.309.886
Обврски по основ на купопродажни односи	162.178.078	198.613.993
Приходи од продажба на готови производи	557.065.078	660.163.838
Приходи од продажба на стоки	414.075.552	250.310.297

Цементарница УСЈЕ АД Скопје

